

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 426.

TELEFON: AUT. 50—5—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBE 56—7—11.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSABÓL
A M. KIR. POSTA JOGÁSZ- ÉS MÉRNOK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESÜLETÉNEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF

M. KIR. POSTA MŰSZAKI TANÁCSOS

A magyar légipostai alkalmi bélyegzők.

Irta: Dr. TAKÁCS KÁLMÁN, okl. közgazda, m. kir. postafogalmazó.

Les empreintes occasionelles aériennes hongroises.

Par le Dr. Kálmán Takács, économiste diplômé, commis — rédacteur des postes r. h.

L'auteur donne une description chronologique des empreintes occasionelles appliquées par le service postal hongrois sur des envois aériens en indiquant les vols qui donnaient l'occasion pour l'application de ces empreintes.

A postai küldeményeknek légi úton való továbbítása új keletű. Csak a háború óta használja a posta a légi járműveket szállításra.

A légiszállítás eleinte nem volt rendszeres, hanem csak kísérleti repülések történtek. Az alkalmi repülések rendezői rendszerint engedélyt kértek a postától, hogy a léghajó vagy repülőgép postát is szállíthasson. A szállításért a rendes postai díjon felül külön pótdíjat is szedtek, amely a rendezőket illette. Ebből fedezték a költségeket. A rendezők, hogy a továbbított küldeményeket a bélyeggyűjtők számára értékesse tegyék, külön alkalmi bélyegzők alkalmazását kérték. Ezeknek lenyomatával igazolták, hogy tényleg akkor és azzal a repülőgéppel továbbították a küldeményeket.

Amikor a légiközlekedés rendszeressé kezdett válni, minden új légijárat indulása alkalom volt arra, hogy az azzal először továbbított küldeményeket alkalmi bélyegzővel lássák el és hogy ezáltal a bélyeggyűjteményeket egy-egy új különlegességgel szaporítani lehessen. Később már ritkán indult új légijárat. A bélyeggyűjtők azonban azután is alkalmat kerestek arra, hogy légi úton küldeményeket továbbíthassanak és azokat alkalmi bélyegzőlenyomattal lássák el. Minthogy önként nem kínálkozott alkalom, csináltak ilyet. Ilyen alkalom volt pl. az a körülmény, hogy ha valahol bélyegkiállítás vagy egyéb kiállítást, ünnepséget stb. rendeztek. Ilyenkor repülőjáratot indítottak az ünnepség helyére és vissza s a posta engedélyét megszerezték arra, hogy ezzel a légijáratral küldeményeket szállíthassanak és azokat alkalmi bélyegzővel

bélyegezhessék le. A posta az ilyen kérelmeknek rendszerint szívesen tett eleget, mert egyrészt egy-egy repülés jó alkalom volt a forgalom-szerzésre, másrészt pedig a postának is volt a szállításból némi bevételi többlete. A bélyeggyűjtő egyesületeken kívül gyakran olyanok is rendeztek alkalmi repüléseket, akik nincsenek közvetlen összeköttetésben a bélyeggyűjtőkkel. Tulajdonképeni céljuk az volt, hogy az alkalmi légi járáttal valamely magasabb cél előmozdítására szükséges jövedelemre tegyenek szert, vagy pedig hogy a magyar repülés sportbeli kiválóságát bebizonyítsák. Ilyenek voltak a magyar sportrepülés támogatására, különösen repülőnapokkal kapcsolatban rendezett alkalmi repülések, illetőleg a „Gerle 13” repülőgép Földközi tengeri körrepülése is.

A magyar posta az alkalmi bélyegzők elkészíttetésére csak a leg-ritkább esetben vállalkozott. Legtöbbször az alkalmi járatot rendező érdekeltség rendelte azt meg saját költségén. A bélyegző azonban használat után minden esetben átmegy a posta tulajdonába s megőrzésre a posta bélyegmúzeumába kerül.

Ha a bélyegzőket osztályozni akarnók, meg lehetne különböztetni: 1. kísérleti járatok alkalmi bélyegzőit; 2. az első forgalmi járatok alkalmi bélyegzőit, és 3. bizonyos alkalomkor, rendszerint csak egyszer és a rendszeres légijáratok útirányától és menetrendjétől legtöbbször eltérő légijáráttal továbbított küldemények alkalmi bélyegzőit. Ez az utolsó fajta az alkalmi bélyegzők zöme.

Mind a három fajta bélyegző lehet feladási vagy érkezési bélyegző.

A háború után Magyarországon az első alkalmi bélyegzőt 1920-ban használták. Ebben az évben a posta a Magyar Aeroforgalmi Rt-gal szerződést kötött leveleknek és levelezőlapoknak Budapest—Győr—Pápa és Szombathely közötti szállítására.

Az első járatot az 1920 november 7-én a Rákoson rendezett repülőnap alkalmával indították el. A repülőnap alkalmával ott feladott légiküldeményeket ovális alakú rézbélyegzővel bélyegezték le (1. ábra). A járáttal továbbított küldemények érdekességét emeli az a körülmény, hogy csak légipostai bélyegekkel lehetett azokat bérmentesíteni és hogy az alkalmi bélyegző egyúttal keletbélyegző is volt, amely a bélyegek értéktelenítésére is szolgált. A legtöbb magyar légi alkalmi bélyegző ugyanis kizárólag az alkalom megjelölésére és igazolására szolgál. A bélyegeket mindig a rendes keletbélyegzővel bélyegezik le. A küldeményeket szállító repülőgép Győrött és Pápán nem szállt le, hanem e városok felett a pilóta a zárlatokat ejtőernyő segítségével az arra várakozó altisztnek dobta le. Ezt a járatot 1921-ben az entente közbelépésére be kellett szüntetni.

Alkalmi bélyegzőt ezután csak 1924-ben használtak. Ebben az évben az „1. Filatelista Nap” rendezőbizottsága engedélyt kapott arra, hogy szeptember 23-án Budapest—Esztergom s Esztergom—Budapest között légipostajáratot indítson. A légijáráttal kizárólag a Filatelista Nap rendezőbizottsága által árusított levelezőlapokat lehetett továbbítani. A levelezőlapokat Budapesten a Filatelista Nap tartama alatt csak a Vigadóban felállított postai kirendeltségnél, Esztergomban pedig csak az esztergomi postahivatalnál lehetett feladni. Ezeket a levelezőlapokat mind Budapesten, mind Esztergomban a keletbélyegzőn kívül lila színű alkalmi bélyegzőlenyomattal is ellátták (2. és 3. ábra). A küldemények-

1.

2

3

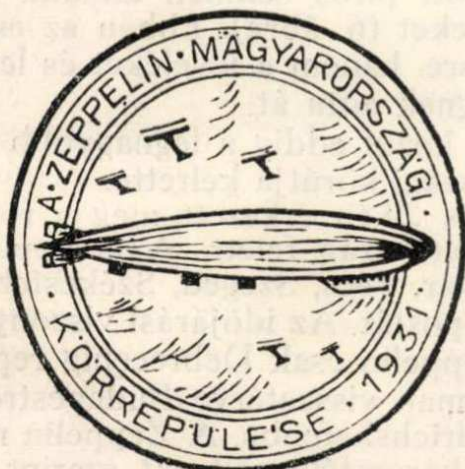
4

5

6

7

8.

nek kézbesítésére a posta nem vállalkozott, hanem azokat érkezési keletbélyegzőlenyomattal ellátva átadta a Filatelista Nap rendezőbizottsága megbízottjának, aki a kézbesítésről gondoskodott.

Az I. Filatelista Nap alkalmi légijáratának nagy sikerén felbuzdulva, a szegedi bélyeggyűjtők a következő év elején, 1925. április 7—13. között rendezett bélyegkiállítás vonzó erejének emelésére ők is kértek engedélyt alkalmi légipostajárat indítására. A légijárat 1925 április 13-án Budapest—Szeged és Szeged—Budapest között repült. A vele továbbított leveleket és levelezőlapokat a Szegedi Bélyeggyűjtők Egyesülete árusította. Budapesten csak a Budapest 72. sz. postahivatalnál, Szegeden pedig a bélyegkiállítás postai kirendeltségénél lehetett azokat feladni. Budapesten és Szegeden is a feladás alkalmával alkalmi bélyegzőlenyomattal látták el. (4. és 5. ábra.) A küldeményeket nem a posta kézbesítette, hanem a címzett kezéhez juttatásáról az engedélyes gondoskodott.

A Szegedi Bélyeggyűjtők Egyesülete a kiállítás alatt engedély nélkül, a légiposta-bélyegekhez hasonló, 1000 K értékjelzéssel ellátott bélyegeket bocsátott ki. A bélyegeken a szegedi híd rajza volt, felette repülőgéppel. A posta e bélyegeknek forgalombahozatala ellen tiltakozott és megtagadta azoknak a küldeményeknek a szállítását, amelyre ezt a bélyeget felragasztották.

A Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége 1925 december 12—14. között rendezett „II. Filatelista Nap” alkalmával Budapest és Miskolc között alkalmi légiposta járatot akart indítani. A járat alkalmi bélyegzői el is készültek, de a magas hóállás miatt a repülőgép Miskolcon nem tudott volna leszállani és ezért a járat elmaradt.

A legközelebbi alkalmi légiszállítás a „IV. Filatelista Nap” alkalmából volt, amikor a Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége Budapest és Győr között szállított alkalmi légipostát. A küldemények továbbítására az 1927 május 2-án Budapest és Bécs között közlekedő rendes menetrendszerű légijáratot olymódon használták fel, hogy Győr felett a pilóta az alkalmi zárlatot ejtőernyő segítségével dobta le. A zárlatba csak azokat a közönséges leveleket és levelezőlapokat helyezték el, amelyeket a Filatelista Nap-pal kapcsolatos bélyegkiállítás területén működő postai kirendeltségnél adtak fel. Továbbítás előtt piros színben alkalmi bélyegzőlenyomattal látták el a küldeményeket (6. ábra). Ebben az esetben sem vállalkozott a posta a kézbesítésre, hanem a leveleket és levelezőlapokat kézbesítés végett a Szövetségnek adta át.

Az összes magyar alkalmi repülések közül eddig a legnagyobb érdeklődést a Zeppelin 1931. évi magyarországi körútja keltette.

A Zeppelin Budapestre 1931 március 29-én érkezett meg s rövid leszállás után körrepülést végzett Magyarország felett. A körrepülés terve szerint a léghajó Debrecen, Kaposvár, Pécs, Szeged, Székesfehérvár és Szombathely felett dobott volna le postát. Az időjárási viszonyok azonban olyan rosszak voltak, hogy a Zeppelin csak Debrecenig repült és ott dobta le az összes zárlatokat. Onnan visszatérve Budapestre a postát felvette és azonnal visszatért Friedrichshafenbe. A Zeppelin magyarországi látogatása alkalmából tehát háromféle változat szerint lehetett küldeményeket feladni: a) Friedrichshafen—Budapesti útra. Ezeket a küldeményeket a német posta a feladás alkalmával alkalmi bélyegzővel bélyegezte le, érkezésükkor pedig a magyar posta érkezési al-

9

ZEPPELIN 1931. évi.

ÉSZAKSARKI ÚTJA

10

BUDAPEST-NYIREGYHÁZA

1931. JUN. 15.

KEZDŐ JÁRAT

11

BUDAPEST-NYIREGYHÁZA

1931. JUN. 15.

KEZDŐ JÁRAT

13

MISKOLC-BUDAPEST

KEZDŐ JÁRAT

1932. AUG. 1.

14

Leszállás nélkül 5600 kilométer — non stop flight!

Indulás Amerikából 1931. júl. 15 — Start!

Érkezés Magyarországra 1931. júl. 16 — Landing!

12

STELLA DI SAVOIA
TURAREPÜLÉS

Mf.

15

STELLA DI SAVOIA
TURAREPÜLÉS

B

16

STELLA DI SAVOIA

TURAREPÜLÉS

Mf.

17

STELLA DI SAVOIA
TURAREPÜLÉS

Szb.

18

19

STELLA DI SAVOIA
TURAREPÜLÉS

M.

20

kalmi bélyegzővel is ellátta. (9. ábra); b) a magyarországi körrepülésre. Ezeket a magyar posta látta el külön erre az alkalomra készült bélyegző lenyomatával. (7. ábra); c) Budapest—Friedrichshafen közötti útra. A küldeményeket a magyar posta feladáskor szintén alkalmi bélyegzővel bélyegezte le. (8. ábra.)

A Zeppelin látogatása iránti érdeklődés fokozására a posta külön Zeppelin-bélyegeket is adott ki, amelyekkel csak a léghajóval továbbítandó küldeményeket lehetett bérmentesíteni. Ezek a bélyegek 1 és 2 pengős értékekben készültek, rajzuk azonos volt az 1931-ben forgalomban lévő 1 pengős légiposta-bélyegek rajzával s ettől csak színben tértek el. Az 1 pengős bélyeg narancssárga, a 2 pengős pedig lilaszínű volt. Ezenfelül az 1 pengős bélyegen fekete, a 2 pengősön zöld felülnyomással a következő szöveg volt: „Zeppelin 1931“.

1931 július 24-én a Zeppelin Oroszországon keresztül az északi sarkra indult és ez alkalomból légipostai küldeményeket is vitt magával. Az ezzel a járattal továbbítandó magyar feladású küldeményeket a magyar posta külön alkalmi bélyegzővel bélyegezte le. (10. ábra.) A küldeményeket a német posta is ellátta alkalmi bélyegzőlenyomattal.

Az 1931 és 1932-ben a Zeppelin még számos kisebb-nagyobb útra indult Friedrichshafenből. E járatokkal magyar feladású küldeményeket is lehetett továbbítani. A feladott küldeményeket a Budapest 72. sz. hivatal Friedrichshafenbe való továbbításuk előtt külön „Zeppelin útján“ és a léghajó ábrájával ellátott bélyegzővel bélyegezte le. A szóbanforgó bélyegző a Zeppelinnel továbbított küldemények megjelölésére ma is használatban van, s így nem lehet alkalmi bélyegzőnek tekinteni, mert hosszabb idő óta minden Zeppelin-járatral továbbított küldemény lebélyegzésére használták.

A Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetségének kérelmére a posta a Budapest és Nyiregyháza között 1931 június 15-én induló rendszeres forgalmi légipostajáratral szállított levélpostai légiküldeményeket a megnyitás napján lilaszínű alkalmi bélyegzőlenyomattal látta el. (11. ábra.) Két ilyen bélyegző volt használatban, az egyiket a Budapest 72., a másikat pedig Mátyásföld-repülőtér postahivatal használta.

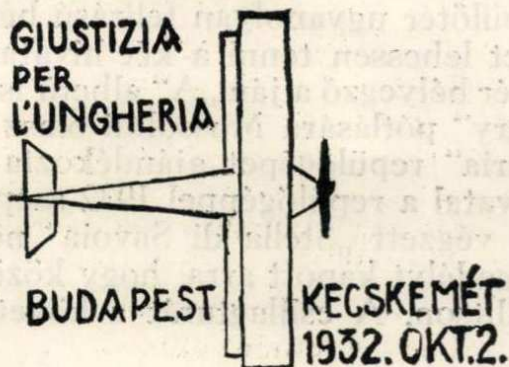
Endresz és Magyar 1931 július 16-iki Óceán-repülésük alkalmával légipostai küldeményeket is hoztak magukkal a „Justice for Hungary“ repülőgépen. A magyar posta ezeket a küldeményeket megérkezésük alkalmával zöld színben alkalmi bélyegzőlenyomattal bélyegezte le. (12. ábra.)

1931 augusztus 15-én Budapest és Velence között kísérleti légijárat indult. E járatral továbbított küldeményeket Mátyásföld—repülőtér postahivatal félreértés folytán egy pirosszínű alkalmi bélyegzőlenyomattal látta el. Tekintettel arra, hogy ennek a bélyegzőnek a használatára az érdekeltség nem szerezte meg a vezérigazgatóság engedélyét, a posta annak hivatalos voltát nem ismerte el.

1932 május 21-én Endresz György a „Justice for Hungary“ repülőgépen Rómába startolt, hogy ott a világ óceánrepülőinek első világkongresszusán résztvegyen. Útjára alkalmi bélyegzővel lebélyegzett levelezőlapokat is vitt magával. Ezek a küldemények azonban a gép lezuhanása alkalmával elégték.

A Magyar Filatelisták Klubja 1932-ben azt kérte, hogy a posta a

21

MÁTYÁSFÖLD-REPÜLŐTÉR

22

23

Repülés elhalasztva: 1932 X. 31.
Flug verschoben-Vol ajourné
Flight ajourned: 31. X. 1932.

24

25

26

Budapest—Nyiregyháza közti 1931. évi kezdő járat mintájára, az 1932. augusztus 1-én először induló Budapest—Miskolc légipostajáratával először továbbított küldeményeket is alkalmi bélyegzővel bélyegezze le. A posta a kérelemnek eleget téve, a 13. és 14. ábrákon látható bélyegzőlenyomattal látta el az augusztus 1-én feladott küldeményeket. A Budapest 72. sz. hivatal és Mátyásföld-repülőtér ugyanolyan felírású bélyegzőt használt. Hogy mégis különbséget lehessen tenni a két hivatal bélyegzője között, a Mátyásföld-repülőtér bélyegző alján „A” albetű is van.

Az elpusztult „Justice for Hungary” pótlására Mussolini olasz kormányelnök a „Giustizia per l'Ungheria” repülőgépet ajándékozta Magyarországnak. A m. kir. Légügyi Hivatal a repülőgéppel 1932. szeptember 4—10 között csillagtúra repülést végzett „Stella di Savoia” néven. Ez alkalomból az Aero Szövetség engedélyt kapott arra, hogy közönséges leveleket és levelezőlapokat szállítson. A csillagtúrát a következő sorrend szerint bonyolították le:

szept. 4-én: Budapest—Pécs—Kaposvár—Budapest,
szept. 11-én: Budapest—Szeged—Békéscsaba—Budapest,
szept. 16-án: Budapest—Székesfehérvár—Szombathely,
szept. 17-én: Szombathely—Mátyásföld—Debrecen—Nyiregyháza.
szept. 18-án: Nyiregyháza—Miskolc—Budapest közt.

A „Giustizia per l'Ungheria”-val szeptember hó 17-én délután Nyiregyházára érkezett légiküldeményeket még aznap, külön sportgép hozta Budapestre.

Az öt turának megfelelően 5 küldeménycsoport képződött. A csoportokon belül a repülőgép által érintett valamennyi városba is lehetett küldeményeket feladni. A küldemények lebélyegzésére összesen 16-féle alkalmi bélyegzőt használtak. Ebből 15 feladási, 1 pedig érkezési bélyegző volt. A rajz különbözősége szerint tulajdonképpen csak 6-féle bélyegző volt használatban, mert a csillagtúra egyes ágainál használt bélyegzők rajzai ugyanazok voltak. Hogy mégis meg lehessen állapítani, melyik hivatal használta, minden bélyegző alján a használó hivatal kezdőbetűi szerepelnek, pl. a Budapest—Pécs—Kaposvár—Budapest turánál összesen 4 azonosrajzú alkalmi bélyegzőt használtak. Ezeknek alján Bp, Mf, P és K betűk voltak. Tekintettel arra, hogy az összes bélyegzőlenyomatok bemutatása felesleges, a 15—20. ábrákban minden turaágból csak 1—1 bélyegzőlenyomatot mutatok be. A fent felsorolt öt turaág sorrendje szerint a bélyegzőlenyomatok színe a következő volt: kék, meggypiros, zöld, lila és meggypiros.

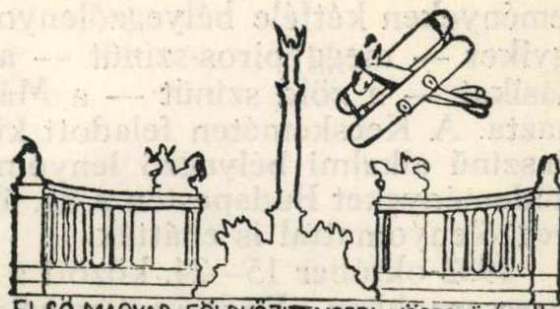
A 19. ábrán a tura-repülésnek egyetlen érkezési bélyegzőjét mutatom be. A Giustizia per l'Ungheria-gép szeptember 17-én Szombathelyről Nyiregyházára való útjában csak Debrecenben szállt le. Mátyásföld felett csak elrepült és ejtőernyő segítségével dobta le a Szombathelyen feladott és Budapestre szóló, vagy Budapestben keresztül továbbítandó leveleket. Ezeken a küldeményeken tehát Szombathely feladási alkalmi bélyegzője és a 19. ábrán látható pirosszínű érkezési bélyegzőlenyomat is szerepel.

A Giustizia per l'Ungheria repülőgépet az 1932. év folyamán még csak egyszer használták fel alkalmi légipostai küldemények szállítására. Október 2-án a Műegyetemi Sportrepülő Egyesület Kecskeméten repülőnapot rendezett. Ez alkalommal a Giustizia per l'Ungheria Budapestről

27.

28

24

HARMINC ÉVE REPÜL AZ EMBER

1903
V.27. WRIGHT TESTVÉREK V.27. 1933
ELSŐ REPÜLÉSÉNEK ÉVFORDULÓJA

29

30

31

32

33.

elrepült Kecskemétre. A repülőgép mind oda-, mind visszafelé való útjában leveleket és levelezőlapokat szállított. A Budapesten feladott küldeményeken kétféle bélyegzőlenyomat szerepelhet (21. és 22. ábra). Az egyiket — meggypiros-színűt — a Budapest 72. számú postahivatal, a másikat — a zöld színűt — a Mátyásföld-repülőtér postahivatal alkalmazta. A Kecskeméten feladott küldeményeket a 23. ábrán bemutatott lilaszínű alkalmi bélyegző lenyomatával látták el. Azonkívül ezeket a küldeményeket Budapesten a 25. ábrán bemutatott lilaszínű érkezési bélyegzőlenyomattal is ellátták.

1932 október 15—24. között a Magyar Aero Szövetség a városligeti Iparcsarnokban „Endresz György aviatikai kiállítást” rendezett. Engedélyt kapott arra, hogy a kiállítás területén működő postai kirendeltségnél feladott légipostai levelezőlapokat október 24-én külön repülőgépen Bécsbe szállíthassa és hogy Győr felett ejtőernyő segítségével zárlatot dobhasson le. A küldeményeket az Aero Szövetség által rendelkezésre bocsátott kékszínű alkalmi bélyegzőlenyomattal látta el. (24. ábra.) A tervezett repülőjárat azonban nem indult október 24-én. A Szövetség ugyanis a kiállítást november 2-ig meghosszabbította s a kiállításon feladott küldeményeket a Nemzetközi Légiforgalmi Rt. csak október 31-én, Budapest és Bécs között rendszeresen járó géppel továbbította. Ezt a késést külön kis téglányalakú bélyegzővel jelezték a küldeményeken (l. 24. ábra alján). A repülőgép Győr felett zárlatot dobott le. Az abban levő küldeményeket Győr 2. postahivatal pirosszínű érkezési lenyomattal látta el. (26. ábra.) Az e járattal továbbított küldemények egy részének érdekességét emeli az, hogy a megnyitás napján a kiállítás területén működő postai kirendeltségnél feladottakon levő bélyegeket a kirendeltség lilaszínű kelet-bélyegzőlenyomattal érvénytelenítette.

Bisits Tibor és Bánhidya Antal pilóták 1933 február 16-án a Műegyetemi Sportrepülő Egyesület „Gerle 13” nevű repülőgépén Földközi-tengeri körrepülésre indultak. A pilóták a Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete nevében engedélyt kértek arra, hogy a repülőgéppel alkalmi légi zárlatokat szállíthassanak. A géppel csak levelezőlapokat lehetett továbbítani, amelyeket továbbítás előtt meggypiros színben alkalmi bélyegzőlenyomattal láttak el (27. ábra). A pilóták a küldeményeket Oran, Tripoli, Jeruzsálem, Athén vagy Rómaig szállították. A Gerle 13 által külföldről hozott és Budapesten átadott légiküldeményeket a magyar posta zöld színben érkezési alkalmi bélyegzőlenyomattal bélyegezte le. (28. ábra.)

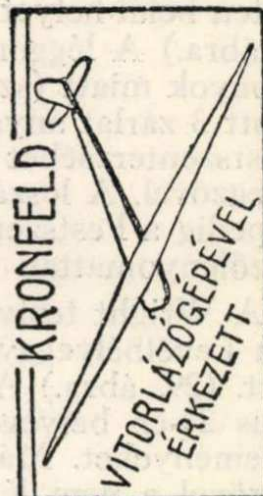
Az 1933-ban rendezett Nemzetközi Vásár tartama alatt a Magyar Aero Szövetség a Hungária léggömbbel felszállást végzett. A léggömbbel a Szövetség által árusított levelezőlapokat lehetett továbbítani, amelyeket a feladás alkalmával lilaszínű alkalmi bélyegzővel láttak el. (32. ábra.) Az volt a terv, hogy a feladott küldeményeket 4 részre osztják és ennek megfelelően 4 zárlatot készítenek. Három zárlatot a léggömb útközben ejtőernyő segítségével dobott volna le, a negyediket pedig a leszállás helyén levő postahivatalnak adta volna át. Az első három zárlatban különböző színű (kék, zöld és fekete) festékpárnát és azonos szövegű érkezési alkalmi bélyegzőt helyeztek el, amellyel az a hivatal bélyegezte volna le a levelezőlapokat, amelynél a zsákot ledobták.

ÉRKEZETT
A
HUNGÁRIA
LÉGGÖMBBEL

34.

KRONFELD

VITORLÁZOGÉPÉVEL
ÉRKEZETT

35.

36

37

38

39.

(33. ábra.) A 4. zsákban is volt alkalmi bélyegző, amelynél az volt az érdekesség, hogy a bélyegző szövegét és a léggömb rajzát körülvevő kereten belül helyet hagytak az érkeztető hivatal keletbélyegzőjének is. (34. ábra.) A léggömb május 17-én szállt fel, de a kedvezőtlen légköri viszonyok miatt (szélcsend) csak Pestszenterzsébetig jutott el. Itt a ledobott 3 zárlat anyagából kettőt a Pestszenterzsébet 2. sz., egyet pedig a Pestszenterzsébet 3. számú hivatal bélyegezett le, az érkezési alkalmi bélyegzővel. A leszálláskor még meglévő 4. zárlatban levő küldeményeket pedig a Pestszenterzsébet 1. sz. hivatal látta el érkezési alkalmi bélyegzőlenyomattal.

A Wright testvérek első repülésének 30 éves évfordulója alkalmával a Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete emlékbélyegzőt készíttetett. (29. ábra.) A Budapest 72. sz. hivatal ezzel a bélyegzővel 1933 május 27-én bélyegezte le az összes továbbított és érkezett légipostai küldeményeket. Május 28-tól június 1-ig pedig ugyancsak ezzel a bélyegzővel a nem légipostai küldemények egy részét is lebélyegezte. E bélyegzővel kapcsolatban semmiféle alkalmi légijárat nem volt. A bélyegző csak a légiposta népszerűsítésére szolgált.

Bécsben „Wiener Internationale Postwertzeichen Ausstellung“ (WIPA) címen 1933 június havában bélyegkiállítást rendeztek. Ebből az alkalomból a Magyar Aero Szövetség kérelmére 1934 június 24-én, 30-án és július 5-én a posta Bécsbe alkalmi légizárlatot indított. A zárlatokban továbbított küldeményeket a keletbélyegzőn kívül a posta zöldszínű bélyegzőlenyomattal is ellátta. (31. ábra.) Június 24-én az osztrák posta is indított egy alkalmi zárlatot Budapestre. A benne levő küldeményeket Budapesten lilaszínű érkezési alkalmi bélyegzőlenyomattal látták el. (30. ábra.)

Az Osztrák Légiposta Bélyeggyűjtők Egyesülete június hónapban Kronfeld Róbert pilóta közreműködésével vitorlázó körrepülést rendezett. A vitorlázó gép (amelyet motoros gép vontatott) Bécsből indult és Budapest—Triest—Milano—Zürich—Innsbruck és Salzburg érintésével ismét Bécsbe tért vissza. A géppel továbbítandó küldeményeket Bécsbe kellett küldeni, ahol azokat az osztrák posta alkalmi bélyegzővel bélyegezte le. Útközben Kronfeld nem vett fel zárlatokat, hanem csak a Bécsben átadottakat adta le. A Budapesten leadott zárlatban levő küldeményeket a magyar posta piros színben érkezési alkalmi bélyegzővel bélyegezte le. (35. ábra.)

Az 1933 augusztus 1. és 15. között Gödöllőn tartott Cserkész Világjamboree kitűnő alkalom volt arra, hogy a cserkészek között levő számos bélyeggyűjtőnek, de a többi bélyeggyűjtőnek is örömet szerezzenek egy Gödöllő és Budapest között közlekedő alkalmi légijárat üzembehelyezésével. A légijáratot a Jamboree egész ideje alatt a Cserkész-Szövetség tartotta fenn és pedig olyan menetrenddel, hogy a gép Mátyásföldön csatlakozott a nagy nemzetközi légijáratokhoz. A küldemények lebélyegzésére négyféle alkalmi bélyegzőt használtak. A légijárat megnyitása napján, 1933 augusztus 1-én a 38. ábrán látható zöldszínű bélyegzőlenyomattal látták el a Gödöllőn feladott légiküldeményeket. Ugyancsak aznap a Budapestre érkezett, vagy ott feladott és Gödöllőre továbbított küldeményeket a 36. ábrán bemutatott narancssárga bé-

BUDAPEST-PARIS-BUDAPEST
25 óra alatt.

40

ELSŐ LÉGIPOSTAJÁRAT
1933 VI. 4.
BUDAPEST-GYÖNGYÖS

41

ELSŐ LÉGIPOSTAJÁRAT
1933 JUN. 4.
GYÖNGYÖS
BUDAPEST

42

KÍSÉRLETI LÉGIPOSTAJÁRAT
BUDAPEST-DEBRECEN
1934. V. 9.

43

KÍSÉRLETI LÉGIPOSTAJÁRAT
DEBRECEN-BUDAPEST
1934. V. 9.

44

45

ELSŐ REPÜLŐPOSTA
ZALAEGERSZEG-BUDAPEST
1934. jun. 24.

46

lyegzőlenyomattal látták el. A többi napokon a Gödöllőn feladott levelek és levelezőlapok lebélyegzésére a 39. ábrán látható szépiabarnaszínű bélyegzőlenyomatot használták, míg a Gödöllőre érkezetteket a 37. ábrán látható kékszínű bélyegzőlenyomattal látták el.

A Jamboree tartama alatt a Cserkész Szövetség egy másik érdekes légipostai szállítás lebonyolítására is kapott engedélyt. A légiposta gyorsaságának népszerűsítésére Budapest—Páris és Budapest között 25 óra alatt szállított levelezőlapokat. Erre a célra a Szövetség alkalmi levelezőlapokat árusított, amelyeken a magyar levélbélyegeken kívül a francia **postabélyegek** is már előre fel voltak ragasztva. A lapokat, amelyek augusztus 11—12. között tényleg 25 óra alatt tették meg a Budapest—Páris—Budapest közötti útát, alkalmi bélyegzővel is lebélyegezték. (40. ábra.)

A gyöngyösi MOVE 1933 június 4-én Gyöngyösön repülőnapot rendezett. A repülőnappal kapcsolatban Budapest—Gyöngyös és Gyöngyös—Budapest között alkalmi légijárat indult. Az ezzel a járáttal továbbított légiküldeményeket a feladás alkalmával Budapesten a 41. ábrán látható kék bélyegzőlenyomattal, Gyöngyösön pedig a 42. ábrán bemutatott lilaszínű bélyegzőlenyomattal látták el.

Az 1934 májusában tartott Nemzetközi Vásár alkalmával a Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete „Jubilehe II. Országos Bélyegkiállítás” címén a Nemzeti Szalonban jubiláris bélyegkiállítást rendezett. A kiállítás rendezősege engedély alapján a Malert-nek Budapest és Debrecen között 1934 május 9-én kísérletképen induló légijáratát felhasználta légiküldemények szállítására. A járáttal csak a Nemzetközi Vásár vagy a Nemzeti Szalon területén működő postai kirendeltségnél feladott levelezőlapokat lehetett továbbítani. Mind a Budapesten, mind a Debrecenben feladott levelezőlapokat a posta alkalmi bélyegzővel bélyegezte le. (43. és 44. ábra.) A küldemények közül többet a Jubilehe II. Országos Bélyegkiállításra kiadott 20 f-es alkalmi bélyeggel bérmentesítettek.

A következő alkalmi légi bélyegzőt a posta a Cserkész-Szövetség kérelmére engedélyezte. A Cserkész-Szövetség zala vármegyei elnöksége 1934 június 24-én Zalaegerszegen cserkész-repülőnapot rendezett. A repülőnappal kapcsolatban Zalaegerszeg és Budapest között alkalmi légijárat indult. A járáttal szállított küldeményeket Zalaegerszegen a 46. ábrán látható, lilaszínű alkalmi bélyegzőlenyomattal látták el. A repülőgép nem érkezett meg június 24-én Budapestre, mint azt eredetileg tervezték, hanem Siófokon is leszállást végzett és csak másnap, 25-én reggel repült tovább Budapestre.

1934 július 14-én indult először a Malert által Budapest—Miskolc—Nyíregyháza és Debrecen között, a nyári időszak alatt, fenntartott rendszeres légipostajárat. Az első járáttal továbbított küldeményeket a posta a Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesületének kérelmére alkalmi bélyegzővel látta el. A Budapesten feladott, vagy bárhol feladott, de a Budapest 72. sz. hivatalhoz került küldemények a 45. ábrán látható bélyegzőlenyomatot kapták. A Mátyásföld-repülőtér egy ugyanilyen rajzú bélyegzőt használt, de ennek a bélyegzőnek az aljáról hiányzott a „Budapest” szó. (47. ábra.) A járat által érintett, Miskolcon feladott és Nyíregyházára vagy Debrecenbe szóló küldeményeket a 48. ábrán bemutatott bélyegző lenyomatával látták el. Visszafelé csak a Debre-

47

MISKOLC-NYIREGYHÁZA-DEBRECEN

1934. JULIUS 14.

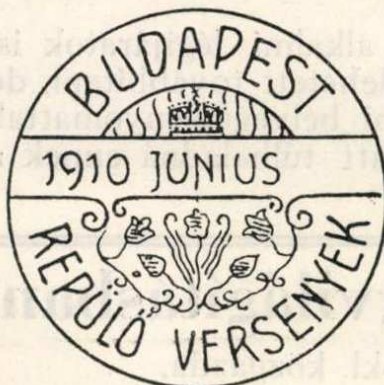
48

DEBRECEN-NYIREGYHÁZA-MISKOLC

1934. JULIUS 14.

49

51.

**ELSŐ MISKOLCI
BÉLYEGKIÁLLITÁSRÓL
LÉGIPOSTÁVAL**

50

52

cenben feladott levelekre és levelezőlapokra nyomtak alkalmi bélyegzőt. (49. ábra.)

Az 1934. év utolsó alkalmi bélyegzését a posta az 1934 augusztus 5—12. között tartott „Miskolci Hét” alatt végezte. A Miskolci Bélyeggyűjtők Egyesülete kérelmére ugyanis a Miskolci Hét tartama alatt az Első Miskolci Bélyegkiállítás helyszínén feladott légiküldeményeket a posta az 50. ábrán látható alkalmi bélyegző lila lenyomatával látta el. A küldeményeket a rendes Debrecen—Nyíregyháza—Miskolc—Budapest légijáratral továbbították.

Ebben az ismertetésben eddig csak a háború után lebonyolított alkalmi repüléseknél használt alkalmi bélyegzőkről írtam. A háború előtt és alatt is történtek alkalmi repülések, illetőleg voltak olyan alkalmak, amikor légiküldeményeket repülőgépen szállítottak. Ezeknél a szállításoknál néha alkalmi bélyegzőt is használtak, azonban ezeket osztályozni nehéz, mert a repülés akkori fejletlen volta miatt, a küldeményeket nem szállították egyik helyről a másikra, hanem csak felvitték a repülőgéppel és rendszerint ugyanoda hozták vissza. Magyarországon két ilyen alkalmi bélyegzésről tudunk. Az egyikkel az 1910 júniusban Budapesten rendezett repülőversenyek alkalmával látták el a küldeményeket. (51. ábra.) A másikat 1917 április 20-án a hadirepülő-kiállítás területén feladott küldemények lebélyegzésére használták. (52. ábra.) E két utolsó bélyegzőlenyomat valamelyikével ellátott küldemény meglehetősen ritka és azért nagy értéket képvisel.

1924—1927 között a posta a légipostával továbbított küldemények irányításánál külön keretes, ú. n. „kasztnis” bélyegzőket használt, amelyeknek alakja kb. megegyezett a 2. ábrán látható Budapest—Esztergom bélyegző alakjával. A bélyegző felső részén „Légiposta” felírás volt, a középén egy repülőgép rajza, alul pedig az útirány volt, pl. Budapest—Paris, Budapest—Belgrád, stb. Ezek a bélyegzők nem voltak alkalmi bélyegzők.

A fentiekben rövid leírást adtam a Magyarországon használt alkalmi légipostai bélyegzőkről. Ebben csak azok a bélyegzők szerepelnek, amelyeket a légiküldemények lebélyegzésére a magyar posta használt.

Voltak ugyanis olyan külföldön rendezett alkalmi légijáratok is, amelyekkel magyar feladású küldeményeket is lehetett továbbítani, de ezeket a külföldi postaigazgatás látta el alkalmi bélyegzőlenyomattal. Utóbbiaknak az ismertetése nagy számuk miatt túlhaladná ennek a cikknek a kereteit.

A posta közgazdasági megvilágításban.

Irta: MUTSCHENBACHER IMRE okl. közgazda,
m. kir. postafogalmazó.

La poste sous la lumière de l'économie nationale.

Par Eméric Mutschenbacher, économiste diplômé, commis-rédacteur des postes r. h. L'auteur expose, avant tout, les controverses engagées dans le but de décider si la poste r. h. forme une partie organique de l'administration publique ou bien si elle est une entreprise exploitée par l'Etat. L'auteur est d'avis que les deux manières de concevoir ne sauraient être mises en opposition, car le point de vue économique comprend toutes les deux conceptions.

Szaklapunk hasábjain az utóbbi évek során több érdekes tanulmány jelent meg¹⁾ abból a tárgykörből, hogy a m. kir. posta közigazgatás avagy üzem-e? Ezek az okfejtések postatörténelmi visszapillantás után azt az álláspontot foglalták el, hogy a magyar posta az állami közigazgatásnak, még pedig a modern (már sokkal kevésbé hatalmi) állam gondozó igazgatásának szerves része.

A cikkírók kifejtették, hogy van egy másik felfogás is, amely a postát az állam egyik magángazdasági üzemének tekinti, ennek a felfogásnak, illetőleg álláspontnak a kiszélesbülése azonban a postára nézve káros következményekkel járhat. Éppenezért az említett tanulmányok annyit engedtek meg, hogy „a posta gazdasági vezetésénél a magángazdaságban bevált elveket és módszereket alkalmaz“, amelyek azonban az intézmény jellegére nem hatnak ki, jogi tartalmuk pedig nincsen. Rámutattak arra, hogy az a tény, amely szerint a posta a költségvetésben az állami üzemek közé van besorozva, senkit se tévesszen meg, mert ez csak költségvetés-összeállítási okokra visszavezethető alaki szükségszerűség. A posta tehát az állami közigazgatás egyik része s az állami felségjogban gyökerező, kizárólagosan fenntartott igazgatási tevékenység.

Más cikkeknek²⁾ — bár a tárgyuk nem ennek a kérdésnek az eldöntésére vonatkozik, inkább a posta üzemi (üzleti) jellegét domborították ki.

Ha ebben a kérdésben az igazsághoz legtöbbször elvezető közép-utat keressük, — szerény véleményem szerint — arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy a magyar postaintézmény jellegét a fejlődés mai állapotában röviden aligha lehet körvonalazni.

Valamely intézmény jellegének megállapítására elsősorban a feladatkör látszik célhoz vezetőnek.

A köz- (társadalmi) gazdaságtanok a postát a „közlekedésügy“ főfejezetben tárgyalják.

A közgazdák hamar rájöttek arra, hogy nemcsak az embernek és a kézzel fogható anyagi javaknak szállítására alkalmas eszközöknek mozgását lehet a „közlekedés“ fogalma alá sorozni, hanem azokat a különböző hírszállító berendezéseket is, amelyek a gazdasági javak termeléséről, szállításáról, értékesítéséről és piaci helyzetéről hírt adhatnak.

Ahhoz tehát, hogy a postaintézménynek közgazdasági súlyáról és az ember társas életében elfoglalt szerepéről képet alkothassunk, a közlekedés jelentőségét szem előtt nem téveszthetjük.

„A közlekedés a gazdasági élet terjedelmét, belterjességét, gyorsaságát, fontosságát, szabályosságát, a helyi viszonyoktól függetlenségét előmozdítja, a tér és idő különbségének befolyását leszállítja, sőt majdnem megszünteti. Tökéletesebb összeköttetést létesít a termelési tényezők között és azokat a világ minden részeibe elvivén, tényleg az egész földgömböt a gazdasági tevékenység színhelyévé és egyúttal az ember lakhelyévé teszi . . . A közlekedés visszahat a gazdasági szervezet min-

¹⁾ „Üzemi jellegű-e a posta?“ 1930. évi 8. szám.

„A m. kir. posta helyzete az állami szervezetben.“ 1932. évi 2. szám.

²⁾ „A posta és közönség.“ 1929. évi 9. szám.

„Távbeszélő propaganda.“ 1932. évi 6. szám.

„A távbeszélő propaganda és a m. kir. posta.“ 1933. évi 1. szám.

den részére“ . . . és ezen az úton „jelentősége van közművelődési tekintetben is.“ „A közlekedés a gazdasági élet egyik legfontosabb és legérzékenyebb szerve.“³⁾

Ha a földkerekségen élő embertömeg gazdasági tevékenységét, a világgazdaságot egy testként fogjuk fel, ebben a testben a közlekedést (most már a posta hírszállító munkáját is ideértve) hálózatszerű kiterjedésénél fogva az idegrendszerhez lehet hasonlítani. A test valamely részén keletkező nyomást az idegszál továbbítja s alakítja át tudattá. A hírszállítás teszi lehetővé, hogy a gazdálkodás helyi tényeit (pl. a termelvények mennyiségét, áralakulását, stb.) másutt is megismerjék és felhasználják.

A közgazdasági híryananyag jelentős részét a távolsági beszélgetések útján bonyolítják le.

De hogy a modern postának, mint a közgazdaság testében elsőrendű helyet betöltő intézménynek feladatkörét közelebbről érzékeltessük, talán elég utalnunk szaklapunkban is megjelent számos érdekes tanulmányra, melyek annak ismételt megállapítása elől, hogy a modern hírszállító berendezések jelentősége a közművelődési szempontokon kívül elsősorban közgazdasági, nem térhetek ki. Elég, ha rámutatunk a rádióra, a rádiótávíróra, a rádiótávbeszélőre, a légi forgalom rádiószolgálatára, a távolbalátás terén elért eddigi eredményekre, vagy pl. a Magyar Távíráti Irodának a posta fenntartásában levő különleges körtelefon berendezésére, amely lehetővé teszi, hogy a bel- és külföldi tőzsdejelentéseket és árfolyamokat az érdekeltek a legrövidebb időn belül, még pedig egy időben kapják meg. Ennek a hírtovábbító szolgálatnak előfizetői a bankok, malmok és terménykereskedők soraiból kerülnek ki.

P. Craemer az 1929 október havi tokiói világmérnök-összejövetelre írt „A világtávbeszélő-hálózat és annak földrajzi előfeltételei“ c. tanulmányában⁴⁾ a távbeszélő-állomásoknak az egyes foglalkozási ágak közötti megoszlásának százalékos arányszámaiból (bank, ipar és kereskedelemre hozzávetőlegesen 55–65%, a mezőgazdaságra körülbelül 5%) következtetve, megállapítja, hogy a világtávbeszélő hálózatban a közgazdasági körök érdekeltsége annyira elől áll, hogy a többi érdekeltségnek mellette alig van súlya. Egyelőre még meglepő az őstermelő érdekeltségnek a kereskedelem és ipar mögött elmaradó kis arányszáma, mert be kell látnunk, hogy a posta közgazdasági tevékenysége, illetőleg hírszállító berendezései nem csak a kereskedőt, a bankárt és nagyiparost, hanem a mezőgazdát is érdeklik. Határozott meggyőződésemmel különben, hogy a gazdaságok racionalizálása során különösen a távbeszélő bekapcsolásával eddig el sem képzelt eredményeket lehet elérni.

Helyesen hangsúlyozza dr. Rozgonyi Ernő „A modern hírszolgálat és annak jelentősége“ c. értekezésében,⁵⁾ hogy a piacért és az értékesítés lehetőségéért versenyzők közül nem az kerül ki győztesen, akinek jobb földje van, hanem az a gazda, aki a termelési folyamatok tökéletes technikai ismeretét a terméknemesítés, a fajtermelés öntudatos

³⁾ Dr. Földes Béla: Társadalmi gazdaságtan II. kötet 365. oldal.

⁴⁾ L. Magyar Posta 1930. évi 2. számát.

⁵⁾ Megjelent a Sajtó könyvtára c. sorozatban.

művelését és a piaci viszonyok átfogó értékelését egyesíteni képes magában.

A javak termelése, szállítása, értékesítése és fogyasztása a hírszállítás nélkül elképzelhetetlen volna.

A postában a közgazdaság nagy testébe beleágyazott azt a szervezetet látom, amely nélkül a test élete csaknem a 0-val egyenlő tengődés lenne. A m. kir. posta tehát az állam kizárólagos jogán alapuló és igazgatása részére fenntartott közgazdasági (és közművelődési) természetű (a fejlődés során új üzletágakkal bővült) hírszállító tevékenysége. Ez a tevékenység a gyakorlatban természetsszerűleg magángazdasági üzemi (kereskedelmi, üzleti) elveket is érvényesít.

A közigazgatási felfogás, amikor arra mutat rá, hogy a posta a közgazdatisz szerves része, — véleményem szerint — csak azt dönti el, hogy a postát az állam igazgatja. Nyitva hagyja azonban azt a másik kérdést, hogy ezt a feladatot az állam miként, üzletszerű vagy közhatalmi elvek érvényesítésével oldja-e meg?

Amíg a postában megtestesülő kizárólagos szállítási jogot az állam a maga részére tartja fenn és amíg a posta mai üzletágaiból nem enged, változás nem állhat be azokban a tényekben, hogy 1. a m. kir. postát az állam kezeli és igazgatja; 2. hogy a m. kir. posta a postálkodás természeténél fogva magángazdálkodási elveket is követ, és ezért intézményén több olyan ismertetőjelet is lehet találni, amelyek a tudományos üzemtan megállapításai szerint már az „üzem“ fogalmához tartoznak.

A közigazgatási és üzemi irányzatot — ha ilyen irányzatról valóban szó lehet — egymással aligha lehet szembeállítani, mert a kettő nem egy síkban mozog. Az a megállapítás, amely szerint a posta az állam kizárólagos joga és azt az állam intézi és igazgatja, nem zárja ki azt, hogy az állam ebben az igazgatásban magángazdasági elveket oly mértékben kénytelen érvényesíteni, hogy a postaintézményt egyéb (magan)üzemektől úgyszólván csak különleges jogállása különbözteti meg. Viszont az, aki a magyar kir. posta üzemi jellege mellett foglal állást, semmiképen sem tagadhatja azt, hogy a postálkodás Magyarországon az állam kizárólagos joga és hogy e jognál fogva a m. kir. postát tényleg az állam igazgatja.

A kizárólagos jognál fogva a magyar állam vállalkozott arra, hogy a postálkodást (elsősorban a hírszállítást értve ez alatt) maga intézze és igazgassa, de ebben a jogfenntartáson alapuló vállalásban az a kötelesség is benne van, hogy azt az állam a postát igénybevevők céljainak, igényeinek és nem utolsó sorban gazdasági képességeinek megfelelően rendezze be, illetőleg irányítsa. Ezt az utóbbi hivatást pedig — az intézménynek bármennyire is alapvetője a kizárólagosság, — a kereskedelmi üzemeket elsőrendűen jellemző *alkalmazkodás* (jó példa erre a rádiódíjnak terményekben való elfogadásának terve) nélkül betölteni nem volna képes. Ezért látszik a posta közgazdasági értelmezője előtt a posta üzemi jellege nemcsak hogy nem aggályosnak, de egészen természetesnek is.

Miként felel tehát a posta közgazdasági felfogása arra a kérdésre, hogy a m. kir. posta az állam gondozó igazgatásának egyik ága-e? Igen, állami igazgatás, mert az 1850. évi postapatens, illetőleg az 1867: XVI.

tc. az államnak tartotta fenn, s minthogy a közigazgatás öncél nem lehet, az állami haszon (amelyet újra a köz javára fordítanak) szempontján kívül a gondozási célt sem lehet tagadni. Az állam kizárólagos joga éppen a posta fontos közgazdasági (a gazdasági alanyok gazdálkodási céljait megsegítő) hivatásának jellemzésére alkalmas.

S miként felel meg a posta közgazdasági felfogása arra, hogy a posta üzem-e? Azzal, hogy szolgáltatásokat nyújt ellenszolgáltatásokért. Elve a jó kereskedő elve, vagyis az igénybevevőknek a legalkalmasabban (pl. az alkalmazottak köteles előzékenysége, meggondolások a díj-szabály megállapításánál, a kézbesítőknek a küldemények felvételével való megbízatása, a népszerűsítés elvei stb., stb.) nyújtani a szolgáltatásokat, hogy az ő igényeiknek kielégítése mellett az állam által kívánt hasznot is biztosítani lehessen.

A posta közgazdasági felfogása tehát nemcsak hogy nem tagadja a különleges jogállást és az üzemi ismertető jeleket, hanem ezek elismerésével a jogi és tisztán kereskedelmi elemeket magában feloldani és a módszertani kérdéseken túl, az intézmény jelentőségén keresztül, valódi természetére rámutatni törekszik.

Remélem, hogy az olvasót sikerült meggyőznöm arról, hogy soraim megírására távolról sem az vezetett, mintha a magyar posta jogi állásának tisztánlátását kis jelentőségűnek tartanám, sem pedig az, hogy a posta ügyintézésében a kereskedelmi (üzleti) szellem érvényesítését nem érezném igen fontosnak. Ezeknek a fentiekben vázolt elismerésén kívül rá akartam mutatni az intézmény *összetett, közgazdasági természetére* és arra a helyzetre, amelyben a jogi állás az alap, az üzemi mód-szerek az eszközök arra, hogy feladatát a közösség javára, gazdálkodásának és művelődésének megsegítésére megoldhassa.

Azzal, hogy a postának eme feladata betöltésére közelebbről milyen módok állhatnak rendelkezésre, egy következő tanulmányomban szándékozom foglalkozni.

A posta képviselte a törvényhatósági közigazgatási bizottságban.

Irta: Dr. PINTÉR JÁNOS m. kir. postafogalmazó.

Représentation de la poste dans les Conseils mixtes administratifs des Municipalités.

Par le Dr. Jean Pintér, commis-rédacteur des postes r. h.

Après avoir exposé les attributions du Conseil mixte administratif, l'auteur examine la question des résultats pratiques que signifierait le recouvrement de la représentation active de la poste dans le Conseil.

Az 1876. évi VI. tc. által létesített törvényhatósági közigazgatási bizottság általános felügyeletet gyakorol a törvényhatóság közigazgatása fölött. Bizonyos fókig hatásköre van postai-, pénzügyigazgatási-, katonai-, igazságügyi-, egészségügyi- és gyámügyekben. Ezenkívül fegyelmi hatósága a tételes törvények, illetőleg miniszteri rendeletek értelmében ide utalt állami és törvényhatósági tisztviselőknek.

Mielőtt a közigazgatási bizottság hatáskörébe tartozó és bennünket érdeklő postai ügyeket tárgyalnánk, pár szóval foglalkozunk a bizottság hatáskörével.

A közigazgatási bizottság összekötő szervezet az állami és önkormányzati (törvényhatósági) hatóságok között, melynek feladata, hogy az előbb említett hatóságoknak a törvényhatóság területére terjedő közigazgatási működését egyöntetűvé tegye. Állami és önkormányzati tagokból áll. Elnöke a törvényhatóság első tisztviselője. Rendes ülést minden hónap első felében tart.

Sajátságos helyzetének megfelelően felelősséggel tartozik a minisztériumoknak és a törvényhatóságoknak is. Ellenőrzi a miniszteri rendeletek végrehajtását. Ezért a hatáskörébe tartozó ügyeket szabályozó rendeletek hozzá intéztetnek. Ha nehézséget lát valamely rendelet végrehajtásánál, figyelmezteti erre az illetékes minisztériumot. Azonban, ha 14 napon belül választ nem kap, intézkedik a rendelet végrehajtásáról. Elnöke útján félévenként kimerítő jelentésben beszámol a kormánynak a közigazgatás általános menetéről.

A hatáskörébe tartozó törvényhatósági szabályrendeletek végrehajtását ellenőrzi. Szabályrendeleteket azonban nem alkothat, ezirányban a törvényhatósági közgyűlésnek csak javaslatokat tehet. Félévenként részletes jelentést küld a törvényhatóságoknak. Ebben arról is beszámol, hogy mily javaslatokat terjesztett fel egyidejűleg a kormánynak.

A közigazgatási bizottság által hozott határozatokat elsősorban a bizottság elnöke támadhatja meg. De fellebbezést nyújthat be az ellen az illető közigazgatási ágnak a bizottságban helyet foglaló képviselője is, ha a hozott határozatot sérelmesnek tartja. Szükséges azonban, hogy e képviselő a bizottságnak rendes tagja legyen.

A fellebbezés csakis azon az ülésen történhet, amelyen a sérelmes határozatot hozták. Később fellebbezésnek helye nincs.

A fellebbezést az illetékes miniszterhez terjesztik fel. E felterjesztésnek az ülést követő 24 órán belül meg kell történnie.¹⁾ A miniszter jogosult a határozatot érvényesnek nyilvánítani, vagy azt megsemmisíteni. Azonban a hozott határozatot meg is változtathatja.

A közigazgatási bizottság postai hatásköre a törvény 33—34. §-aiban van felsorolva. Ezek szerint intézkedik a tudomására jutott hibák és akadályok elhárításáról, „amennyiben azok a törvényhatóság területén belül elintézhető egyes esetekre vonatkoznak, evégett az illető közegeknek rendeleteket ad ki, amennyiben pedig általános természetűek, vagy különben is hatáskörét túlhaladják, a kereskedelmi miniszterhez jelentést tesz.”

„A posta- és távirdaigazgatóság, vagy posta- és távirdaközegek és más közigazgatási közegek vagy egyesek között fennforgó oly kérdésekben, amelyek a fennálló gyakorlat szerint közigazgatási úton elintézhetők, elsőfokúlag — fellebbezéssel a kereskedelmi miniszterhez — határoz.”

A közigazgatási bizottság postai hatásköre röviden összefoglalva a következő ügyekre terjed ki.

A bizottság véleményezi az új postahivatalok, postaügynökségek

¹⁾ 1876. évi VI. tc. 22. §.

felállítását, a már fennállókat áthelyezését vagy megszüntetését. Új postahivatal, illetőleg postaügynökség felállításának a terve kiindulhat a postaigazgatóságtól, valamely postai szervvel nem bíró községtől vagy érdekeltségtől és végül magától a közigazgatási bizottságtól is. Megállapítja a bizottság, hogy az újonnan felállítandó postai szerv forgalmi körébe a közigazgatás érdekeinek megfelelően, illetőleg a lakosság kívánságához képest, mely lakott helyek osztandók be. Ezzel áll összefüggésben ama körülmény, hogy a postai beosztás figyelemmel van a törvényhatóság, sőt azon belül — a lehetőséghez képest, — még a járássok határait is.

A bizottság megállapítja, hogy azokban a községekben, ahol postahivatal nincs, ki foglalkozzék a levelek összegyűjtésével, továbbá, mely időszakokban küldjenek valakit a postahivatalhoz az összegyűjtött levelek feladása és a községbeliek számára érkezett levelek átvétele végett.

A közigazgatási bizottság felügyel a postaútak járható állapotban való tartására és az e célra rendelt közmunkának célszerű felhasználására.

Rendkívüli akadályok esetén utasíthatja a közigazgatási közegeket és községeket az akadályok elhárítására, valamint arra, hogy a postának rendeltetési helyére való szállításánál segédkezzenek.²⁾ E rendelkezés van hivatva előmozdítani a postai forgalomnak minden időben és minden körülmények között való folytonosságát.

A közigazgatási közegeket a bizottság utasítja, hogy a távíró- és távbeszélő vezetékek külső felügyeletével megbízott vonalfelvigyázókat a szigetelők és oszlopok rongálásának meggátolásában támogassák.

Az 1876. évi VI. tc. meghozatala után a kerületi postaigazgatónak alárendelt állami alkalmazottak fegyelmi ügyei másodfokon a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya elé kerültek. Ez a helyzet 1886-ban megváltozott. Ettől az időtől kezdve az elsőfokú fegyelmi határozatok a közigazgatási bizottság helyett a postavezérigazgatóságnál megszervezett fegyelmi bizottság elé kerülnek. Harmadfokon a miniszter dönt.

Jelenleg is a közigazgatási bizottság elé tartozik a posta központi számvevősége főnökének a fegyelmi ügye.³⁾

Ezek után foglalkozunk a posta képviselével a közigazgatási bizottságban. A törvény 1. §-a alapján a kerületi postaigazgató a bizottságnak rendes tagja volt. A megbízást névszerint kapta a földművelési, ipari és kereskedelmi minisztertől. Ugyancsak a szakminiszter állapította meg azt is, hogy azokban a törvényhatóságokban, ahol postaigazgatósági székhely nincs, az igazgatót akadályoztatása esetén ki helyettesítse.

Feladata, mint szakelőadónak, nem csupán a postai ügyekre terjedt ki. A törvény elgondolása ugyanis az volt, hogy a közigazgatási bizottságban minden, a belügyi igazgatásban résztvevő minisztériumnak

²⁾ A törvény 18. §-a értelmében a személy- és vagyonbiztonságot érdeklő kérdésekben az illetékes szakelőadó kívánságára a rendkívüli ülés mindenkor összehívandó. A 19. §. felhatalmazza a bizottság elnökét a halasztást nem tűrő esetekben az érdekelt közigazgatási ág előadójának meghallgatása melletti intézkedésre. Intézkedésért felelős és a legközelebbi ülésen meg kell indokolnia azt.

³⁾ Fegyelmi rendtartás. 70.000/1930. K. M. sz. r. 15. §. 3. bek.

megbízottja legyen, aki a hatáskörébe tartozó ügyeket ott képviseli. Ennek alapján a kerületi postaigazgató a közigazdasági ügyeknek volt az előadója.

Az 1881. év elejétől a postaigazgatás a közlekedési- és közmunkaügyi minisztérium hatáskörébe ment át. A földművelési-, ipari- és kereskedelmi minisztérium tehát képviselet nélkül maradt a közigazgatási bizottságban. Ezért az 1882. évi XX. tc. a „közigazdasági előadói“ intézményt létesíti és ezen előadókat a közigazgatási bizottságnak hivatalból helyet foglaló tagjai közé felveszi. Ugyanakkor a kerületi postaigazgató tagságát megszüntette.

A postai ügyek előadója ez időponttól kezdve az államépítészeti hivatal főnöke, mint a bizottságban a közlekedési- és közmunkaügyi minisztériumnak 1876 óta helyet foglaló képviselője.

A képviselőház közigazdasági bizottságának az 1876. évi VI. tc. módosítása tárgyában hozott jelentése szerint a bizottság azért helyesli a kerületi postaigazgató tagságának a megszűnését, mert a közigazdasági előadó helyt foglalásával ismét több a hivatalból helyet foglaló tagok száma és így a postaigazgató kiestével az arány ismét helyreáll.

A posta azonban a képviselet megszüntetésébe nem nyugodhatott bele, mert az idők folyamán a közigazgatási bizottság életképes intézménynek bizonyult. A törvényhatósági reformjavaslatok mind fenn tartják a közigazgatási bizottságot. Jellemző, hogy még a közigazgatást teljesen államosítani akaró 1891. évi, gróf Szapáry-féle javaslat sem szünteti meg. Általánosságban annyit változtatna rajta, hogy a hatáskörébe tartozó ügyek nagy részét a létesítendő szakosztályokban tárgyalatná le. A plénum elé csak az egész közigazgatást érdeklő ügyek kerülnének. E törvényjavaslat oly nagy jelentőséget tulajdonított a közigazgatási bizottságnak, hogy még a közigazgatási bíróságot is annak tagjaiból akarta megszervezni.

A posta aktív képviseletének visszaszerzésére újból erősebb mozgalom indult meg a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvényjavaslat előkészítése és tárgyalása alkalmával. Vezetőségünk a készülő reformmal kapcsolatban átiratot is intézett a belügyminisztériumhoz, kérve támogatását abban a törekvésében, hogy a posta a közigazgatási bizottságban ismét közvetlen képviseletet nyerhessen.

A közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1929. évi XXX. tc. is fenn tartja a közigazgatási bizottságot, azonban tagságunk visszaszerzése nem sikerült. A bizottság új hatáskörét a törvény 58. §-a és az ennek alapján kibocsátott 7.890/1930. M. E. sz. kormányrendelet állapítja meg. E szerint a bizottság vesztett hatásköréből, amennyiben megszűnt hatósági jogköre a fegyelmi-, adó- és illetékügyek, valamint a gyámhatósági ügyek kivételével. Elvesztett hatósági jogkörét a törvény a törvényhatóság első tisztviselőjére, illetőleg az újonnan létesített törvényhatósági kisgyűlésre ruházta át.

A közigazgatási bizottságnak most már egyes konkrét ügyekben érdemelges döntési joga nincs. Érintetlenül maradt azonban a bizottság plénumának az 1876. évi VI. tc.-ben és más jogszabályokban meghatározott egyéb jogköre: az általános felügyelet és ellenőrzés. Egyes általános jellegű kormányrendeletek, törvényhatósági bizottsági határozatok

és szabályrendeletek végrehajtása. Az általános közigazgatás összhangjának, akadálytalan menetének biztosítása.

Bár ezek szerint a közigazgatási bizottság hatásköre most már szűkebb keretek között mozog, a posta képviselőjének a bizottság tagjai között való részvételére való törekvés továbbra is indokolt.

A posta jelentős tényezője az állami közigazgatásnak és fontos szerepet tölt be az ország közgazdasági életében is. Szervei behálózzák az ország egész területét és a közigazgatással való szoros együttműködést szükségessé teszik. Ezért a közigazgatási bizottságban a postai ügyeknek az államépítészeti hivatal főnöke által való ellátása teljesen megfelelőnek már azért sem tekinthető, mert nevezett a postai ügyekben nem lehet annyira tájékozott, hogy a közigazgatási bizottság ülésein felmerülő, postát érintő ügyekre kellőképpen felvilágosítást tudjon adni. Emiatt az ilyen természetű ügyek csak utólag — írásbeli úton — jutnak a postaigazgatóság tudomására, amikor is a késedelem esetleg a köz hátrányával is járhat. A köz érdekeit szem előtt tartó postai intézmény, hogy hivatásának minél tökéletesebben megfeleljen, a kritikai megjegyzéseket igyekszik figyelembe venni, és az esetleg felmerülő hiányosságokat lehetőleg pótolni. Természetes tehát, hogy a közigazgatás általános felügyeletével megbízott közigazgatási bizottságban felmerülő ilyen kérdések és az azokra adott felvilágosítások még inkább hivatva volnának a fenti cél elérésének előmozdítására. Azonban ezt csak a közvetlen képviselet visszaállításával lehetne teljesen elérni.

A posta aktív képviseletének hiányát érzik maguk a közigazgatási bizottságok is. Ezért pl. Sopron vármegye közigazgatási bizottsága több ízben kérte a kerületi postaigazgatóság vezetője tagságának visszaállítását.

A közigazgatással való szorosabb együttműködés jótékonyan hat a közigazgatás és a közönség igényeit minél tökéletesebben kielégítő postai szervnek gyorsabb fejlődésére is. Ha megfigyeljük például azokat a vármegyéket, ahol postaigazgatósági székhely van és azokat, ahol igazgatósági székhely nincs, láthatjuk, hogy általában az előbbi megyékben a postai szervezet fejlettebb, tökéletesebb, mint azokban a vármegyékben, ahol nincs postaigazgatósági székhely. Ez is bizonyítja, hogy ahol a közigazgatási hatóságokkal való közvetlenebb érintkezés lehetősége meg van, a postai szervezet is erőteljesebben kifejlődhetett. A közigazgatási bizottságban való közvetlen képviselet mindenestre hatékonyabban biztosíthatná a fejlődést ott is, ahol az jelenleg még a közigazgatás szempontjából nem tökéletes.

A kerületi postaigazgatóság vezetője tagságának elvesztésekor egyik érvül azt hozták fel, hogy a posta közvetlen képviseletének ellátása, minthogy minden vármegye székhelyén postaigazgatóság nincs, nehézségbe ütközik. Ez a nehézség azonban ma már könnyen áthidalható volna, amennyiben a közigazgatási bizottságban a posta képviseletével megbízott kerületi postaigazgatóság vezetője helyettesítésével olyan bizottsági székhelyeken, ahol postaigazgatóság nincs, a postahivatal vezetője volna megbízható. Jelenleg a m. kir. posta annyi magasabb (egyetemi) végzettséggel bíró tisztviselővel rendelkezik, hogy jogi kérdésekben is jártas tisztviselőket lehetne megbízni ezeken a helyeken a bizottságban a postának esetenkénti képviseletével.

Ami pedig azt a kifogást illeti, hogy a posta aktív képviseletének visszaállítása azért is nehézségbe ütköznék, mert ebben az esetben a bizottságban még egy törvényhatósági tagnak is helyet kellene foglalnia, hogy az arány ismét helyre álljon, egy kis jóakarattal szintén meg lehetne oldani.

A közvetlen képviselet visszanyerése esetén — amit egy egyszakaszos törvénnyel is keresztül lehetne vinni, — a posta képviselőjének feladata főleg abból állna, hogy a közigazgatási bizottságot postai ügyekben tájékoztassa, az előforduló panaszokra felvilágosítást adjon, a hiányosságokról tudomást szerezzen és ennek megfelelően intézkedjék, illetőleg felettes hatóságának felterjesztést tegyen. De az 1876. évi VI. tc.-ben felsorolt postai ügyeken kívül vannak már újabb ügyek is, melyek a közigazgatási bizottsággal egyetértően volnának elintézendők. Így pl. azokon a helyeken, ahol a postahivatal megfelelő elhelyezését biztosítani nem lehet, postaház céljaira telek kisajátítása.

Amint láttuk tehát, a posta aktív képviseletének visszaállítása a közigazgatási bizottságban mind a közigazgatásnak, mind a postának előnyére válna. Bízunk benne, hogy eljön az idő, mikor ez valóra is válik.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Újabb pályatételeink:

5.

Hogyan kellene a postaügynökké kinevezett postakiadók szolgálati viszonyát a szolgálati idő, nyugdíj, öregség- és rokkantsági biztosítás, betegségbiztosítás stb. szempontjából szabályozni?

Megmaradhatnak-e ezek a postakiadók létszámában?

6.

A budapesti távbeszélő hálózatban rendszeresített bérháztelefon iránt a közönség részéről bizonyos idegenkedés mutatkozik. Az üzem érdekében szükséges volna ismerni ennek az idegenkedésnek különösebb okait. Kérdés, hogy:

1. az idegenkedés műszaki, tarifális, adminisztratív vagy a közönségben keresendő okokra vezethető-e vissza és melyek lennének a segítség módjai a fenti szempontok figyelembevételével mellett a meglevő vagy esetleg tervezendő nagyobb befogadó képességű társas berendezésekre nézve.

2. Az első pontban esetleg megállapított műszaki hiányok kiküszöbölésével javasolt műszaki berendezésnek elvi megoldása miként volna lehetséges.

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja résztvehet. A pályamű legfeljebb 3 gépírással ívoldalra terjedhet.

A pályázati határidő 1935. április 10.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni s azt a szerző nevét tartalmazó külön borítékba zárt, lepecsételt jelíges levél kíséretében kell a Magyar Posta szerkesztősége részére feladni. A jelíges leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap,

amelynek összege 30 P lesz, vagy legalább is dicséretben részesül. Ellenkező esetben a szerző nevét tartalmazó jelíges levelet megsemmisítik s így a szerző neve ismeretlen marad.

A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest esetleg a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben is megjelenik.

A pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szerkesztő bizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői — akik a bírálatra lesznek hivatva, — nem fognak résztvenni.

*

Az 1934. évi november havi 9. számban közzétett pályázatunk eredménye:

A 2. számú pályatételre beérkezett pályamunkák közül 30 Pengős jutalomban részesült a „Társas állomások” jelíggel ellátott munka, amelynek szerzője dr. Mecséry Sándor, m. kir. postafőmérnök.

Az 1935. január havi 1. számban közzétett pályázatunk eredménye:

Az 1. számú pályatételre beérkezett pályamunkák közül 30 P jutalomban részesült a „Fiat expeditio simplex” jelíges dolgozat, melynek szerzője Polgár Géza okl. közgazda, m. kir. posta segédtitkár.

A 2. számú pályatételre beérkezett munkák közül 30 P jutalomban részesült a „Missing link” jelíges dolgozat, melynek szerzője ifj. Sárospataky József, m. kir. postamérnök. Dicséretben részesült a „Revízió” jelíges dolgozat, melynek szerzője Mályusz Géza, m. kir. postamérnök.

Sárospataky pályadíjnyertes munkáját technikai okokból később közöljük.

PALYAZAT.

A „Magyar Posta” 1934. évi 9-ik számában megjelent pályatételre.

JELIGE:

„Társas állomások.”

Irta: Dr. MECSÉRY SÁNDOR, m. kir. postafőmérnök.

Ha egy hálózatban megcsappan az előfizetőkül jelentkezők száma, ez nem arra mutat, hogy nincs szükségük az embereknek telefonra, hanem arra, hogy adott gazdasági viszonyok és legfőképpen pedig az adott díjak mellett az igények többé-kevésbé ki vannak elégítve s a hálózat telítve van. Ha azonban a díjak mérsékeltetnek, vagy egy olyan típusú távbeszélő berendezést vezetnek be, melynek díjai alacsonyabbak, úgy a gazdasági törvények alapján az előfizetők köre bővül, mert ezáltal olyan rétegek is ki tudják távbeszélő iránti szükségletüket elégíteni, akik azelőtt a magasabb díjak mellett erre nem voltak képesek, vagy nem tartották az előfizetést forgalmuknál fogva indokoltnak.

A társas távbeszélő állomások általában az olcsóbb típusú távbeszélő berendezések sorába tartoznak. Mint ilyen, elsősorban a szerényebb jövedelmű társadalmi rétegeket igyekszik előfizetőül megnyerni, amelynek ugyan szüksége van telefonra, de nem telik a költségesebb különvezetékű állomásra, másrészt pedig a beszélgetési forgalommal szemben felmerülő igényüket kisebb forgalmuknál fogva a társas állomások is teljes mértékben kielégítik. Igyekszik azokat is megnyerni előfizetőkül, akik ugyan elő tudnának fizetni különvezetékű állomásra is, de forgalmuk csekély lévén, ezt mégsem tartják indokoltnak, viszont annyira meg kényelemszeretők, hogy egy olcsóbb típusú telefonra már hajlandók előfizetni. A társas állomások elsősorban lakások, kisebb üzletek és üzemek telefonja.

A gazdasági életben a fejlődés rendszerint a kicsiből a nagy felé irányul. A legtöbb komolyan megalapozott nagy vállalat és üzem kicsiből fejlődött naggyá. A társas telefon is eleget tesz ennek a fejlődési iránynak, mert lehetővé teszi kezdetben egy olcsó, kicsi berendezés alkalmazását, melyről azután a szükséglet felmerülése után át lehet egy egy teljesítőképesebb berendezésre térni.

Egyesülésben az erő, közmondást gyakorlatilag valósítja meg a társas telefon, mert az azelőtt telefonnal nem rendelkező egyéneknél egy kisebb díjért nyújtja a távbeszélő összes előnyeit.

Mivel a társas állomások az előfizetők körét bővítik és így mind nagyobb számban részesítenek olyan egyéneket is a távbeszélő használatával járó előnyökben, akik azelőtt ebből ki voltak zárva, ezért elsőrendű nevelő és oktató szerepük is van.

Műszaki szempontból a társas állomásoknak elsőrendű fontosságuk van olyan területeknek a távbeszélő forgalomba való bekapcsolásánál, amelyek gyéren vannak beépítve (nyaralási körzetek, tanyák, új parcellázások stb.), igen messze esnek a központtól, ahol tehát csak igen költséges módon lehetne a szükséges vonalat megépíteni. A társas telefonoknál a vonal építési költsége egy különvezetékű állomással szemben a fele, vagy pedig a megfelelő hányada. A társas állomások segítségével így messze fekvő területek sokkal hamarabb tudnak egy meglevő hálózathoz kapcsolódni, tehát egy hálózat területének kiterjedését gyorsítják. Ilyen területeken a társas állomásokat a távbeszélő pionirjának lehet tekinteni.

De nemcsak a központtól messze fekvő területek szempontjából van a társas állomásoknak műszaki szempontból kiváló fontossága, hanem ugyanígy szinte nélkülözhetetlenek olyan beépített városrészekben is, ahol érpárhány mutatkozik, viszont annyi jelentkező pedig nincs, és annyira nem is lehet számítani, hogy egy új kábelt volna érdemes kivinni. Ilyen esetben az eddig szinte megmerevedett helyzetnek egy csapásra a hatásos gyógyszerét és pótolhatatlan eszközét képezik.

Hogy a társas állomásokban rejlő nagy helyzeti előnyök annak népszerűsítésére és általában a távbeszélő propagálására beállíthatók legyenek, elengedhetetlenül szükséges, hogy a társas megfelelően legyenek összeválogatva, az állomások előfizetői ne érezzék hátrányosabb helyzetben magukat a különvezetékű állomások előfizetőinél, továbbá elengedhetetlenül szükséges, hogy a rájuk vonatkozó üzleti szabályok ne legyenek zaklatók, az alkalmazásuknak pedig feltétlenül liberalisnak kell lenni.

A fentebb elmondottak alapján és előfeltételek mellett a társas állomások a távbeszélő fejlődése szempontjából — amennyire a jövőt előre megítélni lehet — kétségen kívül előnyösnek látszanak.

Mivel a társas állomás a kisforgalmú és általában a gyengébb anyagi erejű előfizetők telefonja, rendszeresítésükkel kapcsolatban természetesen számolni kell azzal, hogy a különvezetékű állomásokat mintegy felhigítják, miáltal az egy állomásra eső átlagos beszélgetési számot, és az átlagos bevétel összegét is csökkenteni fogják.

A társas állomásoknak a különvezetékű állomásokhoz való aránya nem függ a hálózat nagyságától.

A társas állomások számának egy bizonyos hálózat területén való fejlődése és alakulása, igen sok tényező együttes hatásának az eredménye. Ezek

a tényezők lehetnek a társas állomások számának fejlődését előmozdítók vagy azt gátlók. Előmozdító tényezők pl. a különvezetékű állomások berendezéseinek költséges volta, érpárhiány, a társas állomások olcsósága, a rossz gazdasági viszonyok, kis forgalom, a kis üzemek, a kis üzletek és kispolgárok nagy száma stb., gátló tényezők pl. a díjkedvezményre való jogosultság széles köre, nagy forgalom, a vagyonosabb rétegek lakásainak, nagy üzemek, üzletek és hivatalok nagy száma, az üzletszabályok zaklató volta, esetleges lelki motivumok stb. Ezek és még egyéb tényezők szabják meg nagyjából a társas állomások fejlődésének irányát. A jövő fejlődésének megítélése szempontjából természetesen azonban figyelembe kell venni az illető hálózat társas állomásai számának eddigi fejlődését, területi eloszlását, az előfizetők foglalkozását, az állomások felszerelési helye mellett még a hasonló viszonyokat felmutató külföldi hálózatok társas állomásainak a fejlődését is. Az elmondottak gondos számbavétele és mérlegelése után azután meg lehet állapítani, hogy egyes hálózatokban nagyjából hány társ befogadására alkalmas berendezéseket és áramköröket kell létesíteni.

A fentieknek figyelembe való vételén kívül a berendezések és áramkörök számának megállapításánál döntő fontossága van annak, hogy a hálózat 1. újonnan létesülő hálózat-e, 2. meglevő hálózat és központ keretébe kell-e beilleszteni és 3. új központba való átkapcsolásra kerülő hálózatról van-e szó? Az 1. esetben a létesítés előtt a berendezések és áramkörök számát előre meg lehet állapítani, melyhez még a hálózat általános viszonyainak megfelelő tartalékot kell venni. A társas berendezések száma itt igen szélső határok (0—100%) között ingadozhat, a helyi viszonyok szerint. A 2. esetben az előző bekezdésben elmondottak figyelembe vételén kívül a társas állomások jelentkezőinek a többi jelentkezőkhöz való aránya a döntő. A 3. esetben a berendezések és áramkörök számát az átkapcsolandó társas állomások száma és az előző bekezdésben elmondottak szerint megállapítandó várható jövőbeli fejlődés határozza meg.

A társas berendezésekre így kiadódó számnak megfelelően kell azután a központot és a központba befutó kábeleket megépíteni, valamint az elosztó hálózat (multiplex, falikábel, légvezeték) kapacitását és flexibilitását növelni.

Mivel az egyes hálózatokban a társas berendezések és áramkörök számát a fentebb felsorolt tényezők és elmondottak határozzák meg, melyek nagy mértékben függnak a helyi viszonyoktól, azok számára általános érvényű, számszerű értéket tehát előre megállapítani nem lehet. Általánosságban minimális arányukat talán 8—10%-ra, várható maximális értéküket pedig talán 50%-ra lehetne becsülni.

Jutalomdíjas munkáját alább közöljük:

PALYAZAT.

A „Magyar Posta” 1935. évi január havi 1. számában megjelent I. pályatételle.

JELIGE:

„Fiat expeditio simplex”

Irta: POLGÁR GÉZA okl. közgazda, m. kir. posta segédtitkár.

A magyar posta bankszerű üzletkörének az utánvétel előlegezés (hitelezés) által való kiterjesztése — mind az elmélet, mind a gyakorlat szempont-

jából olyan széleskörű, bonyolult és egyben érdekes kérdés komplexum, amelynek a különböző módok és eljárás szerint különböző megvalósítási lehetőségei vannak. Az egyes rendszerek közül a legjobban megfelelő kiválasztása az intézet és a közönség szempontjából egyaránt elhatározó fontosságú.

Mielőtt a feltett kérdés elméleti és gyakorlati szempontból való vizsgálatával és megoldási módjaival foglalkoznánk, meg kellene ismerkedni az utánvételnek, illetőleg az ezzel kapcsolatos utánvétel, másképpen készpénzelőlekezésnek jogi természetével a fuvarozási jogban.

Az utánvét a szállítási szerződésnek egy *mellékkikötése*, amely tulajdonképpen a szállítással kapcsolatos, illetőleg ahhoz csatlakozó olyan pénzbeszedési megbízás (incasso mandatum, magánjogi szerződés), amelyet a postakincstár a feladó kívánságának megfelelően bizonyos jutalék felszámítása mellett elvállal olyan értelemben, hogy a küldeményt csakis a meghatározott utánvételi összeg beszedése mellett szolgáltathatja ki.

Az utánvételhez hasonlóan az utánvétel előleg rendszerét a fuvarozási jog egy, a magángazdaságban felmerülő igény kielégítésére vezette be. Az utánvétel előleg a fuvarozó által a feladó részére adott készpénz kölcsön, amelyet a címzett (átvevő) fizet vissza. Vagyis az előlegnyújtás a szállítással kapcsolatos olyan kölcsönzési jogügylet, amelynél a küldemény *kézizálógul* biztosíték gyanánt szerepel.

Jogi szempontból nézve tehát az utánvétel előleg abban különbözik a küldemény kiváltásával kapcsolatban fizetendő utánvételtől, hogy az utóbbinál a fuvarozó a feladóval szemben az utánvételi összeg erejéig adóssá lesz, ezzel szemben az előleg nyújtásnál a fuvarozó a feladó hitelezőjeként szerepel. Abban az esetben tehát, ha a küldeményt a fuvarozó a kölcsönösszeg beszedése nélkül szolgáltatja ki a címzett (átvevő) részére, úgy ezen *mulasztásáért* semmi szavatossággal nem tartozik, míg az utánvételnél a be nem szedett utánvételi összeg erejéig kiszolgáltatás esetén a feladóval szemben *anyagilag felelőssé, adóssá válik*.

A fuvarozó a nyújtott előleg összeget a küldemény kiváltása (kézbesítése) alkalmával az átvevőtől szedi be. Abban az esetben azonban, ha a címzett a küldemény átvételét megtagadja, az előleg megfizetésére a feladó (adós) köteles. Ha az előleget a feladótól sem lehetne behajtani, akkor a fuvarozónak jogában áll, a küldemény értékesítése útján kielégítést szerezni.

Tekintettel arra, hogy az előleg nyújtásnál a fuvarozó nagy kockázatot vesz magára, ezért a fuvarozási jogszabályok az előlegadást nem teszik *obligatoriussá*, hanem általában a fuvarozó megítélésére bízzák annak a kérdésnek eldöntését, hogy lehetne-e adni és milyen összeg erejéig utánvétel (készpénz) előleget.

Az utánvétel előlegezési szolgálatnak a postai forgalom esetleges emelése céljából az intézet anyagi érdekeinek biztosítása mellett való rendszeresítésére kétféle megoldási lehetőség kínálkozik:

A) A küldemény (áru) értékbecslése alapján nyújtott előlegezési rendszer.

B) A bank garancia alapján nyújtott előlegezési rendszer.

A) A küldemény értékbecslése alapján nyújtott előlegezési rendszer mind a bel-, mind a legtöbb külföldi állammal való viszonylatban a magyar

vasútintézeteknél van bevezetve. (V. Ü. Sz. 84. §. (7) és (8) bek. — A. N. E. (berni egyezmény) 19. cikk 5. §., 1928. évi III. tc.)

A küldemény értébecslése alapján nyújtott előlegezési rendszernek a posta bankszerű üzletkörébe való bevonása a megoldható feladatok közé tartozik, anélkül, hogy a posta anyagi érdekei ezen üzletág bevezetésével különösen veszélyeztetve lennének.

Utánvétel előleg nyújtás postai forgalomban, a dolog természeténél fogva csak *reális értékkel bíró* belföldre szóló csomagokra nézve volna rendszerezhető.

Az intézet anyagi érdekeinek biztosítását a következő alapon és módokon lehetne megvalósítani.

Utánvétel előlegét csak őstermelő, iparos és kereskedő által feladott, értéknyilvánítással ellátott utánvételes csomagokra nyújtanának és az előleg összege, csupán az értéknyilvánítási összeg egyharmadrészéig terjedhetne azzal a korlátozással, hogy az előleg maximális összege az egy utalvánnyal feladható összeg (1200 P) egytized része lehetne. Az előleg nyújtása a postakincstárra nézve nem volna kötelező, hanem a felvevő hivatal minden egyes esetben a csomag tartalmának megtekintése és az abban foglalt áru értékének megbecsülésével kapcsolatban gondos és körültekintő vizsgálattal állapítaná meg, hogy adható-e egyáltalában és a megállapított összeghatáron belül, milyen összegig terjedő előleg. A felvevőhivatal tisztviselőjének figyelemmel kellene lenni arra, hogy a hitelezett készpénz összege a felmerülő díjakkal együtt, (szállítási díj, biztosítási díj) sohase haladja meg azt az összeget, amelyet a posta az esetleg szükségessé válható értékesítés (árverés) útján valószínű eladási árképen elérhetne. Az utóbbira természetesen csak akkor kerülhet sor, ha az előleget sem a címzettől, sem a feladótól behajtani nem lehetne. Mivel az előlegnyújtás a felvevőhivatal illetékes tisztviselőjének *diszkrécionális joga* volna, ezért mind az intézet anyagi érdekeinek biztosítása, mind az egyéni felelősségérzet súlyának figyelemmel tartása végett, abban az esetben, ha a szükség értékesítés útján elért eladási árból az előleg nem teljesen, avagy egyáltalában nem nyerne fedezetet, akkor az előttes postai hatóság a *fedezetlen előleg* megfizetésére a vétkes, illetőleg gondatlan alkalmazottat, kellene kötelezze.

Az előlegezési szolgálatot az összes kincstári és postamesteri hivatalokra (ügynökségek kivételével, az anyagi felelősség elégtelensége miatt) ki lehetne terjeszteni. Nagyobb kincstári hivataloknál az előlegnyújtást az erre a célra kijelölt kellő szakismerettel (áruismerettel) rendelkező tisztviselő (postai osztályvezető, főnöki irodai előadó) végezhetné. Kisebb kincstári és postamesteri hivataloknál a hivatalvezető, illetőleg postamester, avagy a kijelölt tisztviselő bízható meg azzal, hogy az előlegnyújtást vitás esetben mindig egy másik alkalmazott közbejöttével végezze el. Felvételi időpontul célszerű volna esetleg nagyobb hivataloknál csupán bizonyos órákat kijelölni, tekintettel az aránylag hosszadalmas eljárásra.

A csomag tartalmának megtekintése után annak lezárását a feladó tartozna természetesen elvégezni. Az előlegül adott összeget a főpénztár a pénztárszámadás kiadási részében külön rovat alatt számolná el. A csomag kiváltása után a szállítólevélhez csatolt utánvételi lapot a felvevőhivatal címére kellene visszaküldeni, amely a feladóval leszámolna. Az utánvételi ösz-

szeg a felvevő hivatalnál mint érkezett utalvány szerepel s ennek összegéből az előlegezett készpénz levonása után fennmaradó összeg kerülne a feladó részére kifizetésre. A felvevő hivatalnál tehát egy nyilvántartást kellene vezetni az előlegezett összegekről, amely a pénztárszámadás mellékletét képezné. Ugyancsak egy külön nyilvántartást kellene vezetni a felvevőhivatal részére érkezett utánvételi összegekről két rovattal; az egyik rovatban a teljes utánvételi összeg szerepelne, a másik rovatban az előleg összeg levonása után a feladó számára kifizetendő összeg.

A postakincstár anyagi érdekei, az előlegezésnél az ismertetett módzat és eljárás körütekintő alkalmazása mellett, — biztosítotttnak látszanak. Felmerülhet azonban annak a lehetősége, hogy az előlegezéssel egyes rosszhiszemű vagy megszorult egyének visszaélni igyekeznek, illetőleg vissza is élhetnek abban az esetben, ha a felvevő hivatal illetékes tisztviselője a küldemény becslése alapján, a megállapított korlátok között engedélyezett előleg nyújtásánál, nem rendelkezik kellő szakismerettel (áruismerettel) és nem jár el kellő körültekintéssel. Bár az eljáró postaalkalmazottnak *anyagi felelősségét* a kincstár pénzügyi érdekeinek teljes biztosítása végett *feltétlenül* meg kellene állapítani, mégis emellett gondoskodni kell a kincstár hatályos *jogvédelméről* is arra az esetre, ha az utánvétel előlegezésből egyesek *csalárd módon* hasznot húzni s ezzel a kincstárt megkárosítani igyekeznének.

Ennek elhárítása végett volna szükséges, az utánvétel előlegezésnek az értéknilyvánítással való egybekapcsolása.

Bár a postai jogszabályok szerint a csalárd (valódinál nagyobb) értéknilyvánításnak csupán az esetleges kártérítést kizáró jogkövetkezménye van, (A. 1. Szab. 108. §. 4. pont) abban az esetben azonban, ha a rosszhiszemű feladó a csalárd értéknilyvánítást arra használja fel, illetőleg azért követi el, hogy ezáltal magának hitelezést eszközöljön — úgy — a Btk. 384. §-a értelmében — cselekménye kimeríti a *csalás* tényálladékát, amely vétségnek, illetőleg büntettnak minősül és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő. (379. §. és Bn. 50. §.) Büntetőtörvénykönyvünk tehát ilyen természetű jogellenes cselekmények esetén a jogvédelmet biztosítja.

Az előlegnyújtás a postakincstár részéről természetesen nem lehet *ingyenes szolgáltatás*. Bár az előlegadásnál azon esetben, ha a küldeményt a posta az előleg beszedése nélkül szolgáltatja ki, úgy a címmel szemben, a *visszkereseti joga* közvetlenül érvényesíthető, mégis ennél az eljárásnál a posta bizonyos kockázatot vállal és de facto kölcsönöz bizonyos összeget. Ezért a hitelezett összeg ellenében *bizonyos kamatra* is van igénye. A kamat nagysága az előlegül adott összeg 1.5%-ában volna megállapítandó. A kamatot a küldemény felvétele alkalmával feltétlenül be kellene szedni a feladótól, ellentétben a többi díjak esetleges utólagos kézbesítéskor történő — kiegyenlítésének.

A beszedett kamat visszatérítését abban az esetben sem lehetne megengedni, ha a feladó az utánvételi előleget, esetleges utólagos rendelkezéssel törölné avagy leszállítaná. A kamat nyilvántartása ugyanott történhetne, ahol az előleg nyilvántartása történik, és a pénztárszámadásban a beszedett kamatot, a bevételi részben külön rovat alatt lehetne elszámolni.

B) A bank garancia alapján nyújtott előlegezési rendszert bizonyos módzatok és eljárás mellett ugyancsak be lehetne vezetni, akár a magánpénzügyintézetek, akár a postatakarékpénztár útján is.

A bank garancia alapján nyújtott előlegezési rendszer lényege abban

volna, hogy a postakincstár az ezen kedvezményt igénybevenni óhajtó üzletfeleitől *követelése biztosítékául*, valamely pénzintézet, bank, vagy hitelszövetkezet által kiállított ú. n. *garancialevelet* (kezességi nyilatkozatot) kívánna meg. Az utánvétel előlegezés kedvezményére igényjogosult foglalkozási ágakhoz tartozó (őstermelő, iparos, kereskedő) egyének közül igen sokan, valamely bank, pénzintézet, vagy hitelszövetkezettel üzleti összeköttetésben állanak. Az üzleti összeköttetés legtöbbször folyószámlás összeköttetést jelent. Gyakorlatilag tehát könnyen elképzelhető az az eljárás, hogy a szóbanlevő intézetek ügyfeleik részére, a náluk vezetett folyószámla alapján a postával szemben fennálló tartozásaik biztosítékául garancialevelet adjanak.

Természetesen az ilyen, ú. n. garancialevelek kiállításának nem elengedhetetlen feltétele a hitelnyújtással foglalkozó intézeteknél a folyószámlás üzleti összeköttetés. Az intézetek ugyanis *üzleti biztosítékul* elfogadnak általában minden effektív értéket (értékpapírt, betétkönyvet, kötvényt, záloglevelet, árut etc.) amelyekből a Kt. (1875. évi XXXVII. tc.) 306. §-a értelmében szükség esetén bírói közbenjárás nélkül kielégíthetik magukat.

Tekintettel arra, hogy a szóbanlevő intézetek a garancialevelek kiállításáért a szokásos jutalék felszámíthatása következtében anyagi előnyökhöz jutnak, ezért valószínű, hogy azt hitelképes üzletfeleik részére nehézség nélkül fogják megadni.

A postakincstár anyagi érdekeinek biztosítása szempontjából azonban csak az olyan intézet által kiállított garancialevelek jöhetnének számításba, amelyek megbízhatóságához kétség nem férhet. Célrányos volna tehát a követelés biztosítékául csupán olyan intézet által kiállított garancialevelet elfogadni, amely intézet tagja a pénzintézeti központnak vagy az országos központi hitelszövetkezetnek és amely ellen sem csőd, sem pedig csődön kívüli kényszerezegyeség avagy kényszer felszámolás folyamatba téve nincs.

A bankgarancia mellett nyújtott előlegezési rendszernél az A) részben ismertetett értéknilyánítási kötelezettség, s az ennek alapján kiszámított összegű előlegnyújtás, valamint a maximális összeghatár, a fokozott védelem szempontjából szintén bevezethető volna.

Kétségtelen, hogy a bankgarancia alapján nyújtott előlegezési rendszer a felvevő hivatalnál kezeléstechnikai szempontból könnyebben megvalósítható lenne, mint az A) rendszer. Ennél az eljárásnál ugyanis a felvevő alkalmazott a birtokában levő kimutatás adatai alapján az előlegnyújtást egyénileg, a csomag tartalmának előzetes megtekintése, tehát annak felbontása nélkül végezhetné. Viszont az üzletfelek számára kevesebb fáradságot és utánjárást igényelne az A) alatt vázolt rendszer bevezetése.

Az előlegezési eljárásnak a *postatakarékpénztár útján* való keresztülvitele tekintettel a két intézet között fennálló szoros kapcsolatra, mind az adminisztráció lebonyolítása, mind garanciális szempontból is előnyösebb lenne, mint a magánintézetek üzleti biztosítéka útján nyújtott előlegrendszer. A postatakarékpénztár a vele üzleti összeköttetésben álló üzletfelei részére az előlegnyújtás alapjául szolgáló kezességi nyilatkozatok kiállítását központilag intézné és az igényjogosult cégek jegyzékét hivatalból megküldené minden egyes közvetítő postahivatalnak. Elképzelhető olyan eljárás is, hogy a postatakarékpénztár a kedvezményt igénybe venni óhajtó üzletfelekre nézve a szükséges információ beszerzését az erre a célra rendszeresített nyomtatványok útján a közvetítő hivatalok révén szerezze be és *saját hatáskörben* állapítsa meg minden egyes üzletfél számára a kedvezmény igénybevételére

való jogosultságot, — amelyet a posta minden formai kellék (garancialevél) kiállítása nélkül elfogadni tartozna.

A vázolt módok és eljárás közül mind adminisztráció, mind kezelési szempontból legcélszerűbb volna az előlegezési rendszernek a postatakarékpénztár útján való megvalósítása. — Azonban kérdés, hogy ezen idegen tárca igazgatása alá tartozó intézmény a maga részéről ezen üzletág bevezetését gazdaságosnak tekintené-e s így annak elfogadását javasolná-e?

Az ismertetett eljárási módok megvalósíthatók lennének az A) és B) alatt közölt eljárások esetleges kombinációjával is, amelyeknek ismertetése azonban ezen dolgozat megállapított kereteit meghaladja.

Akár az egyik, akár a másik rendszer bevezetése, akár a kettő kombinációja esetén azonban az *üzleti kockázat teljes kizárása*, épen a szolgáltatás *üzleti* jellegénél fogva nehezen képzelhető el.

Kétségtelen azonban, hogy a postakincstár ennek ellenére a megnövekedett forgalom és az ezzel járó jövedéki bevétel emelkedés kapcsán megtalálná a maga üzleti számításait.

Forrástanulmányok: 1. Dr. Nánássy Béla: Vasúti áru fuvarozási jog.

2. Dr. Schäfer László: Vasúti fuvarozási jog.

NEMZETKÖZI POSTASZOLGÁLATI KÉRDÉSEK

Questions concernant le service postal international.

3. A postaalkalmazottak vasárnapi és ünnepnap munkaszünete.

A spanyol igazgatás a postára vonatkozó szabályzatok átdolgozásával kapcsolatban tervbe vette, hogy a postaalkalmazottak szolgálatát ahol lehet, könnyíti. A Nemzetközi Iroda útján arra kérte tehát a többi igazgatást, hogy a postaalkalmazottak vasárnapi és ünnepnap szolgálatára vonatkozó rendelkezéseket vele közöljék.

Magyarországon tudvalevőleg az ünnepnapoknak kétféle fajtát különböztetjük meg postai szempontból. Az egyik csoportba tartozik a vasárnap, áldozó csütörtök, Ünnapja, Szent István napja és karácsony első napja; ezeket munkaszünetes napoknak nevezzük. A másik csoportba sorozzuk a Gergely-naptárban szereplő többi ünnepnapot és a március 15-i nemzeti ünnepet; ezek az ún. korlátolt szolgálatú ünnepnapok. A postahivatalok szolgálata különbözöképpen van megállapítva a munkaszünetes és a korlátolt szolgálatú ünnepekre, valamint arra való tekintettel, hogy a hivatal kincstári vagy postamesteri (L. A. 2. Szab. 3. §. 2., 3. és 9. pontját).

Ausztriában a közalkalmazottak szolgálati szabályzatának (Dienstpragmatik) rendelkezései szerint az állami alkalmazottak, ha a szolgálat érdekei megengedik, vasárnap munkaszünetet élveznek.

A postaalkalmazottak, ha a kötelező 48 órás heti óraszámot túl kell vasárnap

szolgálatot teljesíteniök, vagy hétközben kapnak szabadnapot vagy pedig túlóradíjban részesülnek.

A nem vasárnapra eső ünnepnapokon az alkalmazottak szolgálata az általános forgalmi és helyi viszonyok szerint lehetőleg korlátozva van, az e napokon teljesített szolgálatért azonban különóradíj nem jár.

Németországban vasárnap a postai szolgálatnak csak egy része működik. Minden alkalmazottnak joga van kéthetenként egy egész vagy két fél vasárnapi szünnapra. A vasárnapkal egyenlően bírálják el az ünnepnapokat is. Az összes alkalmazottnak lehetővé teszik, hogy vasárnap istentiszteleten részt vehessenek.

Hasonló rendelkezések vannak érvényben Danzigban is.

Nagybritannia. Vasárnap a londoni központi táviróhivatal és néhány fontosabb vidéki hivatal kivételével a postahivatalok a közönség részére csak másfél óráig tartanak szolgálatot. Levélkézbesítés vasárnap nincs. A kézbesítést ellátó személyzet általában minden harmadik vasárnap van szolgálatban. A postahivatalokkal ellentétben a távbeszélő központok nagyrésze állandó szolgálatot tart.

A vasárnap, karácsonykor és nagypénteken teljesített szolgálatért másfélszeres különóradíj jár. Az ún. bankszünetes napokon (Bank Holiday, négyszer évenként)

végzett szolgálatért egyszeres különóradíjat fizet az angol posta. A felsorolt ünnepnapokon az igazgatási személyzet szolgálatot nem tart.

Ir Szabadállam. Vasárnap és a nagyobb ünnepnapokon a szolgálat a lehető legszűkebbre van korlátozva. A távirószolgálatot ellátó hivatalok 9 és 1/211 óra között tartanak szolgálatot. Ezalatt táviratokat és ajánlott küldeményeket vesznek fel, bélyegget árusítanak s az expressz-küldeményeket kézbesítik. A dublini központi táviróhivatal és a corki főpostahivatal állandó távirószolgálatot tart.

A vasárnapi, karácsonyi és nagypénteki szolgálatért az alkalmazottaknak másfélszeres különóradíj jár. A többi ünnepnapon teljesített munkáért megfelelő szabadidővel kárpótolják az alkalmazottakat, azonfelül, ha a szolgálat hosszabb ideig tart, különóradíjban is részesítik őket.

Németalföld. A vasárnapi és ünnepnap szolgálat csak a legszükségesebb munkák elvégzésére szorítkozik. Az e napokon szolgálatban levő személyzet számára lehetővé kell tenni, hogy misét hallgathasson, illetőleg istentiszteleten részt vehessen. Minden alkalmazottnak évenként 26 szabad vasárnap feltétlenül jár, de általában az alkalmazottak csak minden harmadik vasárnap teljesítenek szolgálatot. Ezért a vasárnapi szolgálatért is megfelelő hétköznapi szabadidővel kárpótolják az alkalmazottakat. A vasárnapi szolgálatért legalább 30 órai szolgálatmentesség jár.

Dánia. Minden alkalmazottnak joga van évenként 52 szabadnapra. A szabadnapoknak lehetőleg vasárnapra vagy ünnepnapra kell esniök. Kivételesen igen rövid ideig tartó szolgálatra a szabadnapon is be lehet rendelni a tisztviselőket, de az ezalatt teljesített munkáért különóradíjra van igényük.

Vasárnap a hivatalok zárva vannak. A hírlapfelvétel azonban e napokon sem szünetel, azonfelül kézbesítik az expressz és az ú. n. vasárnapi leveleket. Az utóbbiakért külön díjat szednek. A levélszekrényeket vasárnap csak a nagyobb helyiségekben ürítik ki.

Ünnepnap 8–10, illetőleg 9–10 óráig vannak nyitva a hivatalok s ezeken a napokon egyszeri kézbesítés is van. Ilyenkor a megbízások kivételével az összes küldeményeket kézbesítik.

A mozgóposták vasárnap korlátozott mértékben közlekednek.

A vasárnapi szolgálatot a tisztviselők felváltva végzik s az e napon szolgálatban levők megfelelő pihenőt kapnak hétköznapi napokon.

Belgium. A vasárnap és ünnepnap teljesített munkáért hétköznapi biztosítanak

megfelelő szolgálatmentességet. Legalább kéthetenként egy teljes szabadnapra van igénye minden alkalmazottnak. A forgalmi személyzetnek évenként — lehetőleg vasárnapra és ünnepnapra eső — 59 szolgálatmentes nap jár. Szolgálatmentes napon legalább 34 órás munkaszünetet kell értenni.

A vasárnap szolgálatot teljesítő személyzetnek — kívánságára — lehetővé kell tenni, hogy vallási kötelezettségének eleget tegyen.

A felvevőszolgálat vasárnap és ünnepnap teljesen szünetel. Egyszeri kézbesítés azonban van, de csak az ujságokat, a közönséges leveleket és levelezőlapokat, valamint a gyászjelentéseket kézbesítik. A többi kedvezményes díjú közönséges levélpostai küldeménynek, valamint — az expresszként feladottak kivételével — az összes ajánlott küldeményeknek kézbesítése másnapra marad. A nagyobb helyek kivételével a levélszekrényeket csak egyszer ürítik s zárlatokat is csak egyszer indítanak. Azokban a hivatalokban, ahol a kézbesítő személyzet többsége kívánja, a vasárnapi kézbesítést a kézbesítőkörzetek összevonásával úgy rendezik be, hogy minden kézbesítő évenként legalább 40 szabadnapot élvezhessen.

Az általános ünnepnapokon kívül is egyes napokon csak félnapi szolgálatot tartanak a hivatalok. Ilyen alkalom a helyi búcsú napja, a farsang s hasonló lehet.

Franciaország. Az alkalmazottaknak hetenként egy nap szünet jár. Ezt lehetőleg vasárnapra kell biztosítani. Ha ez nem lehetséges, akkor egyik hétköznapi napot kell szabaddá tenni. A naponként kötelező legrovidebb szolgálati idő 6 óra.

Luxemburg. Vasárnap csak a táviró- és a távbeszélőszolgálat működik; a szolgálatot kiegészítő munkaerők látják el. A posta-kezelésben feltétlenül szükséges munkát elvégző alkalmazottakat hétköznapi eső szabadnappal kárpótolják. Havonként legalább két szabad vasárnapra minden posta alkalmazottnak joga van. Az alkalmazottak 95%-a azonban minden vasárnap szabad. Az évi szabadság a szolgálati évek száma szerint 10–21 nap.

Olaszország. A személyzet minden egyes tagjának hetenként egy szabadnapja van. Vasárnap a szolgálat igen korlátozott. Az ezen a napon szolgálatot teljesítő alkalmazottak valamelyik hétköznapon élveznek szolgálatmentességet.

Svájc. A vezérigazgatósághoz és a kerületi igazgatóságokhoz beosztott személyzet, — ha a szolgálat követelményei megengedik, — vasárnap és ünnepnap szabad. A forgalmi személyzetnek a rendes szabadságon kívül évi 56 szabadnapra van

igénye oly módon, hogy ebből legalább 20 vasárnapra vagy ünnepnapra essék. Két szabadnap között, — ha a szolgálati viszonyok megengedik, — nem lehet két hétnél hosszabb időszak.

Cseh-Szlovákország. A vasárnapi teljes munkaszünetre vonatkozó törvény alól ki vannak véve az államnak szállítással foglalkozó szervei, így a posta is.

A táviró- és távbeszélőhivatalok közül az állandó éjjel-nappali és az egésznapos szolgálatot tartó hivatalok ugyanúgy működnek, mint hétköznap. A kisebb forgalmú hivatalok csak néhány óráig tartanak szolgálatot. Legalább egyórás szolgálat azonban valamennyi táviró-távbeszélőhivatalban van.

A pályaudvari postahivatalok és a mozgóposták rendes hétköznapi szolgálatot tartanak.

Az általános kézbesítés szünetel. A kézbesítésszolgálat csak a következőkre terjed ki: expressz és romlótartalmú küldeményeknek, távirati utalványok értesítőinek, valamint távbeszélő meghívásoknak házhozkézbesítése, az állami hivatalok címére érkező levélpостai küldeményeknek és az összes újságoknak kiadása a hivatalban jelentkezők részére.

Ünnepnap a hivatalok délelőtt nyitva vannak a közönség számára. A korlátozott forgalmú táviróhivatalok csak délelőtt tartanak szolgálatot.

Románia. Az összes állami alkalmazottak havi munkaideje, tekintet nélkül a hó napjainak számára, 204 óra. Ez napi $6\frac{3}{4}$ óra szolgálatot jelent. Az ezentúl teljesített szolgálatért — a költségvetés engedte kereteken belül — különmunkadíj jár. A posta központi hivatalaiban vasárnap és ünnepnap munkaszünet van. A többi hivatalban is korlátozott a szolgálat. A beosztás olyan, hogy az egy alkalmazottal dolgozó postahivatalok kivételével, minden alkalmazottnak havonként legalább két szabad vasárnapja van.

Lengyelország. Köznapokon 8 órás szolgálat kötelező, vasárnap azonban, ha a szolgálati viszonyok megengedik, lehetőleg szabadnapot kell az alkalmazottnak biztosítani. Vasárnap és ünnepnap a postahivatalok 9—11 óráig állnak a közönség rendelkezésére. Ez idő alatt értékcikket árusítanak, közönséges és ajánlott levélpостai küldeményeket felvesznek, azonkívül a hivatalban kézbesítik az expressz-küldeményeket, az élőállatokat tartalmazó csomagokat és a hírlapokat.

Nagyobb helyeken a csak felvétellel foglalkozó hivatalok vasárnap zárva vannak. Az előbb említett szolgálatok elvégzésére a kézbesítőhivatalok vannak kötelezve.

A házhozkézbesítő-szolgálat vasárnap és ünnepnap az expressz-küldemények és a távirati utalványok kézbesítésére szorítkozik.

Újévkor, husvét, pünkösd és karácsony napján, Urnapján, valamint a három nemzeti ünnepen a felvevő- és a kézbesítésszolgálat szünetel.

A vasárnap szolgálatot teljesítő altiszteknek hétköznap megfelelő szabadidőre vagy pedig különóradíjra van igényük.

A központi hivatalokban vasárnap és ünnepnap csak ügyeletes szolgálat van.

A küldemények és az egyéb értékek őrzésére minden postahivatalban éjjeli szolgálatot teljesítő alkalmazott is van. Ezek, valamint a többi éjjeli szolgálatot tartó alkalmazottak (ilyenek pl. az irányítóhivatalok alkalmazottai) különmunkadíjban részesülnek.

Finnország. A hivatalok vasárnap zárva vannak. Az expressz-küldeményeket és a postán szállított napilapokat azonban kézbesítik. A postahivatali épületek falán és a pályaudvarokon elhelyezett levélszekrényeket zárlatindítás előtt kiüritik és a gyűjtött anyagot feldolgozzák.

Észtország. Az észt postaalkalmazottaknak minden vasárnap és nagyobb ünnepen szabadnapjuk van. Azonban, ha a szolgálati viszonyok megkövetelik, e napokon is kötelesek legfeljebb háromórás szolgálatot tartani. A vasárnap vagy ünnepnap végzett szolgálat fejében a következő két hét folyamán 24 órás szolgálatmentességre van joga az alkalmazottnak.

Lettország. Az alkalmazottnak havonként négy szabadnapjuk van 30 órás munkaszünettel. E szünnapokat lehetőleg vasárnap vagy ünnepnap kapják az alkalmazottak. Ha valamely alkalmazottnak egyik hónapban a megszabott számú szabadnapot nem tudják engedélyezni, a következő hónapban kárpótolják. A központi igazgatási és az irodai munkát végző egyéb személyzet vasárnap és ünnepnap nincs szolgálatban.

Litvánia. Újév, husvét, pünkösd és karácsony napján, valamint a két nemzeti ünnepen a postahivatalok nem tartanak szolgálatot. A többi ünnepnapon, valamint vasárnaponként két órán át állnak a közönség rendelkezésére. Mindezekben a napokon az expressz-küldemények kivételével nincs kézbesítés.

Svédország. A központi hivatalokban alkalmazott személyzet vasárnap és ünnepnap szabad. A forgalmi személyzetnek minden második vasárnap és ünnepnap van szabadnapja. A vasárnapi szolgálat egyébként rövidebb a hétköznapiénál. A mozgópostai személyzetnek különleges

szolgálati beosztása van, 3—4 naponként szolgálatmentességgel.

Norvégia. A postaalkalmazottak rendes heti munkaideje nem lehet több 48 óránál. Az éjjeli szolgálatban eltöltött egy-egy órát egy és negyed órának számítják. Kézbesítés vasárnap és ünnepnap nincs. E napokon a többi szolgálati ág is korlátozva van. Az alkalmazottak hetenként egyszer 30 órás szolgálatmentességet élveznek. E kedvezményben lehetőleg vasárnap kell őket részesíteni. Ha ez nem lehetséges, a szabadnapot hétköznap pótolják. Ha valaki a szolgálati viszonyok miatt nem kaphat szabadnapot, a szolgálatmentesnek kijelölt napon végzett munkáért különóradíjra van igénye.

Törökország. A postaalkalmazottak heti 48 órás szolgálatra vannak kötelezve. Minden alkalmazottnak igénye van hetenként egy szabadnapra.

Görögország. Törvényben biztosított szabadnapjuk nincs az alkalmazottaknak, de a vasárnap végzett munkáért túlóradíjban részesülnek.

Különös érdekességű a Szovjet Szocialista Köztársaságok Uniója postaigazgatásának közleménye. Míg ugyanis a többi igazgatás megelégszik annak közlésével, hogy az alkalmazottaknak mennyi a szabadidejük, illetőleg milyen szolgálatot teljesítenek az alkalmazottak vasárnap és ünnepnap, esetleg mily díjazásban részesülnek az e napokon végzett munkáért, addig az orosz igazgatás közli azt is, hogy szabadidejét mivel töltheti az orosz postás. Tehát még ezt az alkalmat is felhasználja arra, hogy a szovjet-paradicsom állítólag nyújtotta szórakozási lehetőségeire felhívja a figyelmet. Bár ezek a lehetőségek európai szemmel nézve semmi rendkívülit nem foglalnak magukban, talán mégsem lesz érdektelen, ha az orosz igazgatás közleményét részletesen ismertetiük, másrészt nyilvánvaló, hogy még ezek is a régi „Potemkin” rendszer szerint csak néhány nagy városban vannak annyira-amennyire megvalósítva.

Szovjet-Oroszország legnagyobb részében, mégpedig az összes városokban és a falvak egy részében a hivatalos ünnepek kivételével a posta mindennap működik. Az ünnepek a következők: Két nap az októberi forradalom emlékére (november 7-én és 8-án), két nap a május elsejei ünnepel kapcsolatban és január 22-e az 1905. évi forradalom és Lenin halálának emlékére. Hogy a posta szolgálatát igénybevevő feleket fennakadás nélkül ki lehessen szolgálni, a vasárnapot, mint általános ünnepet a postán is meg kellett szüntetni s a hétnapos hét helyett ötnapos hetet rendezésítették. Tehát minden postaalkalma-

zott az említett öt ünnepen felül még évi 75 szabadnapot élvez, oly módon, hogy minden ötödik nap szabad.

Az összes posta-, táviró- és távbeszélő-alkalmazottak évi 12—24 napos szabadságot is kapnak.

Minden postaalkalmazott kétféle pihenőt élvez: a) szolgálat közben, b) szabadnap és szabadság formájában.

A napi 6—7 órás szolgálat alatt egy órai pihenő jár az alkalmazottaknak. Ezt az időt tetszésük szerint tölthetik el az éttermekben, a falatozóknak, a társalgókban vagy a külön az ő számukra létesített könyvtárakban.

Munka után az egyesületekben találhatnak szórakozást. Az egyesületeknek előadóművészeti, zenei, irodalmi, ének- és testnevelési szakosztályaik vannak. Azonfelül majdnem mindennap van színházi vagy mozielőadás.

A szabadnapokat a napközi otthonokban lehet tölteni. Itt a látogatók naponta háromszor enni is kapnak. Ezenfelül a szakszervezet költségén hasznos szórakozásokat nyújtanak nekik. De ha ezek a szórakozások nem felelnek meg a látogató ízlésének, saját költségén is szórakozhatnak. Ezenkívül családiával a városok központjától távolabb eső narkokat, a „Művelődés és pihenés kertjeit” is látogathatja a szabadnapos munkás. (Az oroszok ugyanis minden dolgozó embert — a szellemi munkát végző tisztviselőt is — munkásnak neveznek.) A szülők a közterekben gyermekeiket vagy a külön e célra rendelt épületekben, vagy pedig a szabadban hagyhatják. A gyermekeket itt ingyen táplálják, azonkívül szakképzett nevelők is felügyelnek rájuk. A szülők közben tetszésük szerint üdülhetnek és szórakozhatnak. Ezenfelül akár a városban (múzeumok látogatása stb.), akár a városon kívül sétákat, kirándulásokat lehet tenni, van alkalom sétacsónakázására, játékra s más szórakozásra is.

Szabadságidejük alatt elsősorban a beteg és a gyenge egészségű postaalkalmazottakat a szakszervezetek és a postaigazgatás által fenntartott üdülőházakba vagy szanatóriumokba utalják be. Itt állandó ingyenes szakorvosi kezelésben és ellátásban részesülnek.

Marokkó (spanyol rész). A marokkói postaalkalmazottaknak nincs pihenőnapjuk. A lakosság, így a postások is, háromféle elemből tevődik össze. Katolikusokból, mohamedánokból és zsidókból. A mohamedánoknak pénteken, a zsidóknak szombaton, a katolikusoknak pedig vasárnap van ünnepük. Pénteken a postatakarék-néztári, vasárnap a postaüdvözlőszolgálat szünetel. Más szolgálati korlátozást

azonban éppen az alkalmazottak háromfele érdekeltsége miatt nem vezettek be. Minden alkalmazott évenként váltakozva egy, illetőleg két havi szabadságot kap. A karácsonyi ünnepekre 15 napi szabadságot lehet engedélyezni s ezenfelül évenként még 8 napot.

Egyiptom. Vasárnap és ünnepnap az alkalmazottak általában szabadok. De a nagyobb forgalmú hivatalokban ezeken a napokon is van szolgálat. A levélszekrényeket kiürítik s a járatok érkezése és indítása is megszakítás nélkül történik. A pénztári szolgálat, a csomagok és az ajánlott küldemények felvétele szünetel. Postai értékcsikket azonban egész nap árusítanak. Házhozkézbesítés egyszer van, mégpedig reggel. A hivatalban a kézbesítőosztályok két órán át vannak nyitva.

A kisebb hivatalok csupán $\frac{1}{2}$ —1 órás szolgálatot tartanak a zárlatok érkeztetése és indítása, illetőleg a közönséges és az ajánlott küldemények kézbesítése, valamint az értékcsikket árusítása céljából.

A vasárnap teljesített szolgálatért különmunkadíjban részesülnek az alkalmazottak.

Délafrikai Unió. A felvevő- és a kézbesítőszolgálat vasárnap és ünnepnap szünetel. Távirószolgálatot vasárnap csak a kilenc legnagyobb hivatal tart 9—10 és 17—18 óráig. Mivel ilyenkor felvevő alkalmazott nincs szolgálatban, táviratokat csak távbeszélőn lehet feladni. A hírlaptáviratok továbbítása céljából délelőtt és délután az említett időn felül még egy-egy órás szolgálatot tartanak a hivatalok az érdeklét hírlapok költségén. A távbeszélőhálózat egy része már önműködő központokkal van ellátva. A többi központ közül a 200-nál több előfizetővel bírók állandó szolgálatot tartanak. A 100—200 előfizetővel rendelkezők vasárnap és ünnepnap korlátozott szolgálatot teljesítenek. Az ennél is kisebb központokban e napokon csak egyórás szolgálat van, de ezeken a helyeken is módjuk van az előfizetőknek arra, hogy a szolgálat szünetelése alatt a hosszabb szolgálatú központtal való összeköttetésüket kériék.

A postaszemélyzet a vasárnap és ünnepnap teljesített szolgálatért különóradíjat kap. Az ünnepnap szolgálatot egy és negyedszeresen, a vasárnapit másfélszeresen számítják.

Irán (Perzsia). A postaalkalmazottaknak — a többi állami alkalmazotthoz hasonlóan — minden pénteken és mintegy 20 ünnepnapon általában nincs szolgálatuk. A feltétlenül szükséges zárlatérkeztetési és indítási munkák elvégzéséért a szolgálattelvő alkalmazottak különóradíjban részesülnek.

Brit-India. Vasárnaponként s ezenfelül még 10 ünnepnapon az általános postaszolgálat szünetel. De ha ezeken a napokon postazárlat indul Európába, akkor postabélyegeket és postai papírkereskedési cikkeket árusítanak a közönség részére. Az expressz távirati utalványokat az év bármely napján felveszik és ki is fizetik, éppígy mindennap fel lehet adni expressz táviratokat is. Egyes nagyobb hivatalok a közönséges táviratokat is felveszik, illetőleg kézbesítik.

Levélgyűjtés csak egyszer van, mégpedig zárlatindítás előtt. Minden viszonylatban csak egy indítás van, még akkor is, ha egyébként több indítást rendszeresítettek. Kézbesítés csupán egyszer van, ekkor is csak a közönséges levélpostai küldeményeket kézbesítik. A közönség kívánsága szerint azonban egyes hivatalokban — meghatározott időben — az érkezett ajánlott levélpostai küldemények is a címzettek rendelkezésére állnak.

Németalföldi-India. Vasárnap és ünnepnap a postahivatalok általában zárva vannak. A fontosabb viszonylatokban egyszeri zárlatváltás van. A levélpostai küldeményeket egyszer kézbesítik. Ily módon lehetővé tették, hogy az alkalmazottak fele vasárnaponként szabad legyen.

Ausztráliai Államszövetség. A postaalkalmazottak heti hatnapos szolgálatra vannak kötelezve. Ha e napok közül valamelyik vasárnapra esik, a szolgálatot teljesítő alkalmazott különmunkadíj címén fizetése egy napra eső részének felét kapja a rendes fizetésen felül. Ha a vasárnapi szolgálatot a rendes hat napon felül látja el, erre a napra kétszeres fizetést kap. Azonkívül még 9 oly — részben vallási, részben nemzeti — ünnep van, amelyen a szolgálatban levő személyzet kétszeres fizetést kap az egésznap és másfélszerest a fél napi szolgálatért.

Új-Zéland. A postaszolgálat vasárnap csak különleges esetekben működik. Ugyancsak igen korlátozott e napon a távirószolgálat is. A távbeszélőszolgálat azonban vasár- és ünnepnap csak kis mértékben van korlátozva. A vasárnap és 8 meghatározott ünnepnapon teljesített szolgálatért vagy túlórádi, vagy megfelelő hétköznapi szabadidő jár. A vasárnap szolgálatban töltött órákat a heti szolgálati időbe másfélszeresen számítják be.

Egyesült Államok. A személyzetnek vasárnap és ünnepnap lehetőleg szolgálatmentességet biztosítanak. Az e napokon szolgálatot teljesítő alkalmazott hétközben kap megfelelő szabadidőt. Heti 44 órás munka kötelező, oly módon, hogy a szombat délután is lehetőleg szabad legyen. Ha valaki szombat délután legalább 8 óra

hosszat teljesít szolgálatot, a kötelező heti munkaórák száma 40-re csökken.

Mexikó. A központi hivatalokban naponta 8 óra hosszat tart a szolgálat. A szombat délután és a vasárnap szabad. Ezenkívül az 5 nemzeti ünnepen sem teljesít a személyzet szolgálatot. Végül minden tavasszal és télen 10 napos külön szabadság is jár.

A forgalmi szolgálatban alkalmazott személyzet ugyancsak napi 8 órás szolgálatra van kötelezve. Szabadsága az előbbiekéhez hasonlóan van megállapítva.

Brazília. A forgalmi szolgálatot teljesítő alkalmazottaknak — szolgálati beosztásuk szerint és a szolgálat engedte határon belül — heti egy vagy két szabadnapra van igényük. A szabadnapnak lehetőleg kéthetenként vasárnapra kell esnie. A mozgópostákon utazó személyzet minden út végén, tehát körülbelül három naponként egy szabadnapot élvez. Vasárnap és a nemzeti ünnepnapokon az általános szolgálat 12 óráig tart. A brazil posta ezeken a napokon két kézbesítést végez, szemben a hétköznapi háromszoros kézbesítéssel.

A posta- és táviróalkalmazottak évenként 15 nap szabadságot kapnak.

Uruguay. Az alkalmazottaknak minden

évben 20 napi szabadságra és hetenként egy szabadnapra van igényük.

Argentína. Az igazgatási szolgálatban szombaton három órával rövidebbek a hivatalos órák, mint a többi hétköznapon, vasárnap pedig teljes munkaszünet van.

A forgalmi szolgálatban a vasárnapi szolgálat a következő: A fővárosban a nagyobb hivatalok 12 óráig tartanak szolgálatot értékcikkárusítás és expressz-küldemények felvétele céljából. Ez idő alatt a levélszekrényeket is kiüritik és a levélpostai küldeményeket kézbesítik. A kisebb forgalmú hivatalok vasárnap zárva vannak.

A vidéki nagyobb hivatalok szolgálata ugyanaz, mint a fővárosi hasonló hivataloké. A kézbesítőjáratok egyszer indulnak. A zárlatokat csak városközi, illetőleg nemzetközi forgalomban érkeztetik és indítják. A többi hivatal egy része 8—10 óráig árusít értékcikket és vesz fel expressz-küldeményeket. A zárlatok érkezéséhez, illetőleg indításához igazodva naponként egyszer kézbesítenek és egyszer kiüritik a levélszekrényeket. A kisebb hivatalok másik része vasárnap egyórás szolgálatot tart. Ezalatt érkeztetik és indítják a zárlatokat s a hivatalban jelentkező címzeteknek kiadják küldeményeiket. E hivatalok is végeznek egyszeri levélgyűjtést és levélkézbesítést.

Közli: Dr. Lukász Alfonz.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

13. *Lehet-e utánküldési díjat felszámítani olyan csomagoknál, amelyeknek utánküldése azért vált szükségessé, mert a feladó a csomag rendeltetési helyét tévesen jelölte meg? Pl. a „Kispesti Kendergyár fiókja — Pestszentlőrinc”-re szóló csomagnál rendeltetési helyül Pestszentlőrinc helyett Kispest-et írt.*

Igen.

Az A. 1. Szab. 24. §. 1. pontja szerint ugyanis „Minden küldeményt tiszta és jól olvasható címirattal kell ellátni. Ebben a címzettet, a rendeltetési helyet és a kézbesítés helyét oly pontosan kell jelezni, hogy a küldemény továbbításánál és kézbesítésénél semmi kétség fel ne merülhessen.” A rendeltetési hely pontos megjelölése tehát a feladó kötelessége. Ha a feladó a rendeltetési hely megjelölésében tévedett ennek következményeit nem a postának kell viselnie. Éppen ezért ilyen esetben a helyes címre való utánküldésért

esedékes és az A. 1. Szab. 95. §. 3. pontjában előírt utánküldési díjaktól nem lehet eltekinteni.

Félreértések elkerülése végett hangsúlyozzuk azonban, hogy ha a feladó a **rendeltetési helyet helyesen**, de az utolsó postát tévesen jelölte meg, az A. 3. Szab. 132. §. 9. pont 3. bek. értelmében utánküldési díjat nem szabad szedni, mert a felvevő hivatal lett volna köteles az utolsó posta megjelölését helyesbíteni. (Beküldött kérdés.)

14. *Az illetékes hatóság címére feladott fertőző beteg be- és kijelentő lapokat, valamint ezek ellenőrző lapjait a be-, illetőleg kijelentést végző orvos feladáskor köteles-e bérmentesíteni?*

Nem.

A volt népjóléti és munkaügyi minisztérium 36.500/1930. N. M. M. sz. rendelete alapján (megjelent a Budapesti Közlöny

1930. év november hó 23-i 269. számában) a kezelő orvosok és a bejelentésre kötelezett egyéb személyek a M. Kir. Országos Közegészségügyi Intézet, valamint az alispáni, főszolgabírói, polgármesteri hivatal és a községi előjáróság címére szóló fertőző beteg be- és kijelentő lapokat bérmentetlenül adhatják postára. Azért, hogy a bérmentetlen feladás akadályba ne ütközzék, a be- és kijelentő lapok címiratára: „A 36.500/1930. N. M. M. sz. rendelet alapján” záradékot nyomattak.

Az A. 1. Szab. 40. §. 8. pont 3. bekezdése szerint az ilyen záradékkal ellátott küldeményeket bérmentetlenül lehet postára adni. Ennélfogva szabályellenesen jár el az a hivatal, amelyik a be- és kijelentő lapok bérmentesítését követeli.

Az orvosok által postára adott be- és kijelentőlapok ellenőrzőlapját az I. fokú egészségügyi hatóságok, ha a postai díjátalanyságban résztvesznek, (pl. főszolgabírói hivatal) díjátalanyságuk terhére, ellenkező esetben pedig (pl. megyei városok és községek) csak bérmentesítve küldhetik a bejelentő orvosnak vissza (l. 36.500/1930. N. M. M. sz. rendelet 7. §-t).

Félreértések elkerülése végett a visszaküldendő ellenőrző lapok címiratában nyomtatva: „Hivatalból díjátalanyságra; a 36.500/1930. N. M. M. sz. rend. alapján” záradék, illetőleg a bélyeg felragasztására szánt helyen, bekeretezett négyszögben a következő figyelmeztetés van: „Díjátalanyságban részt nem vevő hatóságnak (hivatalnak) ezt a lapot megfelelően bérmentesítenie kell.”

A bérmentesítést illetőleg megjegyezzük, hogy az A. 1. Szab. 32. §. 2. n.) pontja szerint a fertőző beteg be- és kijelentő, valamint ellenőrző lapok nyomtatványdíjszabás alá esnek. (Beküldött kérdés.)

15. *Ha a feladó közönséges levélpostai küldeményét még a továbbítás előtt visszaveszi, a visszavétel elismerése, illetőleg a visszavétel díjszabásszerű díjának lerovása hol történjék?*

A feladó által bemutatott címiratmásolaton.

Az A. 1. Szab. 100. §. 3. pont 1. bekezdése szerint „közönséges levél visszavételét, ha még a felvevőhivatalnál van, írásbeli beadvány nélkül a címirat megegyező másolatának bemutatása mellett is lehet kérni.”

Közönséges levélpostai küldemény visszavételét tehát a feladónak nem kell írásos beadványon (338. sz. nyomtatványon) kérnie, hanem elég a címirat egyszerű másolatának bemutatása. Ilyen esetben tulaj-

donképen a címirat másolatát kell beadványnak tekinteni.

Az A. 3. Szab. 138. §. 5. pont 3. bekezdése szerint „a közönséges levélküldeményeket a teljesen egyező boríték, illetőleg címirat felmutatása esetében elismerés után vissza kell adni a feladónak.” E rendelkezés a visszaadott levélküldemény átvételének elismertetését írja csak elő; arról azonban, hogy az átvételt a feladó hol ismerje el, kifejezetten nem intézkedik. Minthogy viszont a hivatkozott rendelkezésben külön átadóokirat kiállításáról sincs szó, a legtermészetesebb az átvételt magán a címiraton elismertetni.

A visszavétel díjszabásszerű díjának elszámolásáról az A. 3. Szab. 138. §. 10. pontjában találunk intézkedést. E szerint „a feladó rendelkezésének fogantatásáért a díjszabásban megállapított díjat a feladó beadványán levélbélyeggel kell leróni és a keletbélyegző lenyomatával értékteleníteni.” Minthogy közönséges levélpostai küldeménynek a felvevőhivaltól való visszavételénél beadvány nincs, hanem csak az azt helyettesítő címirat másolata, önként értetődik, hogy a díjszabásszerű díjat a címiraton (borítékon) kell levélbélyegekkel leróni. (Beküldött kérdés.)

16. *Ügynökség által az ellenőrző (leszámoló) hivatalhoz indított zárlatnak és a zárlaton kívüli csomagoknak, illetőleg kézicsomagoknak átvételét a küldőnc a felvevő és a leszámoló napló vagy a rovatlap visszamaradó példányán ismerje el?*

Ha az ügynökség az ellenőrző (leszámoló) postahivatallal közvetlen járatí összeköttetésben áll, a felvevő és leszámoló naplón, ha ellenben az összeköttetés mozgóposta útján áll fenn, a rovatlap visszamaradó példányán.

Az Ügynöki Utasítás 12. §. 12. bekezdése szerint „a küldőnc a zárlatnak és a zárlaton kívüli csomagoknak, illetőleg kézi daraboknak ép állapotban és a kiírt számban átvételét a felvevő és leszámoló naplónak az ügynökségnél visszamaradó példányán, e célra megjelölt helyen, névalírásával ismeri el.” Nyilvánvaló tehát, hogy közvetlen összeköttetés esetében a küldőnc az átvételt a felvevő és leszámoló napló visszamaradó példányán köteles elismerni.

Más a helyzet mozgóposta útján való összeköttetés esetében.

Az Ügynöki Utasítás 25. §-ában foglaltak szerint az ügynök a mozgópostákkal való rovatoláshoz I—VI. részből álló rovatlapot köteles használni. A rovatlap VI. ik (Átadójegyzék című) részébe kell a bejegyezni az indított pénzeszsákok, a kézi-

és sommáscsomagok darabszámát, továbbá a leszámoló hivatalhoz indított pénzeszközök, kézi- és sommáscsomagok darabszámát. Minthogy a küldőnc ilyen esetben nemcsak az ellenőrző hivatalhoz, hanem a mozgópostához indított anyagot is átveszi és az összes indított anyag átvételét egyszerre köteles elismerni, az elismerésnek egyetlen helyen és pedig a rovatlap visszamaradt példányán kell történnie. Az indított anyagnak a rovatlap visszamaradt példányán, — a VI. (Átadójegyzék) részén — való elismerése ugyanúgy történik, mint azt az egyenleget nem vezető postamesteri hivatalokra az A. 2. Szab. 8. §. 13. pontja előírja. Ha a küldőncszolgálatot maga az ügynök saját személyében látja el, az átvétel rendjén ez a körülmény mit sem változtat. (Beküldött kérdés.)

17. *Kincstári módra kézbesítő postamesteri hivatalok a kézbesítőivbe tételesen beírt, de ki nem váltás miatt leszámoláskor visszaadott utánvételes ajánlott küldeményeket a postahivatalban való kézbesítéskor hol tartják nyilván és milyen kézbesítő okirattal kézbesítik?*

Az ajánlott küldemények leadókönyvében tételesen kell nyilvántartani, s értesítő és elismervénnyel kézbesíteni.

Az A. 3. Szab. 121. §. 5. pont 1. bek. szerint a „Kincstári módra kézbesítő postamesteri hivataloknál a hivatalban kézbesített könyvelt küldemények kézbesítő okiratai az egyes küldeményfajokra a 102. §-ban a postamesteri hivataloknál általában megszabott kézbesítő okiratok.” A 102. §. 2. pont 2. bek. értelmében pedig ezek a postamesteri hivatalok az utánvételes ajánlott küldeményeket az ajánlott küldemények leadókönyvében tartják nyilván és a 274. sz. nyomtatvánnyal (Értesítő és elismervény) kézbesítik. (Beküldött kérdés.)

18. *A múlt havi „Elmélet-Gyakorlat” 7. tételével kapcsolatban egyik olvasónk felvetette azt a kérdést, hogy a csomagot házhöz kézbesítő hivatal által a címhelyen bemutatott és át nem vett csomagnak a postahivatalban való kézbesítéséért az A. 1. Szab. 83. §. 1. pontja alapján nem lehetne-e még egy házhöz kézbesítési díjat felszámítani?*

Nem.

Az A. 1. Szab. 83. §. 1. pontja a postahivatalban történt *kivételes kézbesítést* szabályozza. Erre a pontra tehát csak a kivételes és nem a rendes postai kezelésből kifolyólag a postahivatalban történt kézbesítésnél hivatkozhatunk. Pl.: X. Y. címzett reggel 10. órakor elutazik. A címére érke-

zett csomagot azonban még elutazása előtt szeretné átvenni. Minthogy a kézbesítő a csomaggal csak 10 óra után érkeznek a címzett házához, a címzett kéri annak 9 órakor a postahivatalban való kézbesítését. Ilyen esetben *kézbesítés előtt álló* olyan küldeményről van szó, amely után a posta joggal számíthat a csomag házhöz kézbesítési díjra. Éppen azért, hogy ettől a házhözkezelési díjtól a postát ne lehessen elütni, mondja ki az Üzletszabályzat, hogy a küldeményeknek *kivételesen a postahivatalban* történt kézbesítésekor is ugyanolyan díjak járnak, mintha a küldeményt rendes úton házhöz kézbesítették volna. Ha az Üzletszabályzat ezekre a kivételes kézbesítésekre a házhöz kézbesítési díj beszedését nem mondaná ki, a felek ezt kihasználhatnák és mindgyakrabban kérnék küldeményeknek a postahivatalban való *kivételes kézbesítését*. A postát tehát a kézbesítési díjaknál érzékenyen megrövidíthetnék.

Egészen más azonban a helyzet azoknál a küldeményeknél, amelyeknek házhöz kézbesítését egyszer, esetleg többször már megkísérelték (A. 3. Szab. 107. §. 8.). A posta ezekért az eredménytelen kézbesítésekért a csomag házhöz kézbesítési díjat felszámítja. Ilyen esetben tehát nem lehet szó arról, hogy a hivatalban való kézbesítéssel a posta a csomag házhöz kézbesítési díjtól esik. Méltánytalanság is lenne, ha a posta a címetől a címhelyen bemutatott és házhözkezelési díjjal e címen már megterhelt csomagjáért a *rendes postai kezelés következtében* a hivatalban való kézbesítésért is szedne újabb házhöz kézbesítési díjat. Ez ellenkeznék az Üzletszabályzat 78. §. 2. b) pontjával, amely csak annyiszor engedi meg a kézbesítési díj szedését, ahányszor a kézbesítést a háznál megkísérelték.

19. *Számíthat-e a posta fekbért olyan csomagért, amelyet egymásután többször utánküldve, csak a feladás utáni 48-ik napon kézbesítenek a címzettnek?*

Ha a csomag az utánküldő, illetőleg a rendeltetési hivataloknál külön-külön két hétnél tovább nem hevert, fekbért szedni nem szabad.

Az A. 1. Szab. 74. §. 2a) pontja szerint „a posta nem számít fekbért arra a napra, amelyen a csomag a rendeltetési postahivatalhoz érkezett és a következő két hétre.” Ennélfogva a posta csak akkor jogosult fekbért szedni, ha a csomag a rendeltetési hivatalnál két hétnél tovább volt raktározva.

Az A. 1. Szab. 95. §. 1. pont 2. bekezdése értelmében „mindazok a díjak és költségek, amelyek a küldeményt az után-

küldés előtt terhelték, az utánküldés után is terhelik." Minthogy fekbért a 74. §. 2. aő pontja szerint csak akkor lehet felszámítani, ha a csomag a rendeltetési hivatalnál két hétnél tovább hever, a két hét eltelte előtt utánküldött csomagért **utánküldéskor** fekbér címén díjat nem lehet felszámítani. Viszont az **új rendeltetési helyen** a fekbért az utánküldéstől függetlenül kell számítani azért, mert nincs olyan szabály, amely azt írná elő, hogy a folytatólagosan utánküldött csomag fekbérének kiszámításánál az utánküldő hivataloknál eltelt raktározási időt is figyelembe kellene venni. (Beküldött kérdés.)

20. *A budapesti postahivatalokban berendezett nyilvános távbeszélő állomásokon a bejelentett távolsági beszélgetések és meghívások előjegyzésére és nyilvántartására a budapesti helyközi központban használt távbeszélőjegyeket kell-e használni?*

Nem.

A helyközi központban használt egyseges távbeszélőjegy meglehetősen drága kartonpapíron készül, hogy a csőpostaberendezés kívánalmainak megfelelhessen. Ezt a nyomtatványt tehát Budapesten kizárólag csak a helyközi központban szabad használni. A budapesti nyilvános távbeszélő állomásokon úgy, mint eddig, ezentúl is a vidéken használatos távbeszélőjegyeket kell használni. A régi nyomtatványkészlet felhasználása után pedig nekik is az 1934. évi P. R. T. 16., illetőleg 17-ik számában közzétett 92.029/5—1933. és ad 92.029/1933. számú rendelettel rendszerített egységes távbeszélőjegyeket kell megrendelni. (Beküldött kérdés.)

21. *Villamosfelszerelési cikkek árusításával foglalkozó, de rádiókészülék forgalombahozói engedéllyel nem bíró kereskedő rádió antenna felszerelésére, megrendelést átvehet-e?*

Nem.

21. *Villamosfelszerelési cikkek árusításának bekezdése szerint a kereskedő kereskedelmi szakmára szóló igazolványa alapján csupán az üzletkörébe tartozó áruk elkészítésére vehet át megrendelést és csupán az általa eladott, üzletkörébe tartozó áruk átalakítását és javítását vállalhatja el, még pedig azzal a korlátozással, hogy a megrendelt áru elkészítését, illetőleg az általa eladott áruk javítását és átalakítását, amennyiben ezeknek a munkáknak végzése valamely képesítéshez kötött ipar munkakörébe tartozik, csak az illető mun-*

ka végzésére jogosult iparossal végeztetheti. Ehhez képest a villamosfelszerelési cikkek árusításával foglalkozó kereskedő csupán oly áruknak elkészítésére vehet át megrendelést, amely áruknak árusítása üzletkörébe tartozik, vagyis csupán az általa árusított huzalok, vezetékek, kapcsolók, csigák, csillárok és a villamosáramú berendezések egyéb alkotórészeinek elkészítésére vehet át megrendelést és csupán az általa eladott ilyen áruk átalakítását és javítását vállalhatja a fentebb már említett azzal a korlátozással, hogy a megrendelt áruk elkészítését, illetőleg az áruk átalakítását és javítását, amennyiben az képesítéshez kötött ipar munkakörébe tartozik, az illető munka végzésére jogosult iparossal köteles elvégeztetni. Ellenben rádió antennáknak felállítása, villamosáramú világítási és egyéb berendezéseknek, ezek részeinek, valamint villamosmérőeszközöknek felszerelése, kapcsolása és javítása a villamosfelszerelési cikkek árusításától teljesen elválasztott és az említett cikkek előállításától is elkülönített munka. Ehhez képest ilyen berendezések és vezetékek létesítésére, illetőleg elkészítésére a villamosfelszerelési cikkek árusításával foglalkozó kereskedő megrendeléseket nem vehet át, azoknak átalakítását, javítását el nem vállalhatja még abban az esetben sem, ha a munkákat arra jogosult iparossal végeztetné is el. (124.483/1928. K. M. sz.)

22. *Rádió vevőkészülékek iparszerű forgalombahozatalával foglalkozó — és csak ilyen engedéllyel rendelkező — kereskedő vevőjének*

a) rádió-antenna megépítését ellenszolgáltatás nélkül vagy ingyen vállalhatja-e?

b) rádió-antenna megépítésére megrendelést elfogadhat-e?

Válasz:

ad 1. **Nem!** Antennát még ingyen sem építhet.

ad 2. **Igen!** Antenna építésre megrendelést elfogadhat.

A 9.557/1927. K. M. sz. ú. n. „rádió rendelet” 33. §-a az 1922. évi XII. tc. 58. §-a alapján a külső rádió antennák iparszerű szerelését kifejezetten az 1922. évi XII. tc. 14. §-ának 8. pontjában foglalt iparág munkakörébe utalta és így a külső rádió antennák szerelését képesítéshez kötötte. Ennek folytán csak azok foglalkozhatnak külső rádió antennák iparszerű szerelésével, akik a postától nyert engedélyüket az 1922. évi XII. tc. 14. §-ának 8. pont-

jában körülírt ipar üzésére jogosító ipar-engedélyük alapján nyerték, de nem jogosultak külső rádió antennák iparszerű szerelésére azok, akik postai engedélyüket látszerészi vagy műszerészi igazolványuk alapján kapták meg.

A fentiekből kitűnik, hogy a külső rádióantennák iparszerű szereléséhez nemcsak postai engedély, hanem az 1922. évi XII. tc. 14. §-a 8. pontjában foglalt iparok önálló üzésére jogosító iparengedély is szükséges és ennek következtében a külső rádióantennák iparengedély nélkül való szerelése nem is a 9557/1927. K. M. sz. rendelet, hanem mint jogosulatlan ipar-üzés az 1922. évi XII. tc. alapján büntetendő kihágás.

A fent 21. fsz. alatt közölt 124.483/1928. sz. K. M. elvi határozat szerint a villamosfelszerelési cikkek árusításával foglalkozó kereskedők antennáknak felállítására, szerelésre, kapcsolásra és javításra vonatkozó megrendeléseket még akkor sem vehetnek fel, ha az így megrendelt munkákat arra jogosított iparossal végeztetnék is el.

A fentemlített határozat külön kiemeli azt, hogy a kereskedő az 1922. évi XII. tc. 47. §-a alapján csupán az üzletkörébe tartozó áruk elkészítésére vehet át megrendelést és csupán az általa eladott és üzletkörébe tartozó áruk átalakítását és javítását vállalhatja, de nem jogosult a szerelésre, a vezetékek létesítésére, javítására és kapcsolására vonatkozó megrendelések felvételére.

Tekintettel arra, hogy a fenti elvi határozatnak — miután nem a rádió, hanem kizárólag villanyfelszerelési cikkek árusításával foglalkozó kereskedőkre vonatkozik, — a rádiókereskedőkre való alkalmazása még kiterjesztőleg sem volna helyes, mert szemben áll a rádiókereskedők által a rádiórendelet életbeléptetése óta folytatott

gyakorlattal és mivel minden újabb szigorítás nemcsak a rádió népszerűségét ásná alá, hanem a rádió előfizetők számának csökkentését is maga után vonná. Tarthatatlan volna, hogy a rádiókészülékek előállításával foglalkozó iparosok — akik egyúttal az összes rádióval kapcsolatos cikkek árusításával is foglalkoznak, tehát kereskedői tevékenységet fejtenek ki, — valamint a rádiókereskedők a fentemlített elvi határozatban foglalt rendelkezések alá soroltassanak.

A fentiek figyelembevételével a 9557/1927. K. M. sz. rendelet 33. §-ának 1. pontja értelmében külső antennák iparszerű építésével (karbantartásával, lebontásával stb.) csak az foglalkozhatik, akinek villamosáramú berendezések, ezek részeinek, valamint villamos mérőeszközöknek felszerelése, vezetékek létesítésére, kapcsolására, javítására, illetőleg ezen munkák valamelyikének elvégzésére jogosító iparengedélye van.

A rádiókészülékek forgalombahozatalával foglalkozó olyan kereskedők, akik a fentemlített iparengedély birtokában nincsenek, külső antennák iparszerű felszerelésével a 9557/1927. K. M. sz. rendelet 33. §-a értelmében még ellenszolgáltatás nélkül sem foglalkozhatnak. Tekintettel azonban arra, hogy ez utóbb említettek az idézett rendelet 57. §-a szerint rádió vevőkészülékekkel kereskedésre jogosítva vannak, nincsen akadálya annak, hogy ezek vevőik részére külső antennák építésére vonatkozó megrendelést felvehessenek. Kötelesek azonban ezeket a munkákat a 9557/1927. K. M. sz. rendelet 33. §-a értelmében oly iparossal végeztetni, akinek villamosáramú berendezések, ezek részeinek, valamint villamos mérőeszközöknek felszerelésére, vezetékek létesítésére, kapcsolására, javítására, illetőleg ezen munkák valamelyikének elvégzésére jogosító iparengedélye van. (89.149/1932. K. M. sz.)

A magyar távbeszélő 50 éves jubileuma alkalmával a Magyar Posta szerkesztősége 1931. évi május havában „Az 50 éves magyar távbeszélő 1881—1931” címmel 465 oldalas jubileumi számot adott ki, melyben a magyar távbeszélő fejlődésének minden mozzanatát megvilágítja.

Ezt a vaskos és szakszempontról igen értékes füzetet — míg a készlet tart — lapunk szerkesztősége 1 pengő beküldése ellenében a magyar posta személyzet bármely tagjának készséggel megküldi.

Forgalom és munkaegységek.

I. Forgalom.

a) Posta									
Megnevezés	Év	Hó	Ajánlott küldemények	Értékelevél és érték- dobozok	Betét, kézi és sommás csomagok	Posta- utalványok		Postatakarék és csekk be- és kifizetések	
			darabszáma ezrekben			darab- száma ezrek- ben	összege ezer pengőben	darab- száma ezrek- ben	összege ezer pengőben
Feladás	1934 1935	I.	701 640	37 32	671 696	697 795	50.666 56.880	1.581 1.715	124.865 129.521
1934. I. havá- hoz képest	több + kevesebb —	—	—	—	25	98	6.214	134	4.656
1935. I. hóban	%	8·7	61 8·7	5 13·5	— 3·7	— 14·1	— 12·3	— 8·5	— 3·7
Kézbesítés	1934 1935	I.	732 669	40 38	678 697	762 814	54.227 58.746	316 298	47.029 44.590
1934. I. havá- hoz képest	több + kevesebb —	—	—	—	19	52	4.519	—	—
1935. I. hóban	%	8·6	63 8·6	2 5·0	— 2·8	— 6·8	— 8·3	18 5·7	2.439 5·2
			b) Táviró		c) Távbeszélő*)				d) Rádió
Év	Hó	Fel- adott	Kéz- besi- tett	Köz- pon- tok	Allomások (főállomások, fővezetékek)	Kezde- ménye- zett	ÉRke- zett	Számított helyi beszélgetések száma ezrekben	Szórakoztató rádióvevőberen- dezések száma
		táviratok darabszáma ezrekben				távolsági beszélgeté- sek száma ezrekben			
1934 1935	I.	129 131	191 189	1.473 1.512	78.247 87.196	257 277	249 268	9.991 10.506	330.809 345.566
1934 I. havá- hoz képest	több + kevesebb —	2 —	— 2	39 —	8.949 —	20 —	19 —	515 —	14.757 —
1935 I. hóban	%	1·5	1·0	2·6	11·4	7·8	7·6	5·2	4·5

*) A távbeszélőre vonatkozó adatok részletezése:

A budapesti egységes hálózatban ¹⁾							Vidéken	
Év	Hó	Köz- pon- tok	Allo- mások	Kez- demé- nye- zett	ÉRke- zett	Szám- lált helyi beszélgetések száma ezrekben	Központok	Állomások
		száma		távolsági beszélgeté- sek száma ezrekben				
1934	I.	18	49.779	85	76	8.939	1.455	28.468
1935		21	55.492	87	79	9.496	1.491	31.704
1934 I. havá- hoz képest	több + kevesebb —	3	5.713	2	3	557	36	3.236
1935 I. hóban	%	16·7	11·5	2·4	3·9	6·2	2·5	11·4

¹⁾ Albertfalva, Békásmegyér, Budafok, Budapest, Budatétény, Csepel, Csillaghegy, Kispest, Pestszenterzsébet, Pestújhely, Rákospalota, Tisza István Kertváros, Újpest.

A gazdasági életben az 1933. év második felében megindult lassú javulási folyamat most már a posta forgalmában is mind jobban érezteti hatását. A forgalom általános emelkedő irányzatával szemben csak az ajánlott küldemények, továbbá az értéklevelek és értékdobozok darabszáma mutat további csökkenést. Az okok ismeretek. Az 1930. évben feladott ajánlott küldemények túlnyomó része ma mint közönséges küldemény kerül feladásra, míg az értéklevelek és értékdobozok forgalmát a külföldi forgalomban fennálló korlátozások bénítják meg. Emelkedett a feladott táviratok darabszáma is. Ez azonban csak egészen kivételes jelenség, mert a táviróforgalom a közvetlen érintkezést biztosító távbeszélő hatalmas előrelendülése óta világszerte csökken. Kedvező jel a postautalvány, valamint a takaré- és csekkforgalom fellendülése, de a viszonyok még mindig komoly jellegét mutatja, hogy az értékösszeg emelkedése a darabszám emelkedése alatt marad. A távbeszélő állomások száma az 1934. április hó 1-én életbe lépett részleges díjszabásleszállítás óta állandóan emelkedik. Ezzel az emelkedéssel azonban a számlált helyi beszélgetések

száma nem tart lépést, amiből az következik, hogy az egy állomásra eső helyi beszélgetések száma csökken. A január hónapban nyilvántartott szórakoztató rádióvevőberendezések száma nemcsak elérte, de meghaladta az eddig és pedig 1932. március hónapjában nyilvántartott legmagasabb számot. Az emelkedés a múlt év januárjához viszonyítva 4,5, a múlt év decemberéhez képest 1,6 és az 1932. márciusában nyilvántartott 341.572 engedéllyessel szemben 1,2%. Az engedélyesek száma decemberről januárra eddig minden évben emelkedett, ez az emelkedés azonban az 1932. és az 1933. években lényegesen gyengébb, 1,0, illetőleg 0,8% volt. Az erőteljesebb megmozdulást valószínűleg az 1934. évi december hó 16-án megkezdődött párhuzamos műsor sugárzásának tulajdoníthatjuk. A nyilvántartott rádióelőfizetők közül 119.770 a budapesti és 225.796 a vidéki lakos. A vidéki engedélyesek száma erőteljesebben emelkedett, mint a fővárosi előfizetőké, mert a Budapesten nyilvántartott szórakoztató rádióvevőberendezések száma 1,1%-al még mindig az eddigi legmagasabb szám (1932. április = 121.072) alatt marad.

Munkaegységek megoszlása	Év	Hó	Munkaegységek száma ezrekben					1934. I. havához képest 1935. I. hóban hány %-kal több vagy kevesebb*)				
			posta	táv-iró	táv-beszélő	rádió	összesen	posta	táv-iró	táv-beszélő	rádió	összesen
	1934	I.	16.215	1.685	6.468	926	25.294					
	1935	I.	16.617	1.659	6.583	968	25.827	+ 2.5	- 1.5	+ 1.8	+ 4.5	+ 2.1
Budapesten	1934	I.	6.740	702	3.933	325	11.700					
	1935	I.	7.284	705	3.716	335	12.040	+ 8.1	+ 0.4	- 5.5	+ 3.1	+ 2.9
Vidéken	1934	I.	9.475	983	2.535	601	13.594					
	1935	I.	9.333	954	2.867	633	13.787	- 1.5	- 2.9	+ 13.1	+ 5.3	+ 1.4
Kincstári hivataloknál	1934	I.	10.475	1.173	5.464	590	17.702					
	1935	I.	10.694	1.162	5.416	620	17.892	+ 2.1	- 0.9	- 0.9	+ 5.1	+ 1.1
Postamesteri hivataloknál	1934	I.	5.534	499	990	336	7.359					
	1935	I.	5.703	483	1.150	348	7.684	+ 3.1	- 3.2	+ 16.2	+ 3.6	+ 4.4
Postaügynökségeknél	1934	I.	206	13	14	—	233					
	1935	I.	220	14	17	—	251	+ 6.5	+ 9.4	+ 24.5	—	+ 7.7

* A % a munkaegységek pontos (ki nem kerekített) számának viszonyát jelzi.

II.

A személyzet által feldolgozott munkaegységek.

A postaszemélyzet munkaeredményének megállapítása oly módon történik, hogy a posta a végrehajtószolgálatban végzett különböző munkákat a reájuk for-

dított idő, a munka minőségének és mennyiségének figyelembevételével munkaegységekkel értékeli, méri. A küldemények darabszámát megszorozzuk a küldemény-

nemenként megállapított értékegységgel és a szorzatok együttes összege adja a posta forgalmának lebonyolításánál végzett munkát egységekben.

Az 1935. január havi munkaegységek számát és megoszlását — összehasonlítva az előző év januárjában feldolgozott munkaegységekkel — a II. sz. táblázat tartalmazza.

A távbeszélő munkaegységeket illetően rá kell mutatni arra, hogy az önműködő távbeszélő hálózatokban kézi erő helyett géperővel végzett kapcsolási munka e táblázatban nem jut kifejezésre. Az 1935. január hónapban géperővel végzett kap-

csolási munka 2,872.123 kézierővel feldolgozott munkaegységnek felel meg, vagyis az automatizálás következtében a postaszemélyzet munkája ennyivel lett kevesebb.

A postaszemélyzet által feldolgozott munkaegységek száma a forgalom általánosan kedvezőbb alakulása következtében az 1934. január hónapjához viszonyítva szintén emelkedett. Ez az emelkedés azonban nem áll arányban a forgalom tényleges emelkedésével. Ennek oka egyrészt az, hogy a munkaegységek csak a kézierővel végzett munkát fejezik ki, másrészt azonban az is, hogy a távbeszélő szolgáltatban egyes munkák értékelése módosult.

Munkaegységek megoszlása	Év	Hó	Munkaegységek száma ezrekben					1934. I. havához képest 1935. I. hóban hány %-kal több vagy kevesebb *)				
			posta	táv-író	távbeszélő	rádió	összesen	posta	táv-író	távbeszélő	rádió	összesen
	1934	I.	16.215	1.685	6.037	926	24.863					
	1935	I.	16.617	1.659	6.583	968	25.827	+ 2.5	-1.5	+9.0	+4.5	+ 3.9
Budapesten	1934	I.	6.740	702	3.502	325	11.269					
	1935	I.	7.284	705	3.716	335	12.040	+ 8.1	+0.4	+6.1	+3.1	+ 6.8
Vidéken	1934	I.	9.475	983	2.535	601	13.594					
	1935	I.	9.333	954	2.867	633	13.787	- 1.5	-2.9	+13.1	+5.3	+ 1.4
Kincstári hivataloknál	1934	I.	10.475	1.173	5.033	590	17.271					
	1935	I.	10.694	1.162	5.416	620	17.892	+ 2.1	-0.9	+7.6	+5.1	+ 3.6
Postamesteri hivataloknál	1934	I.	5.534	499	990	336	7.359					
	1935	I.	5.703	483	1.150	348	7.684	+ 3.1	-3.2	+16.2	+3.6	+ 4.4
Postaügynökségeknél	1934	I.	206	13	14	—	233					
	1935	I.	220	14	17	—	251	+ 6.5	+9.4	+24.5	—	+ 7.7

*) A % a munkaegységek pontos (ki nem kerekített) számának viszonyát jelzi.

III.

A forgalom munkaegységeiben.

A forgalom hullámlásáról a munkaegységek csak akkor adnak hű képet, ha a mindenkor forgalom lebonyolításánál végzett munkát egyformán értékelt munkaegységek fejezik ki. A posta-, táviró- és rádiószolgáltatással kapcsolatos munkák értékelése az összehasonlítási időszakban azonos volt, a munkaegységekben kifejezett posta-, táviró- és rádióforgalom tehát a tényleges forgalommal arányban áll. Más a helyzet a távbeszélő munkaegységeknél. Budapesten a számlált helyi beszélgetéseket az 1934. év januárjában még 0.35 egységgel, míg 1935. januárjában e teendők racionalizálása következtében már csak 0.3 egységgel, tehát alacsonyabban értékeltük. A távbeszélő munkaegységek és ennek ki-

hatásaként az összes feldolgozott munkaegységek tehát csak akkor alkalmasak a forgalom mérésére, ha ezeket a munkaegységeket egyforma értékelés alapján hasonlítjuk össze. A III. sz. táblázat a távbeszélő munkaegységeket és ennek folyamánaként az összes munkaegységeket egyforma, 1935. január havi értékkeléssel tünteti fel. Az egyforma értékelés jelentősége a II. és III. sz. táblázat adatainak összehasonlítása alkalmával mindjárt szembetűnik. Míg a különböző értékelés figyelmen kívül hagyása mellett a munkaegységekben kifejezett távbeszélő forgalom 1934. január havához képest csak 1.8%-kal, illetőleg az összes forgalom 2.1%-kal emelkedett, addig az egyforma

értékelés alapján megállapított munkaegységek száma a távbeszélőnél 9%-os, az összforgalomban pedig 3,9%-os emelkedést

mutat. A forgalom alakulásának vizsgálatánál az utóbbi eredményeket kell figyelembe venni.

IV. Az 1933/34. és az 1934/35. évek forgalma munkaegységekben.

Év	Hó	Posta	Táv- író	Távbe- szélő	Rádió	Összes	Posta	Táv- író	Távbe- szélő	Rádió	Összes
		munkaegységek száma ezrekben					forgalom az előző év azonos időszakához viszonyítva hány %-kal emelkedett vagy csökkent				
1933. II.—1934. I.		198 856	23 475	74 936	10 6 8	307 955	+ 1·9	— 1·0	+ 5·7	+ 5·5	+ 2·7
1934. II.—1935. I.		202 670	23 242	79 218	11 278	316 408					

KÜLFOLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Amerikai Egyesült Államok.

A chicagói új 12 emeletes postaépület méreteire a következő adatokból lehet következtetni: Az épületben 22 személy- és 16 teherfelvonó működik. Az épületbe beépített szállítoszalagok hossza 25 mértföld; ebből 7 mértföldnyi berendezés a levélpostai küldeményeket az előirányító munkahelyektől, a részletes feldolgozáshoz szállítja. Az épület műszaki berendezéseit 750 motor 2200 lóerővel tartja üzemben.

A csomagszállító berendezések gyorsan végzik munkájukat: a földszintről, a felvételi vagy érkezési munkahelyről szállítoszalagok hozzák a 2. emelet teherfelvonóiba, amelyek a 7. emeleten működő csomagelosztó munkahelyekhez juttatják a csomagokat. Itt az elosztó berendezéseken át a 6. emelet munkahelyein útirányok szerint zsákokba gyűjtik az egy irányba szülő csomagokat; a telt és lezárt csomagzsákot csigacsúsztatók juttatják a földszinti rakodóhelyre. Mindez a körforgalom csomagonként alig vesz 20 percet igénybe.

Ennek a hatalmas hivatalnak személyzete a pompás műszaki berendezés segítségével 24 óra alatt összesen átlag 53 millió darab postaküldeményt kezel; ebből 29 millió a feladott és átmenő, 24 millió darab érkezett küldemény. Az érkezett és indított csomagok darabszáma naponként a 4 milliót meghaladja, az újságoké pedig közel 5 milliót éri. (P. N. 1935. 1.)

A költségvetési előirányzat 5 millió dollárra becsülte az Amerikai Egyesült Álla-

mok postájának tiszta jövedelmét az 1934/35. évben. Az eddigi eredmények szerint ez a tiszta jövedelem a költségvetési év végéig előreláthatólag a 12 millió dollárt is meghaladja. 1919 óta ez az első eset, amikor az amerikai postaigazgatás tiszta jövedelemmel zárja költségvetési évét és pedig még az 1918. évit is meghaladó jövedelemmel. E kedvező anyagi eredmény jelentékeny része a személyzeti járandóságok csökkentésére vezethető vissza. (P. N. 1935. 1.)

*

Washingtonban is új, hatalmas épületet kapott az amerikai központi postaigazgatás és a vele összefüggő központi szervek. Ez az épület európai szemnek szinte szokatlan méreteket mutat, noha mindössze 8 emeletes épületről van szó, amelyben többek között, éjjel-nappal üzemben levő felvevő postahivatal is működik. Az új postaépület építészeti, műszaki és művészeti szempontból is fényűzően van berendezve, hogy méltóan képviselje az Amerikai Egyesült Államok központi postaigazgatását. A felvevő postahivatalnak a közönség részére szánt várakozó terme padlóján pl. bronzból kiverve hatalmas világ-térkép látható. Ettől jobbra és balra két hatalmas körrajz, mely az év hónapjait, illetőleg a szélrózsát ábrázolja. Ugyanott láthatók a postai szállítóeszközök: a repülőgép, a mozgópostakocsi, a postahajó és a gyorskocsi jól sikerült rajzai is. Az épület alapkövét 1932 szeptember hó 26-án tették le és már 1934 június 11-én át is adták a forgalomnak. Az épület alapkövében elhe-

lyezett fémszekrényben egész kis múzeumra való könyv- és okirat anyagot helyeztek el annak idején. Ezek között szerepelt többek között a biblia, az Egyesült Államok alkotmányának a szövege; a nemzeti lobogó; a régebbi központi épület, a postavezető férfiaknak, az 1789 óta postaszállításra használt eszközök fényképei; az épület tervrajza és az építés történetének ismertetése; a postaigazgatás pecsétnyomójának egy lenyomata, valamennyi érvényben levő postai rendelet, szabályzat, díjszabás, statisztikai felvétel és postai értékcikk 1—1 példánya, néhány postai szakkönyv és a nevezetesebb napilapok 1—1 példánya stb. Az építési költségek 10.8 millió dollárra rúgtak. (U. P. 1935. 1.)

Anglia.

Az angol posta immár 12 hónap óta üzemben tartja a Brighton postahivatalnál próbaképpen beépített holland rendszerű Transforma elnevezésű irányító gépi berendezést. Az angol próbaberendezés csak a rendes nagyságú levélpostai küldemények irányítását végzi. A gépet kiszolgáló személyzet 3 hónapos oktatás után kap csak önálló munkabeosztást a gép mellé, de teljes munkaeredményt a beosztott munkások állítólag csak 4 évi gyakorlat után érnek el. A gép végül is csak 16 munkaerő megtakarításához vezet s emellett a gép állandó műszaki segéderők alkalmazását is szükségessé teszi. (P. N. 1935. 1.)

Ausztria.

Az osztrák posta csomagforgalmának emelése céljából a belföldi, 5 kg-nál nem súlyosabb csomagoknál a szállítólevél használatát elengedte. Ezzel a feladók csomagként 7 groschent és a szállítólevél kiállításával járó írásbeli munkát is megtakaríthatják. A szállítólevél nélkül feladott csomagoknál értéknnyilvánítás vagy utánvétel nem köthető ki, ellenben a feladó ezeket is feladhatja portósan, tehát a címzett terhére. Ugyanebből az alkalomból a sommás csomagok súlyhatárát 20 kg-ról 25 kg-ra emelték fel és az eddigi 5, 10, 15 és 20 kg-os súlyhatárok helyett az érdekeltégi kör kívánságának jobban megfelelő 5, 7½, 10, 12½, 15, 17½, 20 és 25 kg-os súlyhatárokat rendszeresítették. Az új súlyhatárbeosztással olcsóbbá tették a csomagszállítást, mert pl. a 3. távolsági fokozatban egy 7 és ½ kg-os csomag eddig 1 Schilling 80 groschent fizetett, most pedig csak 1 Schilling 30 groschent fizet.

Franciaország.

A francia postaminisztert a szaklapok erősen támadják egyik nyilatkozata miatt,

melyet egyik napilap munkatársa előtt tett. E nyilatkozat szerint a francia postaminiszter örül, ha valamely oldalról felhívják a figyelmét az alkalmazottak valamelyikére. Módját találja, hogy a beajánlott alkalmazottat maga elé rendelje és beszélgetést kezd vele. Ha a beajánlott alkalmazott külső megjelenése, általános műveltsége, szaktudása, kedvező benyomást vált ki a miniszterből, igyekszik mielőbb ki nevezni, előléptetni. Ha a benyomások nem kedvezők, a helyén hagyja az ajánlott tisztviselőt. De ha úgy találja, hogy az ajánlott alkalmazott tehetsége nem megfelelő és a támogatásra reá nem szolgált, még a legsúlyosabb következményt, az állásvesztést is kilátásba helyezi. A szaklapok a miniszteri önkény helyett az előléptetési feltételek törvényszerű betartását kérik továbbra is. (P. N. 1935. 1.)

Németország.

A német posta a kéz- vagy gépirásos szövegről készített sokszorosításokat újabban akkor is a nyomtatványokra megállapított kedvezményes díjszabás szerint fogadja el postai szállításra, ha az eddigi 20 egyező példány helyett csak 10 egyező példányban adják postára, akár a postaalkalmazott kezeihez, akár egy kötegben levélszekrénybe helyezik azokat. Ha a feladó ilyen sokszorosításoknak folytatólagos feladását 10-nél kevesebb példány részére is biztosítani óhajtja, az első 10 példány feladásánál hivatalos használatra egy további példányt is köteles csatolni. Ezt a köteles példányt a felvevő postaalkalmazott aláírásával és bélyegzőlenyomattal hitelesíti és a feladónak visszaadja. Ennek a köteles példánynak felmutatásával a feladó 30 napon át 10-nél kevesebb, de az eredetivel egyező szövegű példányt bármikor, bármely postahivatalnál, a nyomtatvány díjszabás alkalmazásával adhat postára.

A Saarvidék főhelyén, Saarlückenben a német posta önálló kerületi postaiszolgálatot állít fel, melynek fennhatósága csak a Saarvidékre terjed ki.

Oroszország.

A moszkvai mozgópostafőnökségnél tartott hivatalvizsgálat hosszú időre visszamenő hivatali sikkasztásokra, levél és egyéb postaküldemények rendszeres fosztogatására jött reá. Még 1933 évről származó levélanyagot is találtak feldolgozatlanul. A tudakozványokat egyáltalában nem intézték el. A vizsgálat hét hónapja alatt 6.560 drb. tudakozványt és a közönség részéről beadott, de el nem intézett panaszt iktattak. A hivatal vezetőjét, továbbá a postai népbiztosság kezelési osztá-

lyának vezetőjét és helyettesét s még néhány tisztviselőt a szolgálatból e rendelkezések miatt elbocsátottak és ezeket a pártból is kizárták. (D. P. Z. 1935. 3.)

Svájc.

A svájci posta nagyobb városokban — hasonlóan a magyar posta budapesti helyi csomagjaihoz — üzleti helyi csomagok elnevezéssel az érdekeltség részéről megnyilvánult kívánságok kielégítésére olcsó csomagfajtát vezetett be. Ennek az új küldeményfajnak 50%-os díjkedvezményt biztosít a svájci posta. Az üzleti csomagokat azonban csak azoktól a cégektől fogadja el kedvezményes szállításra, amelyek a helyi forgalomban naponként legalább 5 csomagot adnak át a postának kézbesítésre. Ezek után az üzleti helyi csomagok után a svájci posta 5 kg-on felül, házhozkézbítés díjat nem számít fel. A helyi csomagot a cégek csak egy bizonyos, hozzájuk legközelebbi eső postahivatalnál adhatják fel s a posta 10 km-es körzetben vállalja a címzettek részére a házhozkézbítését. Ezeket a helyi csomagokat a svájci posta a feladást követő legközelebbi rendes kézbesítő járattal kézbesíti. Ha a feladó ennél sürgősebb kézbesítést kíván, akkor a belterületen, illetőleg 1½ km-es körzetben 40 ct külön díjat kell fizetni, 1½ km-es körzeten túleső lakóhelyre pedig még további 15 ct-os pótdíjat számít fel a svájci posta. Ezeket az üzleti helyi csomagokat 2000 frankig terjedő utánvétellel is meg lehet terhelni. Utánvétel kikötése esetében mérsékelt utánvételi jutalékot számít fel a posta. A svájci postának a szavatosság, az után- és visszaküldés s a kezeléssel kapcsolatos egyéb rendelkezései ezekre a csomagokra is vonatkoznak. (Amtsblatt 1933. 41.)

A svájci postaigazgatás a kerületi igazgatóságok és a vezérigazgatóság közigazgatási személyzetének kiválasztásánál a jelöltekől külön képességvizsgát kíván. Ennek során mindenekelőtt valamely általános szakkérdésről kell írásbeli dolgozatot készíteni. E célra két órai munkaidő áll a jelölt rendelkezésére. Ezután valamely részletkérdésről kell egy óra alatt újabb írásbeli dolgozatot készíteni. A nyelvkészség igazolására a jelölt anyanyelvén készült kötött szöveget kell a Svájcban használt valamelyik (német-francia vagy olasz) nyelvre fordítani. Végül a bizottság tagjai 20 percig beszélgetnek a jelölttel, hogy annak rátermettségéről közvetlen meggyőződést szerezhessenek. A személyzet szak egyesületei most képviselőket kérnek ebbe a képesítő bizottságba. (P. N. 1935. 1.)

(k. j.)

TAVIRO.

Angolország

Az írógépes távirószolgálat ezidőszaki fejlődése. Angliában az ú. n. „Telex” szolgálatot 1932-ben úgy rendszerezítették, hogy az a már meglevő távbeszélő hálózat igénybevételével működhesse. Egyszerű hangfrekvenciás berendezés lehetővé tette, hogy a Telex előfizetők hívásait ugyanúgy kezeljék, mint a távbeszélőnél szokás. A Telex hívásokat úgy kapcsolják, mint a beszélgetéseket s azoknak a díja a helyi forgalomban is ugyanaz, mint a beszélgetéseké. Az előfizető egyaránt használhatja állomásának távbeszélőkészülékét vagy írógépes távirókészülékét. A helyközi forgalomban az írógépes táviró díjszába mérsékeltebb, mint a távbeszélőé. Itt az öt percig tartó írógépes táviratozás annyiba kerül, mint egy háromperces beszélgetés.

Az új távirórendszernek a kereskedelmi köröknél elért nagy sikerére való tekintettel, az angol postaminisztérium a különböző igényeknek megfelelően egész sorozatát léptette életbe a díjszabásoknak:

Egyszerű táviró díjszabást;

gyenge vagy gyors üzemű duplex táviró-díjszabást;

távíró vagy távbeszélő díjszabást.

Az előfizető az írógépes távirókészülékét vagy maga szerzi meg, vagy bérli.

Az angol Telex szolgálat 1934. óta több mint száz városban van már rendszerezítve.

Az igen tevékeny üzletszerző propaganda, amelyet Angliában 1932-ben kezdtek el, 1933. júniusa óta nagyon is kielégítő eredménnyel járt, mert ebben az időszakban 164 írógépes áramkörön 208 előfizetője volt az angol postának s ezek foglalkozási ágak szerint a következő megoszlást mutatták:

Rendőrségi szolgálat	.....	56	áramkör.
Pénzváltó ügynökségek	.....	16	„
Bankok és pénzügyi ügynökségek	.....	12	„
Textil szakma	.....	14	„
Gabona szakma	.....	12	„
Elektromos szakma	.....	10	„

Az angol ú. n. „Printergram” szolgálat (írógépes rendszeren a táviróhivatalba továbbított táviratok) az előfizető számára táviratának közvetlenül a legközelebbi táviróhivatalba vagy kábel társasági hivatalba a saját írógépes távirójával való továbbítását teszi lehetővé.

Ez a szolgálat abba a kellemes helyzetbe hozza egyúttal az előfizetőt, hogy érkezett táviratát a saját készüléke útján a nap vagy éjszaka bármely órájában akkor is kézbesíthesse neki a táviróhivatal, ha

írógépes távirókészülékénél nincs is beültetése, mivel a készülék ebben az esetben is teljesen biztosan működik.

Az új szolgálat népszerűsége oly nagy, hogy az a táviróforgalom emelkedését idézte elő. Londonban például 20 írógépes táviróberendezés továbbított:

1932. szeptemberében	3.110 táviratot
1932. novemberében	10.409 „
1933. januárjában	16.708 „
1933. márciusában	27.110 „
1933. júliusában	42.717 „

Vidéken 9 hivatal nyílt már meg a „Printergram” szolgálat számára.

Az egyik nagy angol automobil cég táviróforgalma a „Printergram” szolgálatban való résztvétele óta heti 600 darabról heti 1.045 darabra emelkedett.

A „Telex” rendszert időközben Ausztráliában, Németalföldön és Svédországban is rendszeresítették.

Dánia.

A dán postaigazgatás a Ritzau dán sajtóügynökség céljaira írógépes (télétype) táviróberendezést létesített, amely kétségen kívül az első ilyen természetű berendezés Európában. A készülékeket és a reléket a Siemes és Halske cég szállította. A berendezés a sajtóügynökség kopenhágai irodái és a nagy dán lapok kopenhágai és vidéki szerkesztőiségei és fiókjai közti hírszolgálat lebonyolításának céljaira szolgál. A berendezés a maga egészében egy kis írógépes táviróközpontnak felel meg, amely a sajtóügynökségnél van berendezve s amelyhez húsz vevőkészülék csatlakozik. Ezek közül kilenc Kopenhágában, tizenegy pedig a vidéki dán városokban, nevezetesen három Odense-ben, öt Aarhusban és három Aalborg-ban van. A tizenegy vidéki vevőállomás egy 448 kilométer hosszú egységes vonalhoz van hozzákapcsolva. Végül írógépes táviróösszeköttetés működik a Ritzau ügynökség és a kopenhágai központi táviróhivatal közt is.

A sajtóügynökség a közlemények leadásához vagy rendes ívpapírosokra való nyomtatást adó gépet vagy pedig lyukasztott szalaggal továbbító adógépet használ.

A vevőkészülékek a lármát tompító fadobozokban vannak elhelyezve. A közleményeket mindig a sajtóügynökség adja a lapoknak, ellenkező irányú adás tehát nincs. A vidéki és kopenhágai ujságszerkesztőiségek így adásra is alkalmas készülékekkel nincsenek is felszerelve. Ez a helyzet az egész hálózat műszaki berendezését felette egyszerűvé tette.

Az új írógépes sajtószolgálat a vidéki lapokat abba a kedvező helyzetbe hozta, hogy ugyanabban az időben kapják meg a

híryanagot, mint a kopenhágai lapok. (B. I. D. S. 1935. 1.)

Északamerikai Egyesült Államok.

Itt az előfizetők közt folyó közvetlen írógépes távirólevelezést „Twek” néven 1931. novembere óta rendszeresítették.

A kedvezőtlen gazdasági viszonyok ellenére az új szolgálatnak 2.470 előfizetője van.

A berendezés létesítésekor semmiféle biztosítékot nem kívánnak a jelentkező előfizetőtől, ellenben az illetőnek egy bizonyos bevételi minimumot kell biztosítania. A városi forgalomban az 5 perces használat díja 20 cent. A helyközi forgalomban az írógépes táviró igénybevételéért $\frac{2}{3}$ -át kell fizetni a helyközi beszélgetések díjának.

Az amerikai távbeszélő és távirótársaságoknak igen kiterjedt magántávíróhálózatuk van, amelyeken 1931-ben 10.000 előfizetőt szolgáltak ki.

Franciaország.

Itt a táviratoknak a távbeszélő előfizetők közt a „Télétype” néven ismeretes készülékek segítségével való váltását az 1928. évi június hó 15-iki rendelet engedélyezte.

Az első személyek közötti közvetlen táviratot a leszerelési értekezlet alkalmából 1932-ben Genf és Párizs közt váltották. Az összeköttetést erre a célra távbeszélő áramkörök igénybevételével létesítették. A Press Wireless ügynökség ugyancsak már 1932-ben igénybevette ezt a szolgálatot.

Az új szolgálat díjszabása a következő volt: 10—19 óra közt 5 arany frank az első 5 percért s minden további percért 1 arany frank, 19—10 óra közt 3 ar. frank az első 5 percért és 60 ar. centime minden további percért.

Újabban kísérletek folynak egyrésről a párizsi Havas ügynökség, másrésről Berlin, Luxemburg és Bern közt írógépes távirórendszeren is. Ezeket az összeköttetéseket is távbeszélő áramkörökön létesítik. Díjszabásuk a következő tételekből fog alakulni: a) a rendes távbeszélgetési díjból, b) a távirási díjból, amelynek összege még tanulmány tárgya.

Nemzetközi táviróösszeköttetéseknek a sajtó számára való bérbeadását is külön tanulmányozzák Franciaország (állandó összeköttetések, meghatározott időre vagy tetszés szerinti időre kért időleges összeköttetések; egy frekvenciának, táviróvonalnak vagy távbeszélő áramkörnek bérlesee stb.).

Létesítettek végül a franciák legújabbban a meteorológiai közleményeknek a repülőtér számára való leadását szolgáló különleges táviróhálózatot is, amelyen az üze-

met ugyancsak az írógépes táviróval látják el, az összeköttetések céljaira pedig kábel-áramköröket vesznek igénybe.

(J. T. 1935. 1.)

Németország.

Az előfizetők közti táviró szolgálatot 1928-ban rendszeresítették a Német birodalomban. Ez az ottani szolgálat abból áll, hogy az előfizetőknek állandóan vagy bizonyos órákra különleges áramkört bocsátanak rendelkezésükre, amelyet kizárólag az írógépes távirólevelezésre használhat. A nagy távolságokon ezeket az összeköttetéseket a távbeszélő kábelek igénybevételével létesítik.

A díjak a következő tételekből alakulnak: a) Hozzájárulás az első berendezés költségeihez; b) havi előfizetési díjak; c) kárpótlás a táviró és távbeszélő bevételeiben előállott csökkenésért.

E szolgálatot többnyire a nagy vállalatok veszik igénybe.

Időközben az előfizetők közti közvetlen írógépes távirószolgálatot tökéletesítették. Az előfizetőket automatikus központokhoz kapcsolták, úgy, hogy most bármelyik előfizető összeköttetést kaphat az írógépes táviróhálózathoz tartozó bármelyik másik előfizetővel anélkül, hogy a táviróhivatal közvetítését igénybe kellene vennie. Ez az üzem először Berlin és Hamburg közt indult meg kísérletképpen, később aztán azt fokozatosan más németországi városokra is kiterjesztették.

A díjat az előfizetők közti távolság és az összeköttetés tartamának megfelelően állapítják meg s az rendszeren az ugyanabban a viszonylatban folytatott távbeszélgetés féldíjával azonos. Az előjegyzés automatikusan történik.

Németországban azonkívül az angol „Telex” szolgálat mintájára lehetővé tették a távbeszélő előfizetők számára, hogy távbeszélő vonalukat tetszés szerint távbeszélgetés vagy írógépes táviró céljaira használhassák. E szolgálat díja azonos az ugyanolyan tartamú távbeszélgetések díjával.

Azonkívül Németországban rendszeresítették a Siemens—Hell-féle távirógépet is, amely bizonyos esetekben a távbeszélőnek táviróval való helyettesítését teszi lehetővé. Ennél az üzemnél egy központi állomás által leadott több rendeltetési helyre szóló közleménynek továbbításáról van szó (sajtó szolgálat, sportközlemények, gazdasági hírszolgálat). E rendszeren a továbbítást írógépes billentyűzettel végzik, a vételt pedig, amely nyomtatott betűkkel történik, rádióvevőkészülékkel. A vevőállomások működése teljesen automatikus. Különben a Siemens—Hell írógépes üzem nincs kötve semmiféle meghatározott hul-

lámhosszhoz, a közleményeket pedig arra illetéktelenek nem hallgathatják le. E készülék ára kisebb, mint a rendes arythmikus készüléké.

TÁVBESZÉLŐ.

Amerika.

Nagy fellendülés az Egyesült Államok újévi tengerentúli távbeszélő forgalmában. Az újévi üdvözlő beszélgetések az Egyesült Államok tengerentúli forgalmában a legutolsó évforduló alkalmával rekord számot értek el. Összesen 172 újévi üdvözlő beszélgetést kezdeményeztek újév napján és Szilveszter estéjén az Unióból, amelyekkel az amerikai távbeszélőelőfizetők tengerentúli barátait keresték fel jókívánságaikkal. Karácsonynak és újévnek üdvözlő beszélgetéses tengerentúli forgalma, ha négy napi anyagot veszünk mint ünnepnapi forgalmat számításba, az elmúlt alkalommal 565 üdvözlőbeszélgetés volt az előző év 509 üdvözlőbeszélgetésével szemben. Az Amerika felé érkező üdvözlőbeszélgetések száma jóval kisebb volt, mint az onnan kiindulóké, ami a kétféle közönség kétféle életfelfogását bizonyítja. Az üdvözlő beszélgetések közt sok volt a hosszútartamú beszélgetés, s azok közt még 40 perces beszélgetés is fordult elő.

Az újévi beszélgetések nagy része Londonba szólt, ezek mellett még Párizs és Róma volt nagyobb számú beszélgetéssel érdekelve. A karácsonyi tengerentúli forgalom már karácsony estéjén megkezdődött, s egyes amerikai előfizetőket már jókor hívtak fel különösen a távoli keletre, ahol 14 órával korábban volt karácsony napja, mint az Egyesült Államokban.

Mivel az ünnepek alatt néhány nagy óceángőzös a nyílt tengeren haladt, az üdvözlőbeszélgetések egy részét ezekkel az óceángőzősökkal váltották. Újév estéjén így egyedül a Monarch, Queen of Bermuda, Ile de France, Europa és Aquitania gőzősökkal 27 beszélgetést váltottak. Ezekon kívül még az Empress of Britain és az Olympic óceángőzősököknek volt üdvözlőbeszélgetés-forgalmuk. Egyes esetekben a hajók még New York kikötőjében voltak, más esetekben azonban az Atlanti Óceán közepén érte őket az ünnepi távbeszélő forgalom. (Telephony, 1935. 2.)

Ausztrália.

Távbeszélő kábelt fektetnek Ausztrália és Tasmania közt. Az Ausztráliai Államszövetség postaigazgatása rövidesen elkezdeti az Ausztráliát Tasmania szigetével összekötő távbeszélő kábel fektetését. Ennek következménye nemcsak az lesz, hogy Tasmania szigete bekapcsolódik az Ausztráliával való távbeszélő for-

galomba, hanem az is, hogy e sziget az egész világ távbeszélő forgalmában is részt vesz.

A kábel kikötőpontjai Ausztráliában Melbourne-től 40 kilométernyire délnyugatra az Apolló öbölben, Tasmaniában pedig Stanley-ben, vagyis a sziget északnyugati részén lesznek. A két kikötőpont közti távolság 300 kilométer. Ezt a távolságot azonban a kábel töréssel hidalja át, mert az kb. fele úton King szigetét is érinti s ott erősítő állomáson fog áthaladni. Az új kábelben 6 távbeszélő összeköttetés, 18 duplex-távírócsatorna és 1 pupinizált rádióműsorszóró átvitelek továbbítására alkalmas áramkör lesz.

A kábel fektetési és szerelési költsége a mellékműveleteket is beleszámítva 200.000 font-sterling. (J. T. 1935. 1.)

Japán.

A Japán és az Egyesült Államok közti távbeszélő forgalmat 1934. december 7-én a két kormány képviselőinek üdvözlő beszédeivel nyitották meg. A 480.000 távbeszélő állomást számláló Japán immár a 60-ik ország, amellyel az Egyesült Államok távbeszélő összeköttetésbe kerültek. A 100.000-nél több állomást számláló országok közül már csak Újzéländ, Kína és Szovjetoroszország azok, amelyekkel az Unió még nem vette fel a távbeszélő forgalmat. A Tokio és San Francisco közti „hanghíd” 8000 kilométeres távolságot tüntetett el s azt a rádiótávbeszélő 14 és 45 méteres hullámokkal küzdi le. (E. F. 1935. 38.)

Japán és Mandzsuko közt már elégtelen a rádiótávbeszélő összeköttetés a forgalom lebonyolítására. A japán közlekedési minisztérium ezért Koreán át vezető vezetékes összeköttetés létesítését tervezi. Az új összeköttetés a tengeri útszakaszt áthidaló tenger alatti kábelt is beleszámítva 8 millió jenbe fog kerülni, amely költséget Japán, Korea és Mandzsuria egymás közt felosztanak. Az új összeköttetés elkészülésére 3—4 évre lesz szükség. (E. F. 1935. 38.)

Nagybritannia.

Rádiótávbeszélő a kiugró forgalom lebonyolítására. Az Anglia és Északírország közti tengeri távbeszélőkábelek túlterhelésének levezetésére az angol postaigazgatás Ballygomartin és Portpatrick (Skócia) közt rövidhullámú rádiótávbeszélő összeköttetést helyezett üzembe. Az összeköttetést az 5 méteres hullámon használják, s annak főleg az a rendeltetése, hogy akkor, amikor a forgalom kiugrik s a kábelösszeköttetések azt többé nem tudják felvenni,

rendelkezésre álljon. Így a legutolsó karácsonyi forgalomban az új összeköttetés már igen hasznos szolgáltatokat tett. (E. F. 1935. 38.)

Németországban feltalálták a rövid távbeszélő zsinórt, amely még is mindig elég hosszú. A különben igen kényelmesen használható asztali távbeszélő készülékeknek tudomás szerint leggyengébb pontja a zsinór, amely könnyen összecsomósodik, beleakad az íróasztalon levő tárgyakba s így nem mindig elég hosszú ahhoz, hogy kényelmesen lehessen használni. E bajokon eddig már sokféleképen próbáltak segíteni, de az még sohasem sikerült. Legújabbán aztán a Siemens és Halske cég olyan zsinórt készített, amely ezeken a bajokon segíteni kíván. A zsinór lazán van négy egyes érből összefonva s annak közepén gummizsinór fut végig, amely az egyes fonatokat összehúzza. A zsinór tágulékony-sága olyan, hogy az asztali készülék mozgatlanul marad akkor, amikor a hallgatót leemeljük s fülünkhöz visszük. A zsinór hossza ki nem tárgult állapotban 30 centiméter s 125 centiméter hosszúra húzható széjjel. A zsinór igen szolid anyaga folytán annak élettartama legalább is oly hosszú, mint a régi rendszerű zsinóroké. (E. F. 1935. 22.)

Románia.

A román távbeszélő társaságot állami felügyelet alá helyezik. Románia az ország távbeszélő üzemét 1930-ban az International Telephone and Telegraph Co. amerikai érdekeltségnek adta bérbe. Amint híre jár, a bérlő társaság üzemét most állami felügyelet alá akarják helyezni. (E. F. 1935. 38.)

Svájc.

A távbeszélő fejlődésének hatása a levélforgalomra. A távbeszélő nemcsak a távíróforgalomra, hanem a levélpostai forgalomra is hatással van. Ezt a megállapítást a következő svájci adatok igazolják:

Svájcban 100 közleményből volt
1900-ban 84 levél 16 távközlés (távíró, távbeszélő),

1920-ban 72 levél 28 távközlés,
1930-ban 61½ levél 38½ távközlés,
1933-ban 56 levél 44 távközlés.

Svájcban különben a távbeszélőállomások száma az utolsó 10 év alatt megkétszereződött. Azoknak a sötétenlátóknak tehát, akik azt állítják, hogy új állomásokra csak az ú. n. keveset beszélők fizethetnek már elő, akik a távbeszélő jövedel-

mezőségét lenyomják, s így a távbeszélő igazgatásoknak nem is fűződik ahhoz érdeke, hogy ezeket előfizetőkül megnyerjék, nincs igazuk. Ezzel szemben inkább az látszik beigazoltnak, hogy mentől több lehetőséget nyújtunk a távbeszélő igénybevételére, annál inkább igénybe is veszik azt. (E. F. 1935. 38.)

RADIO.

Anglia.

Az angol rádióműsorszóró leadásokat távolbalátással kombinálják. Sir Kingsley Wood angol postaügyi miniszter a közelmúltban terjesztette az angol alsóház elé a Lord Selsdon elnöksége mellett működő s a távolbalátás gyakorlati alkalmazásával foglalkozó bizottság jelentését, amelyet a parlament el is fogadott. Ezen az alapon most már a legrövidebb időn belül megkezdik a London közelében tervezett televíziós leadóállomás építését, amely a rádióműsorszóró leadásoknak távolbalátással való kombinálására lesz hivatva.

Mivel a televíziós leadások sugárzási köre lényegesen kisebb, mint a csak hangokat közvetítő rádióműsorszóró leadásoké, az angol rádióműsorszóró társaság, a B. B. C. által London közelében az ún. Crystal Palace mellett megépíteni tervezett távolbalátó-leadóállomás által közvetített képeket majd csak Londonban és közvetlen környékén, tehát kb. 30 angol mértföldes sugarú körben lehet majd készülni felfogni. Az első állomás felállítására és a jövő esztendőig való üzemben tartására a kormány a B. B. C.-nek 190.000 font külön kiadást engedélyezett. Ezt az összeget a rendes, évenkénti 10 shillinges rádióelőfizetési díjából fedezik. Azoknak a rádióelőfizetőknek, akik televíziós vevőkészüléket is szeretnek föl, ezért külön előfizetési díjat nem kell majd fizetniük.

Az állomás működését csak az ősszel kezdi meg és a B. B. C. egyelőre naponként három óra hosszáig tartó televíziós leadásra készül, amely időből egy óra délelőttre, kettő pedig délutánra, illetőleg estére esik. Az állomás műszaki felszerelésénél a Marconi és a Baird televíziós rendszert egybeolvasztva alkalmazza.

A távolbalátásnak Angliában gyors és nagy fejlődést jósolnak. Valószínűnek tartják, hogy a hang a rádióműsorszóró leadásoknál továbbra is uralkodó elem marad, de elmaradhatatlannak tartják, hogy pár év múlva a vevőkészülék négyeszetes üveglapján az előadónak az alakja is megne jelenjék. Az angolok szerint a legnagyobb lehetőség a távolbalátás számára a helyszíni közvetítéseknél kínálkozik, a legtöbb surlódási felület pedig a távolbalátás számára a filmnél fog kínálkozni,

bár a szakértők szerint a filmtechnika tökéletesedése folytán a film a televíziótól inkább csak nyerhet s attól mint versenytárstól nincs mit félnie.

Mandzsúria.

A távközlési szolgálatok az új Mandzsú államban. Mandzsukuo államban a távközlés szolgálati ágait, vagyis a távirót, távbeszélőt és a rádiót a japán és a mandzsú állam ellenőrzése alatt álló „Mandchouria Telephone and Telegraph Company” látja el. A vállalat ezidő szerint 26.500 mértföld táviróvonalat és 39.500 mértföld távbeszélő áramkört tart üzemben. E hálózathoz 515 táviró és 337. távbeszélő hivatal van kapcsolva. Működik azonkívül Mandzsukuo-ban még 5 rádióműsorszóró adóállomás és 73 rádiótáviróállomás. Ez utóbbiak közül 23 állandó állomás, 50 pedig mozgó állomás. A társaság legújabbban Hsinking-ben 100 kilowattos rádióműsorszóró adóállomást építtetett, mely 2 millió jenbe került. (B. I. D. S. 1935. 1.)

VEGYES

Hány és milyen rádióállomás van a világon? A Föld kerekiségén 1935. január hó elején összesen 35.638 rádióállomás működött. Ezekből 7.711 szárazföldi, 27.927 pedig fedélzeti rádióállomás volt. Ezek közt 26.875 volt a közlekedési célokat szolgáló rádióállomás és pedig 5.603 szárazföldi és 21.272 fedélzeti állomás. A hajózás céljainak 1.197 szárazföldi és 19.736 fedélzeti állomás, összesen 20.933 állomás szolgált, a repülő szolgálatnak pedig 603 szárazföldi és 1.536 légijármű állomás, vagyis összesen 2.139 rádióállomás. Ezekhez csatlakozik még az a 3.803 rádióállomás, amely a fix pontok közti rádióforgalom céljaira szolgált.

A közlekedési célokat szolgáló rádióállomások mellett voltak még különleges célokra szolgáló rádióállomások is, és pedig: 6.831 helymeghatározó állomás, 484 irányjelző rádióállomás és 1.448 rádióműsorszóró adóállomás. (D. V. 1935. 6.)

A hadihajók rádiótáviró és rádiótávbeszélő felszerelésének fejlődéséről olvasunk igen érdekes adatokat a Journal des Télécommunications legújabb számában. A világháború kitörésekor egy Birmingham típusú 5.440 tonnás könnyű angol cirkálónak a rádiófelszerelése még csak egyetlen kis rádióállomás volt, amely akkor elég volt a hajó rádiószolgálatának ellátására. Napjainkban egy ugyanilyen típusú könnyű angol cirkáló drótnélküli szolgálatának lebonyolításához már nem kevesebb mint 7 rádióállomásra van szüksége. Ezek a rádió-

berendezések aztán a hajót abba a helyzetbe hozzák, hogy az összes hullámhosszakon egyidejűleg adni is, venni is tud. Így módon a modern hadihajó hatalmas mozgó rádióállomássá nőtte ki magát. Mindezek a berendezések természetesen igen nagy súly hordozását jelentik a hajó számára, mert már csak a rádióantennák felfüggesztéséhez két hatalmas árbócra van a hajónak szüksége, a nagyszámú rádiótávirász számára pedig lakóhelyekre és felszerelésre is. (J. T. 1935. 15.)

A német posta hálája a Saarvidékel szemben. A német posta is leakarja róni háláját a Saar vidék lakosságával szemben azért a hazafias magatartásért, amelyet a saarvidékiek a népszavazás alkalmából tanúsítottak. Ezért a német posta vezetősége elhatározta, hogy az 1935. év nyarán nagyobb számú saarvidéki postaalalmazott üdülésre szoruló gyermekét ingyenes nyaraltatásban részesíti az erre a célra kijelölt és alkalmas gyermeküdülő otthonokba. (D. V. 1935. 6.) Dr. H. F.

HIREK.

Nouvelles.

Tájékoztató a gyakorlati közigazgatási vizsgára való jelentkezésnél.

A gyakorlati közigazgatási vizsga bizottságának a helyisége a belügyminisztériumban van, Budapest, I., Vár, Országház-u. 30., I. em.

A vizsgabizottság elnöke dr. Némethy Károly b. t. t., nyug. államtitkár, felsőházi tag. A vizsgabizottság titkára, dr. Mártonffy Károly egyet. m. tanár, belügymin. titkár.

A posta fogalmazási tisztviselőinek először a m. kir. miniszterelnök úrhoz címzett rövid kérvényt kell szolgálati úton a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrhoz felterjeszteni, melyben az 1933: XVI. tc. 39. §. 9. bekezdése, illetőleg a 2.310/1934. M. E. sz. rendelet 10. bekezdése értelmében a vizsgára bocsátásra kivételes engedélyt kell kérniük.

Ennek az engedélynek birtokában azután a második kérvényt a vizsgabizottság elnökéhez címezve kell szolgálati úton a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrhoz felterjeszteni. Mind az első, mind a második kérvénynél az előírt 3 évi közigazgatási gyakorlat igazolását a postavezérigazgatóság teljesíti.

A 2.300/1934. M. E. sz. rendelet 6. §-a szerint a közszolgálatban álló jelöltnek kérvényéhez, amelyben a letenni szándékolt szakvizsga nemét is megjelölni köteles, mellékelni kell:

1. rövid életrajzát (curriculum vitae);
2. a jog és államtudományi tanulmányoknak, vagy az egyetemi közgazdaságtudományi kar közigazgatási szakosztályának szabályszerű elvégzését igazoló **leckekönyvet** (index) és végbizonyítványt (abszolutorium);

3. a jog- vagy államtudományi tudori, vagy a közgazdaságtudományi karon a közigazgatási szakosztály (József Nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem

közgazdaságtudományi karának közigazgatási osztálya) elvégzése után szerzett közgazdaságtudományi tudori oklevelet. Aki azonban 1929. évi június hó 29-én vagy azt megelőzően a közigazgatási szolgálat fogalmazási szakában tényleg alkalmazásban volt, csak azt köteles igazolni, hogy most említett szolgálata idejében az 1883: I. t.-cikkben megkívánt elméleti képzettsége megvolt.

A vizsgára bocsátás iránti kérvényre és az előzetes közigazgatási gyakorlatot igazoló bizonyítványra 2 pengős okmánybélyeget, azokra a mellékletekre pedig, amelyekben előzetesen okmánybélyeg nem volt, 30 filléres okmánybélyeget kell ragasztani.

A rövid életrajz mintája:

Curriculum vitae. (Életrajz.)

Dr. X. Y. ....

I. Született ....., vallású....., nőtlen (nős, ...gyermek atyja) magyar állampolgár.

II. Középiskolai tanulmányait végezte.....gimnáziumban .....eredményen.

III. Főiskolai tanulmányait végezte a .....tudományegyetemen ....év .....hó .....n.

IV. Jogtudományi (államtudományi) doktorrá avatták a .....tudományegyetemen ....év .....hó .....n.

V. Közigazgatási gyakorlata.

Az egyes pontoknál célszerű azokra a mellékletekre hivatkozni, melyek a vonatkozó állítást igazolják.

A közszolgálatban álló jelölt kérvényét az illető hatóság (hivatal, intézmény) a jelölt minősítési táblázatának (törzskönyv lapjának) másolatával és a törvényben előírt gyakorlati idő eltöltésére vonatkozó bizonyítvánnyal felszerelve haladéktalanul elküldi a vizsgabizottság elnökének.

A vizsga napjáról a jelölt értesítést kap

a kérvényben feltüntetett címre. A vizsgára bocsátottak névsorát — a vizsga idejének pontos megjelölésével — a vizsgabizottság a belügyminisztérium kapualjában levő fekete táblán legalább két nappal a vizsganapot megelőzően hirdetési táblára függeszteti ki.

A vizsgák rendszerint a hét szerdai napján d. e. 1/2 10 órakor kezdődnek a belügyminisztérium tanácstermében. A vizsgák nyilvánosak, tájékozódás céljából ajánlatos azokat egyszer-egyszer meghallgatni. Az eddigi gyakorlat szerint az általános vizsga letétele után szakvizsgára való behívást a jelölt csak három hónap múlva kaphat.

Muri Alajos a zürichi műegyetem díszdoktora lett. Muri Alajost, a svájci posta, táviró és távbeszélő vezérigazgatóság távbeszélő és táviró főosztályának vezetőjét, a zürichi műegyetem a svájci távbeszélő és rádió fejlesztése körül szerzett nagy érdemeinek elismerésül díszdoktorrá avatta. Muri Alajos érdemei azonban túlnőnek Svájc országhatárain, mert ő, aki a távbeszélő nemzetközi tanácsadó bizottságának (C. C. I. F.) már oly hosszú időn át igen tevékeny tagja, s aki a rádió nemzetközi viszonylatának fejlesztése körül is annyi érdemet szerzett, tulajdonképpen a nemzetközi távközlés üzemében érdekelt igazgatások és közönség háláját is kiérdemelte.

Mivel Muri Alajos tevékenységét Magyarország is igen jól ismerjük, mert hisz az 1934. évi budapesti C. C. I. F. értekezlet alkalmából az értekezlet több bizottságának volt igen rátermett elnöke, az őt ért kitüntetés alkalmából mi is örömkönnünk és szerencsekívánatainknak adunk kifejezést.

Perzsia neve Irán-ra változott. Perzsia legfelsőbb államtanácsa történelmi, földrajzi és politikai okokból elhatározta, hogy az ország nevét 1935. évi március hó 22-től számítandó érvénnyel „Irán“-ra változtatja. Ettől az időponttól kezdve az ország lakosai sem lesznek többé perzsák, hanem irániak. (J. T. 1935. 1.)

Japán és Mexikó közt közvetlen rádióösszeköttetést helyeztek újabban üzembe.

A m. kir. posta személyzete jóléti alapítványának kezelési bizottsága a P. R. T. 1934. évi 57. számában megjelent közleményével kapcsolatban netáni félreértések elkerülése végett a következőket hozza a személyzet tudomására. A temetési segélyre vonatkozó ügyviteli szabályzat 5. pontjában foglaltakat akként kell értelmezni, hogy az az alkalmazott, aki a havi hozzájárulási összeget pontosan fizeti, ennek az összegnek fizetése ellenében — tehát semmiféle külön fizetés nélkül — nemcsak a

maga személyére, hanem a vele együttélő törvényes felesége és családi pótlékot élvező gyermekei részére is szerez igényt temetési segélyre. Az özvegy és a nevelési járulékot élvező gyermekek temetési segélyre való igénye az alkalmazott elhalálozása után is minden hozzájárulási összeg fizetése nélkül fennmarad. Az 1935. évi március hó 1. napját megelőző időben özvegyiségre jutottakra és árvákra ez nem vonatkozik.

Új postaminiszter Franciaországban. A francia köztársaság elnöke 1934. évi november hó 8-án kelt elhatározásával Georges Mandel-t nevezte ki posta, táviró és távbeszélő miniszterré.

Változás a török postavezérigazgatóság vezetésében. A török köztársaság elnöke 1934. évi október hó 6-án kelt dekrétumával M. Nazif-et bízta meg a posta-, táviró és távbeszélő vezérigazgatóság vezetésével. Eddig e szerepet Edip Cemil Bey töltötte be. (J. T. 1934. 11.)

Pater Giuseppe Gianfranceschi, a vatikáni rádióállomás vezetője, aki az 1932. évi madridi nemzetközi táviró és rádiótáviró értekezleten Vatikán államot képviselte, elhunyt. A kiváló tudós helyére XI. Pius pápa Filippo Soccorsi-t, a vatikáni rádióműsorszóró állomás igazgatóját nevezte ki.

A jóléti alapítvány kezelési bizottsága családfő, feleség és gyermekek után temetési segély fejében 1935. évi január hónapban az alábbi összegeket folyósította.

A) A táblázat II. csoportjába tartozó alkalmazottaknál 10 esetben 6.000 pengőt. Ezzel szemben a régi alapon csak 1.600 pengő került volna kifizetésre.

B) A III. csoportba tartozó alkalmazottaknál 6 esetben 2.030 pengőt. Ezzel szemben a régi alapon csak 672 pengő lett volna esedékes.

C) A IV. csoportba tartozó alkalmazottaknál 35 esetben 8.825 pengőt. Ezzel szemben a régi alapon csak 3.240 pengő került volna kifizetésre.

Az 1935. évi január hó folyamán folyósított temetési segélyek összege tehát 51 esetben 16.855 pengőt tett ki, míg a régi alapon csak 5.512 pengő került volna kifizetésre.

Könyvszemle.

Bibliographie.

Dr. Csuday Jenő egyetemi magántanár 9 kötetben megírta „A Magyar Nemzet Története” című művét, mely hazánk történetét 884—1922-ig ötszáz iv terjedelemben foglalja magában. A mű — a szerző

állítására szerint — az eddigi történelmi tévedéseket, hibákat igazítja helyre és különös súlyt helyez a magyar alkotmány fejlődésének és az ezzel kapcsolatos törvényeknek a tárgyalására. A mű előfizetési ára fűzve 120 pengő, félbőr kötésben 150 pengő s ez az összeg 5 pengős havi részletekben az első kötet kézhezvételekor és az utána következő hónapok első napjaiban a szerző csekk számlájára fizetendő be. A mű bolti ára 225 pengő lesz. Megrendelhető a szerzőnél, aki I., Fery Oszkár utca 57. szám alatt lakik. A hazafias szellemű terjedelmes műre felhívjuk a postaszemélyzet figyelmét.

Magyar Statisztikai Zsebkönyv. Az igen rövid idő alatt népszerűvé vált Magyar Statisztikai Zsebkönyv III. (1935. évi) évfolyama a m. kir. központi statisztikai hivatal szerkesztésében megjelent.

A zsebkönyv sokoldalú számszerű felvilágosítást nyújt a hazai demográfiai, szociális és gazdasági viszonyokról és ugyanezekre vonatkozólag bőséges külföldi adatokat is közöl. Így igen hasznos forrásmunkául és értékes segédeszközzül szolgál.

A kis könyvet a legfontosabb magyar történelmi adatok vezetik be, ezeket követi a rövidre fogott cím és névtár, amely valamennyi minisztérium, törvényhatóság, egyházi hatóság, külképviselet és az idegen államok magyarországi követségeinek ügybeosztására és egyéb fontosabb adataira kiterjed. A címtári rész után következnek a trianoni békeszerződés előtti Nagy-Magyarország legfontosabb statisztikai adatai, majd az 1930. évi népszámlálásnak már feldolgozott fontosabb eredményei, amelyek közül különösen a foglalkozásokra vonatkozó adatokat kell kiemelni. A közegészségügyre, szociális viszonyokra, az őstermelésre, bányászatra és kohászatra, iparra és kereskedelemre, az áralakulásra, külkereskedelmi forgalomra, a közúti, vasúti és légi közlekedésre, a folyam- és tengerhajózásra, a posta-távíró-távbeszélő és rádióberendezésekre és forgalomra, a pénz- és hitelügyekre, a közművelődésre és közoktatásügyre, az egyházi és hitéletre, az állami és törvényhatósági életre és a jogszolgáltatásra vonatkozó adatok a könyvben színesen, váltakozva, hol táblázatban, hol grafikonban, hol szöveges részben követik egymást. A Zsebkönyvet a világ államainak és gazdasági életének általános érdeklődésre számot tartó adatai fejezik be, a függelékben pedig a leggyakrabban előforduló nemzetközi és történelmi mértékek mostani és nálunk használatos ellenértékei is megtalálhatók.

A könyvet akár írásban, akár távbeszélőn (Budapest 50-0-20) a m. kir. központi statisztikai hivatalnál (Budapest II., Keleti

Károly-u. 5—7.) csoportosan vagy egyénenként lehet megrendelni. Ára 1 pengő.

A „**Deutscher Reichspost-Kalender 1935**“ (Német birodalmi postanaptár 1935) ez évben is megjelent s azt 2 márka 80 pfennigért a Konkordia Verlagnál Leipzig C 1 Goethestrasse 6 alatt meglehet rendelni. A már hetedizben megjelenő német postaszaknaptár mindenki által érthető módon ismerteti azt a modern és a gazdaságosság elveinek megfelelő üzletvezetést, amelyet a német posta követ s azt a közhasznú tevékenységet, amelyet a német nép egyeteme érdekében kifejt. A naptár végigvezeti olvasóit mindazokon az üzletágakon, amelyekkel a német posta foglalkozik s megmagyarázza mindazokat a lehetőségeket, amelyek a közönség számára a posta szolgálati ágainak gyakorlati igénybevételénél rendelkezésre állanak.

A kiváló művészi kéz által megalkotott címlap hét színű nyomásban a nauemi nagy rádióállomást mutatja be az olvasónak, amely állomás fölött éjjeli repülést végző postarepülőgép lebeg. A naptár belsejének 128. oldala áttekinthető képet nyújt a német birodalmi posta szervezetről és munkájáról. A továbbító és kézbesítő szolgálat, a mozgó, légi és gépkocsi-posta, a csekk- és pénzforgalom, a táviró, távbeszélő, a táviró és távbeszélő építési munkák, a rádióműsorszóró, a tengerentúli rádiótávíró és távbeszélő szolgálat, az igazgatási szolgálat egymásután vonulnak az olvasó előtt. A tudakozó, a propaganda szolgálat, valamint a német posta szociális tevékenysége szintén nem marad titokban s ugyancsak kiemeli a naptár mindezeknek a postai berendezéseknek és tevékenységeknek a nemzeti szocialista államba és a munkaalkalmak teremtésének programjába való beilleszkedésének mikéntjét. A német postatörténet legnevezetesebb eseményeiről is megemlékezés történik s ügyes összeállításban ismerteti a naptár az összes üzletágak díjszabásait is, amelyekhez még két naptár is csatlakozik. Különös súlyt helyezett a német posta a naptár előállításánál a jó kivitelre, a gazdag és művészi képekre, a rövid és világos szövegekre s az elsőrangú nyomásra. Biztos, hogy a német birodalmi postanaptár úgy mint más években, ez évben is sokak számára fog szívesen fogadott karácsonyi ajándéknak számítani. (V. B. 1934. 12.)

„**Annuaire 1934. de la radiodiffusion nationale**“ (A nemzeti rádióműsorszóró 1934. évi évkönyve) címen a francia posta, táviró és távbeszélő minisztérium, valamint a francia rádióműsorszóró szövetség irányítása mellett a „Petit Radio“ szaklap kiadóhivatalában (Paris, 8-e. 118, Chaps-Elysées) 429 oldalas könyv jelent meg. Az évkönyv

ára 15 francia frank. A 429 oldalas kötet 66 képes és ábrás szacikket tár az olvasó elé, amelyeknek szerzői a francia rádióműsorszóró legelőkelőbb s az egész világon ismert szakírói közé számítanak. Az évkönyv rövid összefoglalását tartalmazza a rádióműsorszóró történetének, kezdve a legkezdtelegesebb időktől egészen a mai, szinte a tökéletesség fokára emelkedett állapotig. Ismerteti az elmúlt év rádióműsorszóró eseményeinek legérdekesebbjeit, a körzeti és nemzeti leadóállomások legmozgalmasabb óráit. Alkalmi műszaki tanulmányokat is hoz azok számára, akik ilyenek iránt érdeklődnek, nagyszámú meglepő rádióriport, mikrofon előtti színijelenetet, végül a rádió humoristáinak szellemességeit tárja olvasói elé. (J. T. 1934. 11.)

Az „Archiv für Funkrecht“ rádiójogi szakfolyóirat, amely 1927. év óta Leipzigben dr. Willy Hoffmann ügyvéd szerkesztésében és kiadásában jelent meg s amelyet újabban beszüntettek, a német birodalmi rádióműsorszóró kamara kiadásában (Berlin, Schöneberg) havonta újból megjelenik. A folyóirat új kiadója a lapban a rádióműsorszóró tevékenységének a nemzeti szocialista államban való szerepét kívánja első sorban ismertetni. Ebben az elgondolásban az új kezekbe került rádiójogi szaklap pontos ismertetéssel fog szolgálni mindazoknak, akik a politikai, kulturális és gazdasági rádióműsorszóró szolgálat iránt jogi szempontjoktól át nézve érdeklődnek. Az 1934. évi október hó 1-én megjelent első számban Horst Dressler-Andress miniszteri tanácsos, a német birodalmi rádióműsorszóró kamara elnöke, a rádiójogi munkának a német rádióműsorszóró jövő fejlődési szempontjából való jelentőségéről, dr. Kunst a rádióműsorszóró jognak a nemzeti szocialista elmélethez való kapcsolatairól, dr. List a német rádióműsorszóró jognak a német rádióműsorszóró szolgálatnak teljes állami kezelésbe való átvételéig való történetéről és fejlődéséről írt. A joggyakorlat számára fenntartott helyen első alkalommal történik említés azokról a bírói ítéletekről, amelyeket a legfőbb német bíróság a rádióműsorszóró berendezések le nem foglalhatósága tárgyában hozott. (J. T. 1934. 11.)

Dr. Hennyey Vilmos ny. helyettes államtitkár, műegyetemi magántanár 1926-ban „Magyar posta” története címen terjedelmes szakmunkát írt, amely önálló levéltári kutatások alapján kimerítően tárgyalja a mai postaberendezés őseit, a Habsburg-postát és a későbbi magyar állami postát keletkezésétől a mai napig, ideértve a történelmi fejleményeket a világháborúig, a forradalmak, a bolsevizmus és a helyreállítás ideje alatt, egészen 1925-ig. A könyvhöz értékes áttekintések vannak csatolva a posta szakirodalomról, a hivatalos kiadványokról, postabélyegekről, valamint a postatörténelem ismeretforrásairól.

Szerkesztői üzenetek.

Communications de la Rédaction.

Enyedj Zs. István postaforgalmi gyakorlak, Marcali. A táviró, távbeszélő és rádió propaganda körzetekint megsszervezése tárgyában beküldött írása, inkább javaslat-tervezet, mint cikk. Épenezért átdatuk az illetékes ügyosztálynak.

Földi József postakiadó, Füzesabony. A rádió előfizetők számának szaporítása céljából kifejtendő propaganda javaslatait nem tartjuk alkalmasnak a cél elérésére. Mind a posta, mind a Rádió r. t. megtesznek minden lehető, hogy a lakosság minél szélesebb körét bevonják a rádió előfizetők táborába.

Erre vonatkozóan már kész tervek vannak, amelyeknek egyrésze a közel jövőben megvalósításra kerül.

Legkevesbbé lehet a kívánt célt elérni a díjkötelezettségi időnek egy esztendőre való felemelésével, mert az előfizetők egy része még a 6 hónapi díjkötelezettséget is terhesnek találja.

Épügy nem volna célszerű az állami és az államtól bármilyen támogatást élvező tisztviselőket és alkalmazottakat rádió üzembn tartására kötelezni, mert alkotmányos államban ilyen eszközökkel nem szabad az előfizetők számát szaporítani.

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.